

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

วิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ

ปริญญาบัตร

ของ

ยุพิน ธาชาศรี

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๗

วิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ

บทคัดย่อ

ของ

บุพิน วิชาศรี

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๗

วิเคราะห์วรรณกรรมคุณสุวรรณ

งานวิจัยนี้มุ่งทดลองศึกษาวรรณคดี แบบวัตถุวิสัย (Objective) คือ วิเคราะห์จากตัววรรณกรรมเองด้วยเครื่องและข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้

การวิจัยแบ่ง เป็น ๓ ตอน ใ้ผลของการวิเคราะห์ดังนี้คือ :-

ตอนวิเคราะห์หาความหมายของคำโดยอาศัยภาษาศาสตร์และสถิติเป็นเครื่องมือพบว่า คำไร้ความหมายตามพจนานุกรมส่วนใหญ่ มีความหมายอยู่ในตัวเอง เพราะแบบ ทดสอบหาความหมายของคำไ้ค่า ไ้-แสดควร์ (Chi - Square) สูงกว่า คำไ้-แสดควร์ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ จำนวน ๔๔ ข้อ จากข้อทดสอบทั้งหมด ๕๐ ข้อ และในจำนวน ๔๔ ข้อ เป็นความหมายที่ไ้จากเสียงของคำนั้นโดยตรง จำนวน ๓๐ ข้อ ไ้มาจากบริบทและธรรมเนียมนิยมของการแต่งวรรณกรรมช่วยบอกความหมาย จำนวน ๑๔ ข้อ ตอนที่สองวิเคราะห์กลวิธีในการสร้างคำของคุณสุวรรณ พบว่า คุณสุวรรณใช้ เกณฑ์กำหนดการสร้างคำตามหลักภาษาไทย ไ้แก่ การเติมอุปสรรค วิภัติ การผันคำ การแผลงคำ มาใช้สร้างคำใหม่ขึ้น ส่วนประดิษฐการ (Invention) ในการแต่งบทละคร คุณสุวรรณสร้างขึ้นโดยอาศัยลักษณะคำไวพจน์ (Synonym) กลบท และความรู้เรื่องบทละครไทย แนวการเขียน (Style) ที่เป็นลักษณะเฉพาะ ตัวของคุณสุวรรณซึ่งวิเคราะห์ไ้เป็นหลักฐานยืนยันว่า กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเป็คสุวรรณค์ ซึ่งมีไ้ระบุชื่อผู้แต่ง เป็นผลงานของคุณสุวรรณจริง ผลพลอยไ้จากการวิเคราะห์ วรรณกรรมครั้งนี้ คือ ไ้รู้บุคลิกภาพของคุณสุวรรณบางคน อันมีความสำคัญต่อการ ประเมินค่าวรรณกรรมของ คานควย.

AN ANALYSIS OF KHUN SUWAN'S WORK

ABSTRACT

BY

YUPIN TACHASRI

Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education Degree
the College of Education

June 10, 1974

An Analysis of Khun Suwan's Work

This research is an attempt at a more scientific study through the use of objective, verifiable and linguistic methods.

The analysis consists of three sections. The first one confine itself to the finding of implied meaning of nonsensical words with the help of linguistics and statistics; It has been found that these words have their own implied meanings as supported by the fact that 44 out of 50 items have been proved through the Chi-square test that they possessed a meaning with the value of .05 which is very reliable, 30 out of the 44 items mentioned derive their meanings from sound segments; while the other 14 items derive theirs from the context or literary convention or literary cliché. The second section concentrates on her technique in word coinage. It has been found that Khun Suwan used certain rules in creating new words which may be by adding prefixes, suffixes, by interchanging the vowels of 2 syllables or by epenthesis.

Stylistically, Khun Suwan tended to use many synonyms, kalobots. Her works reveal that she was well versed with Thai classical plays. The stylistic study of her works has also enabled us to identify her as the author of "Mom Ped Sawan"; so far, an anonymous work. Another by-product of this study is the revelation of her personality as deduced from her works, which would make some contribution towards our appreciation of her literary works.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตไก่อพิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ไก่อ.

ศาสตราจารย์

สงวน กว

ประธาน

ศาสตราจารย์

นันทบุษย

กรรมการ

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๗

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้ เพราะผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก อาจารย์สุวคนธ์ จงตระกูล และ อาจารย์ ดร. สำอาง หิรัญบุรณะ ซึ่งเป็น ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท ได้เสนอแนะแนวทางการทำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือจาก บรรดาพี่ที่รักคุณบุบผา คุณมานนท์ คุณประเทือง และ คุณพงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ โดยเอาเป็นธุระในภาระกิจด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เขียนมีเวลาและพลังใจทำงานวิจัยได้เต็มกำลังสติปัญญา บรรดาน้องที่ช่วยคิดตัวเลข พิมพ์ ตรวจทานและโรเนียว ผู้เขียนสำนึกในความกรุณา และขอขอบคุณ

บุคคลสำคัญที่สุด คือ พ่อ ผู้ซึ่งรักใหญ่ผู้เขียนรักการอ่านวรรณคดี จนคิดทำงานวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

บุพิน วิชาศรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	บทนำ	๑
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	๕
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๖
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	๖
	ขอตกลง เบื้องต้น	๗
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๘
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	๘
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า	๙
๒	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๑๓
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๓
	การรวบรวมข้อมูลและกระทำข้อมูล	๑๔
๓	การวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ	๑๗
	วิเคราะห์โดยใช้ภาษาศาสตร์และหลักการทางสถิติช่วย	๑๗
	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย	๑๗
	การสืบค้นความหมายจากเสียง	๑๘
	อิทธิพลของเสียงที่มีต่อความหมายในวรรณคดีเรื่อง	
	พระมะเหลเถไถ	๒๑
	วิเคราะห์หลักวิธีในการสร้างหน่วยคำใหม่ของคุณสุวรรณ	๓๒
	การกำหนดจุดของอักษรโครงร่างของคำและวิธี	
	สร้างคำใหม่	๓๒
	การสร้างคำใหม่โดยการเติมคำในลักษณะเติมอุปสรรค	๓๔
	การสร้างคำใหม่โดยการเติมคำในลักษณะลงวิภัติ	๔๐

การสร้างคำใหม่โดยการ เลียนแบบวิธีแสดงคำ	๔๑
การสร้างคำใหม่โดยการผวนคำ	๔๓
สรุปความกิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับวิธีการ สร้างคำใหม่ของคุณสุวรรณ	๔๔
การวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณในแง่วรรณศิลป์	๔๕
วิเคราะห์ด้านรูปแบบ (Form) ของ กลอนบทละครและกลอนเพลงยาว	๔๕
ลักษณะกลอนของคุณสุวรรณ	๔๗
ประดิษฐการ (Invention) ในวรรณกรรม ของคุณสุวรรณ	๕๑
ความรู้เกี่ยวกับกานิยม (Value) ขนบธรรมเนียม ของ ชำราชสำนักสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	๖๓
วิเคราะห์ลักษณะบุคลิกภาพของคุณสุวรรณที่ปรากฏใน วรรณกรรมของท่าน	๖๗
บุคลิกภาพที่คุณสุวรรณกล่าวถึงตนเองในวรรณกรรม	๖๗
บุคลิกภาพที่แฝงอยู่ในการ เขียนวรรณกรรมของท่าน	๗๐
๔ บทสรุป	๗๓
บทย่อ	๗๓
ผลการศึกษาค้นคว้า	๗๓
ข้อเสนอแนะ	๗๔
๕ บรรณานุกรม	๗๖

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	๗๕
ก. แบบทดสอบชุดที่ ๑	๘๐
ข. แบบทดสอบชุดที่ ๒	๘๕

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	แสดงจำนวนตัวเลือกค่าขอบแบบทดสอบซูดที่ ๒ และค่า การทดสอบไค - แสควร์	๒๒
๒	แสดงจำนวนตัวเลขของตัวเลือกที่มีคะแนนสูงสุดและรองลงมา และค่า การทดสอบไค - แสควร์	๒๖

"การประพันธ์จะเจริญทั้งปริมาณและคุณภาพได้ ก็ด้วยอาศัยวรรณคดีวิจารณ์ หรือการแสดงความเห็นของผู้อ่านคิรมบรรดา วรรณคดีที่แต่งออกมา"

วิธีศึกษามีหลายระดับตามสภาพความรู้ ของผู้อ่านแต่ละบุคคล ตั้งแต่ระดับต้น ก่อตั้งข้อสงสัย เกิดสัน ๆ (Short Notice) ระดับกลางการสำรวจตรวจดู (Review) และระดับสูง การวิพากษ์และวิจารณ์ (Criticism) การศึกษาวรรณคดีในมหาวิทยาลัย ควรให้ถึงขั้นที่ผู้เรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดีได้

การวิจารณ์หนังสือในประเทศไทย ถึงแม้จะมีผู้เริ่มกระทำมานานแล้ว แต่ก็ไม่แพร่หลายและก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะไม่มีเกณฑ์หรือวิธีการวิจารณ์ที่แน่นอน ประกอบกับคนไทยไม่ใจกว้างพอที่จะรับฟังข้อวิจารณ์งานของตนโดยเฉพาะแง่ติ นอกเสียจากว่า ผู้วิจารณ์เป็นคนที่น่าเชื่อถือรับในความเป็นเอกเทศละในก้านนั้น ๆ เท่านั้น วรรณคดีไทย สมัยต่าง ๆ ซึ่งผู้แต่งสิ้นชีวิตแล้วจึงพลอยไม่ได้รับการวิจารณ์อย่างกว้างขวางไปด้วย แนวโน้มของการวิจารณ์มักจะยึดมั่นตามคำกล่าวของคนสมัยก่อนที่เคยเขียนหรือพูดถึง เรื่อง นั้น ๆ ไว้ และวิจารณ์เน้นแง่ชมมากกว่าติ โดยใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเครื่องตัดสิน ที่เป็นดังนี้เพราะระบบการศึกษาวรรณคดีไทย มุ่งให้ผู้เขียนหาความรู้ ประกอบวรรณคดี มากกว่าให้เข้าใจเนื้อแท้ของวรรณคดี ความรู้ประกอบวรรณคดีที่ว่านี้คือ ประวัติผู้แต่ง สมัยที่แต่ง กำเนิดศัพท์ คำานานสถานที่กล่าวถึงในวรรณคดีเล่มนั้น เป็นต้น แนววิจารณ์ จึงหนีไม่พ้นการพิจารณาว่าผู้แต่งดำเนินวิธีการแต่งตามแบบแผนของโบราณที่ยกย่องกันว่า ดีหรือไม่ ทอนใดบ้างที่ผู้แต่งนำเอาประวัติส่วนตัวเข้าไปแทรกไว้ในวรรณคดี สถานที่ กล่าวถึงก่อกำเนิดมีจริงหรือไม่ ถ้าหากผู้วิจารณ์พบว่ามีส่วนใดผิดแปลกไปจากธรรมเนียม (Convention) ผู้แต่งจะถูกกำหนด เช่น ศรีปราชญ์ ไม่เขียนบทใดไว้ก่อน เมื่อเขียนเรื่อง

อนิรุทธคำฉันท์ หรือ น.ม.ส. ไม่ "ร้อยโคลง" ในการแต่งสามกรุง เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ มีผู้พยายามศึกษาวรรณคดีทั้งทฤษฎีและวิจารณ์วรรณคดีอย่างมีเหตุผลและถูกหลักเกณฑ์ตามแนววิทยาศาสตร์ขึ้นไว้แทนวิธีเดิม ซึ่งผู้เขียนเองขอนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย ก็คือวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Approach of Literary Criticism) ซึ่ง ไอ.เอ.ริชาร์ดส์ (I.A. Richards) นักวิจารณ์วรรณคดีชาวอังกฤษเป็นผู้ริเริ่มใช้ เป็นการพิจารณาวรรณคดีอย่างละเอียดลออ เพื่อให้รู้สึกถึงรสทางศิลปะ เข้าใจเนื้อแท้ของวรรณคดี โดยพิจารณาแก่นของเรื่องหรือโครงสร้างต่างทำนอง (Style) อารมณ์ (Mood) ในการแต่ง เนื้อหา (Matter) วิธีการ (Technique) ตลอดจนภาษาที่ใช้ เป็นสำคัญ

ทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์ เชื่อว่า "กวีนิพนธ์บริสุทธิ์ (Pure Poetry) คือ วรรณกรรมที่อยู่ได้ด้วยความงามในตัวของมันเอง วรรณกรรมมิได้เป็นเครื่องมือสื่อความหมาย แต่คือถึงความหมายเอง และความหมายนี้ไม่ใช่ความหมายธรรมดาที่ได้จากพจนานุกรม แต่สื่อถึงความหมายที่ความคิด (Suggestive) มุ่งรวมถึงความหมายที่มาจากเสียงของคำด้วย"^๒

๕๕ ถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีส่วนใหญ่มีความหมายทางความรู้สึกและน้ำเสียงมากกว่าเนื้อหา กวีบางคนอาจไม่ใช้ภาษาที่คนทั่วไปใช้ในวิถีประจำวัน แต่เลือกเฟ้นถ้อยคำสำนวนที่แปลกใหม่ เพื่อแสดงออกซึ่งความนึกคิดและอารมณ์ของกวีด้วย

ผู้เขียนสนใจแนวทางศึกษาวรรณคดีดังกล่าวมาข้างต้นนี้มาก และคิดว่าน่าจะนำมาใช้ในการศึกษาวรรณคดีไทยได้เหมือนกัน หลักใหญ่ของทฤษฎีที่ว่าให้พิจารณาวรรณคดีละเอียดลออนั้นก็คือ การวิเคราะห์ (Analysis) แยกแยะถ้อยคำละเอียดแต่ละบทละครตอนของวรรณคดีว่า ส่วนย่อยนั้นสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันเป็นโครงสร้างใหญ่คือตัววรรณกรรมได้จากหลักการ กลวิธี อย่างไหนนั่นเอง

---

^๑ ร้อยโคลง คือการเขียนโคลงให้คำสุดท้ายแห่งโคลงบทหน้าส่งสัมผัสกับคำที่ ๑, ๒ หรือ ๓ ของวรรคแรกของบทต่อไป

^๒ เจดนา นากวัชระ "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี" วรรณคดีวรรณไวโยการ หน้า ๓๘.

✓ ในบรรดาบทกวีของไทยซึ่งมีอยู่นับคนได้นั้น คุณสุวรรณ กวีในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นบุคคลที่ควรสนใจยิ่ง เพราะทั้งชีวประวัติที่บุคคลสมัยต่อมาเขียนถึงกวี, งานคำวรรณกรรมของคุณสุวรรณก็ ฉวนแกมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากกวีอื่น ๆ ผู้เขียนจึงตกลงใจจะวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณโดยศึกษาในแง่สุนทรียศาสตร์

ชีวประวัติของคุณสุวรรณที่กันตัวไปรับรู^๑ ก็เป็นกวีที่สตีเฟ่นเฟื่อน ตั้งนี้โดยสรุป เอาจากข้อความที่กักรนหลัง เขียนถึงคุณสุวรรณซึ่งมักจะอ้างว่า

"คุณสุวรรณมีชื่อเสียงฟุ้งเฟื่องขึ้นเมื่อรัชกาลที่ ๔ เหตุด้วยเค้ามจรีฟุ้งไปในทาง แต่งกลอน"^๒

"คุณสุวรรณแต่งเรื่องพระมะเหลเถไถนี้ในเวลาที่วิกลจริต"^๓

"งานเพลงยาวจดหมายเหตุเรื่อง กรมหมื่นอัปสรสุภาเทพประชาวรี ผู้เขียนสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นงานชิ้นเดียวที่เขียนเมื่อสติคุณสุวรรณยังเป็นปรกติ ถอดมาเสียจริตไปแต่ไม่คลั่งไคล้อันใด เป็นแต่ฟุ้งไปในกระบวนกลอน"

และผู้เขียนแต่ละท่านก็มักบอกในตอนท้ายว่าที่สันนิษฐานเช่นนั้น เพราะอ่านจากคำอธิบายเรื่องบทละครของคุณสุวรรณ ซึ่งสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพนิพนธ์ไว้ในฐานะที่พระองค์เป็นสภานายกหอสมุดคววิद्याณ และจักพิมพ์บทละครของคุณสุวรรณขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ ดังมีข้อความตอนหนึ่งว่า

"ผู้ที่ยังไม่ทราบเค้ามูลเรื่องบทละครของคุณสุวรรณในวันนี้เห็นมีมากด้วยกัน ถ้าไม่อธิบายให้ทราบน่าจะเห็นเป็นการแปลกประหลาดที่หอพระสมุดเอาหนังสือเรื่องนี้มาพิมพ์ เพราะที่แท้เป็นบทบาทแกมมิใช่เป็นบทละครอย่างปกติ คุณสุวรรณมีชื่อเสียงโด่งดังเมื่อรัชกาลที่ ๔ เหตุด้วย

คุณสุวรรณเป็นธิดาพระยาอุทัยธรรม (กลาง) ราชนีกุลบางช้าง ถวายตัวทำราชการฝ่ายในอยู่ ณ คำหนักพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสรสุภาเทพในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีชื่อเสียงโด่งดังในการเขียนกลอนบทละคร ครองชีวิตโสดมาจนถึงแก่กรรมในตอนต้นสมัยรัชกาลที่ ๕

^๑ นรินทร์ นวมารคและกนอื่น ๆ ประวัติวรรณคดีเล่ม ๕ หน้า ๗๖.

^๒ ประจักษ์ ประภาพิตยากร ความรู้งานภาษาไทย หน้า ๔๖.

^๓ อุณา กาญจนทัต ศาสตร์และศิลป์แห่งอักษร หน้า ๗๕.

เสียจริต แต่ไม่กลังโคลงอันใด เป็นแห่งไปในกระบวนแห่งกลอน"

เหตุจากที่เขียนมาข้างต้นนี้ ทำให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับประวัติคุณสุวรรณว่า สติพื้นเพื่อนจริงมาจนกระทั่งทุกวันนี้ และเพราะความเผลออย่างนี้เลยเป็นอิทธิพลทำให้ไม่สนใจศึกษาวรรณกรรมของคุณสุวรรณเท่าที่ควร มักจะคิดกันเพียงว่าเป็นวรรณกรรมของ กน้า เท่านั้น

✓ ผู้เขียนเชื่อว่าการคัดลอกผลงานของกวีด้วยชีวิตประวัติส่วนตัว ซึ่งอาจจะยกน้า หลักฐานยากเพราะ เหตุการณ์ล่วงเลยมานานแล้ว ไม่แน่นอนเท่าศึกษาจากตัววรรณกรรม เอง มันก็ถือรู้จักกวีโดยวิเคราะห์วรรณกรรมของเขาด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพซึ่งนำมาประกอบการวิเคราะห์ได้ เช่น ความรู้เรื่องภาษาศาสตร์หรือจิตวิทยา ก็ควรจะรู้จัก จากคำบอกเล่าของคนอื่น เพราะอาจผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความจริงได้ ขอยก ข้อเขียนของบุคคล ๒ ท่านที่จะช่วยสนับสนุนแนวความคิดของผู้เขียนมาลงไว้คือ

พระยาอูมานราชชน ได้เขียนไว้ในเรื่อง "การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์" ตอนหนึ่งว่า "การศึกษาวรรณคดีในแง่การวิเคราะห์ไม่ใช่เรื่องใหม่สัก มีมานานแล้ว แต่ยังไม่กว้างขวาง ส่วนมากเป็นไปในรูปจิตวิสัย (Subjective) คือตามความรู้สึกนึกเห็นของตนมากกว่าที่จะเป็นไปในรูปวัตถุวิสัย (Objective) อันใช้วิธีการทาง วิทยาศาสตร์ เป็นการสอบสวนหาข้อเท็จจริงและเหตุผลตามเกณฑ์จากตัววรรณกรรมเอง"

✓ ✓ ไอ. เอ. ริชชากส์ (I.A. Richards) เขียนไว้ในหนังสือชื่อ "Practical Criticism" ว่า "การศึกษาวรรณคดีต้องศึกษาจากเนื้อแท้ของวรรณคดีเอง โดยศึกษา และวิเคราะห์ความหมายของคำ เสียง จังหวะ ภาพพจน์ จินตนาการ ของวรรณคดี นั้นว่าให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านอย่างไรบ้าง ไม่ควรสนใจวรรณคดีแก่อ่านเอาความไปตาม เนื้อหา เข้าใจความหมายของคำที่ไต่ตรงตามพจนานุกรมเท่านั้น"

ฉะนั้นการที่วรรณกรรมของคุณสุวรรณมีลักษณะทางรูปแบบ (Form)

^๑ คุณสุวรรณ บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ หน้า ๒,

^๒ พระยาอูมานราชชน การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์ หน้า ๑๕๔-๑๕๕.

^๓ I.A. Richards Practical Criticism p. 174

และกลวิธี (Technique) ในการแก่งแปลกไปจากวิธีอื่นในสมัยเดียวกัน ไม่น่าจะทำให้
วรรณกรรมนั้นถูกตีความหมายว่าเป็นวรรณกรรมไร้สาระหรือเกิดจากการกระทำของผู้มีจิต
พื้นเพื่อนเลย ทั้งๆที่ไม่มีการวิเคราะห์หรือศึกษาวรรณกรรมนั้นอย่างละเอียด

X ผู้เขียนเริ่มสนใจงานของคุณสุวรรณ์อย่างจริงจัง เมื่อเรียบเรียงวิชาวรรณกรรม
สมัยรัตนโกสินทร์ก่อนต้น ตอนเรียนถึงบทละครเรื่องพระเมรุมาศเกิดเหตุว้าว้าวทั้ง ๆ
ที่คุณสุวรรณ์ใช้คำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรม แต่ทำไมผู้เขียนอ่านแล้วจึงเข้าใจว่า
คุณสุวรรณ์ ~~พูดอะไร~~ พูดอะไร หมายความว่าปัญหาทำให้สนใจวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ของคุณสุวรรณ์ต่อไปอีก
เช่น เรื่องคุณรุทร้อยเรื่อง และกลอนเพลงยาวเรื่องพระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสร
สุคาเทพ เป็นต้น ยิ่งทำให้ต้องการศึกษางานทั้งหมดโดยละเอียดให้ลึกและกว้างที่สุดที่จะ
ทำได้ เพื่อกำตอบที่ว่าทำไมคุณสุวรรณ์จึงสร้างวรรณกรรมในรูปแบบและโดยกลวิธี
การแต่งเช่นนั้น ✓

* ความมุ่งหมายในการยกมา

๑. เพื่อศึกษาเรื่องเสียงของคำ และความหมายที่แฝงอยู่ในเสียงของคำ
นั้น ๆ
๒. เพื่อทดสอบใช้วิธีการวิเคราะห์วรรณคดีแนวใหม่ ก่อ วิเคราะห์
วิจารณ์วรรณคดีแง่สุนทรียศาสตร์ โดยอาศัยภาษาศาสตร์และสถิติเป็นเครื่องมือในการ
วิเคราะห์
๓. เพื่อศึกษาวิธีการเขียนกลอนของคุณสุวรรณ์ในก้านรูปแบบ (Form)
ลักษณะเฉพาะตัว (Style) ประชัญการ (Invention) กลวิธี (Technique)
ที่ปรากฏในวรรณกรรมของท่าน
๔. เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ อุปนิสัย ของคุณสุวรรณ์ เพื่อหาข้อมูล
มาสนับสนุนหรือหักล้างความเข้าใจบางประการเกี่ยวกับชีวประวัติของคุณสุวรรณ์ ในแง่
ที่กระทบกระเทือนไปถึงคุณค่าทางวรรณกรรมของท่าน

สมมุติฐานในการก่นกว่า

ในการวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ๒ ประการ

๑. คุณสุวรรณเป็นกวีที่ริเริ่มใช้รูปแบบและกลวิธีในการเขียนกลอนในแนวใหม่ แต่ผู้อ่านไม่เคยชินและไม่เข้าใจรูปแบบและกลวิธีนั้น จึงคิดว่าสร้างวรรณกรรมขึ้นเพราะสติตันเพื่อน

✓ ๒. หน่วยเสียง (Phoneme) หน่วยคำ (Morpheme) ที่ไม่มีความหมายโดยตรงในตัวเองตามพจนานุกรม บ่อมีความหมายระดับลึก (Deep Meaning) แฝงอยู่ และความหมายระดับลึกนี้เองทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมเข้าใจวรรณกรรมของคุณสุวรรณได้

✓ ความสำคัญของปัญหาที่ก่นกว่า

๑. จากการศึกษาแบบ กวธ เขียนกลอนของคุณสุวรรณ ทำให้มีหลักฐานมายืนยันประกอบการพิจารณาว่าเป็นวรรณกรรมของคุณสุวรรณหรือไม่ ในกรณีที่ว่าวรรณกรรมนั้นไม่ได้ระบุชื่อคนแต่งโดยตรงหรือแน่นอน เช่น กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเป็กสวรรค์

๒. ผลพลอยได้ประการสำคัญของการศึกษากลอนเพลงยาวเรื่องพระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสรสุภาเทพนั้น ในฐานะคุณสุวรรณเป็นข้าหลวงกนสนิทของกรมหมื่นอัปสรสุภาเทพ ภูเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในราชสำนักอย่างใกล้ชิด ข้อความในกลอนเพลงยาวนี้จึงเป็นหลักฐานทางสังคมวิทยาและแสดงค่านิยม ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของสตรีชาววังสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นด้วยเป็นอย่างดี เจกนา นาควัชระและวิทย์ ศิวะศรียานนท์ สนับสนุนข้อนี้ว่า

"แม้แต่ประวัติศาสตร์ ก็ไม่บอกความละเอียดเท่าเพราะวรรณคดีชี้ให้เห็นถึงสังคมทั้งในส่วนกว้างและส่วนลึก"

"วรรณคดีเป็นเหมือนพยานหลักฐานว่าชาติมีความเป็นอยู่อย่างไรในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพราะประวัติศาสตร์บันทึกแต่เหตุการณ์ภายนอกที่เกิดขึ้นแล้ว ส่วนวรรณคดีแสดงอำนาจ

สำคัญที่อยู่ในจิตใจของประชาชนอันเป็นสมมุติฐานของ เหตุการณ์ที่ปรากฏออกมาภายนอก"

๓. ความรู้เรื่องบทละครที่ได้จากการศึกษามหละคร เรื่องอุณรุทหรือเรื่อง
นำไปประกอบการศึกษาวิชาวรรณกรรมการละครได้ดียิ่ง เพราะเรื่องอุณรุทหรือเรื่อง
เป็นหนังสือที่รวบรวมตัวละครจากบทละครนอก ละครใน และละครชาตรี ตั้งแต่สมัย
กรุงศรีอยุธยาตอนปลายถึงกรุงรัตนโกสินทร์ค่อนข้างไว้มาก ทั้งประเภทที่ยังมีต้นฉบับเหลือ
อยู่และที่ไม่ปรากฏ นอกจากนี้เรื่องอุณรุทหรือเรื่องยังเป็นหลักฐานว่ายืนยันว่าคนในสมัย
ก่อนรู้เรื่องราวของวรรณคดีโดยวิธีการฟังมากกว่าอ่านเอง เนื่องจากบทละครส่วนใหญ่
ไม่มีต้นฉบับเหลืออยู่ ผู้สนใจใฝ่วิชาจึงจำต้องให้ฟังกันมาเป็นทอด ๆ เพราะยังไม่มีการพิมพ์
บทละคร เคยในสมัยรัชกาลที่ ๓

๔. จากผลของการวิเคราะห์นี้ ทำให้ได้แนวทางใหม่ในการศึกษาวรรณคดี
✓ โดยอาศัยวิชาภาษาศาสตร์และหลักเกณฑ์ของภาษามาวิเคราะห์ หน่วยเสียง หน่วยคำ
และ ความสัมพันธ์ของประโยคให้ความหมายอย่างไรแก่ผู้อ่าน จึงทำให้เข้าใจ
วรรณกรรมนั้นได้

✓ ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. เพื่อให้การศึกษากันว่าตรงตามจุดหมาย คือ วิเคราะห์บุคลิกภาพของวรรณกรรม
และคุณภาพของวรรณกรรมจากวรรณกรรมของกวีผู้นั้นเอง ฉะนั้นผู้เขียนถือว่าข้อความที่
บุคคลใดเขียนถึงคุณสุวรรณ ทั้งที่เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานของท่าน เป็นความคิดเห็น
ส่วนตัวของแต่ละบุคคลซึ่งผู้วิจัยไม่ถือเป็นข้อยุติหรือชี้แนวทางในการวิเคราะห์ครั้งนี้เลย

๒. ผู้เขียนจะวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณในแง่สุนทรียศาสตร์
โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ เสียง และความหมายของคำที่ใช้แก่ง กลวิธีในการเขียน
กลอนเพลงยาวและกลอนบทละคร

๓. การวิเคราะห์คำที่ไม่มีคามหมายตามพจนานุกรมแต่มีความสัมพันธ์
กันเสียงกับคำอื่นและให้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้นั้น จะเลือกตัวอย่างคำมาจากบทละคร
เรื่องพระมเหศวร เพราะได้ใจเพื่อประโยชน์

เรื่องพระมะเหลเถไถเพียงเรื่องเดียว

๔. ในการวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้ เอกสารชั้นรอง (Secondary Source) ทั้งหมด เนื่องจากในสมัยรัชกาลที่ ๓-๔ การพิมพ์ยังไม่แพร่หลาย ประชาชนรู้เรื่องวรรณคดีโดยการท่องจำเล่าต่อกันมาเป็นทอด ๆ ไม่ค่อยได้จับบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่สามารถหาต้นฉบับวรรณกรรมของคุณสุวรรณ ได้ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ สมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพ โปรดให้กรมการหอสมุด วชิรญาณ หาวรรณกรรมของคุณสุวรรณที่คัดลอกต่อกันมาเรื่องละ ๒-๓ ส่วนวน มาชำระ และจัดพิมพ์ขึ้น ฉบับพิมพ์ของหอสมุดจึงนับได้ว่าเป็นฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด และเป็นฉบับที่ผู้วิจัย ใช้เป็นหลักฐานในการวิเคราะห์ครั้งนี้

✓ ขอบเขตของการค้นคว้า

ศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณทั้งหมด ๔ เรื่อง โดยกำหนด เรียงตามลำดับดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง กลอนเพลงยาวเรื่องพระอาการประชวรของกรมหมื่นอัปสร สุกาเทพ

เรื่องที่สอง กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์

เรื่องที่สาม กลอนบทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ

เรื่องที่สี่ กลอนบทละคร เรื่องอุณรุทธน้อยเรื่อง

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

๑. วรรณกรรมของคุณสุวรรณ ในกรณีนี้กล่าวรวม ๆ เช่นนี้ หมายถึง ผลงานทั้ง ๔ เรื่อง ดังกล่าวมาแล้วในหัวข้อขอบเขตของการค้นคว้า ถ้าต้องการชี้เฉพาะ วรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะใช้วิธีระบุว่าวรรณกรรมเล่มนั้นเลย

๒. หน่วยเสียง (Phoneme) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมา แต่ละครั้ง เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดแยกอีกไม่ได้แล้ว มีทั้งหน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงพยัญชนะ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงคือ /-/

๓. หน่วยคำ (Morpheme) หมายถึงคำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงตั้งแต่ ๒ หน่วยขึ้นไป อาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายตามพจนานุกรมก็ได้

๔. กลบท หมายถึงลักษณะพิเศษในการแก่งกลอน พลิกแพลงอย่างมีระบบ ให้แปลกไปจากการเขียนกลอนโดยทั่วไป และในที่นี้หมายถึงกลอักษรไม่ใช่กลแบบ

๕. เกณฑ์กำหนดของภาษา หมายถึงระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่เป็นข้อตกลงในทางภาษา เช่น หลักในการสร้างคำ หลักในการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น

๖. อักษรโกรงว่าง หมายถึงพยัญชนะต้นที่เป็นหลักของหน่วยคำ เช่น คำว่า แม่น้ำ มี "ม" และ "น" เป็นอักษรโกรงว่าง

๗. ทำนองการเขียน (Style) หมายถึงลักษณะที่แสดงออกโดยเฉพาะของกวีในการแต่งบทประพันธ์

๘. ลักษณะบังคับของฉันทลักษณ์ หมายถึงกฎเกณฑ์ในการแต่งคำประพันธ์แต่ละชนิด เช่น กลอนบังคับกณะและสัมผัส โคลง บังกับกณะ สัมผัส และเอก-โท เป็นต้น

๙. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หมายถึงระยะเวลาตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓

✓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

เนื่องจากคุณสุวรรณเป็นกวีที่มีชื่อ ๕๗ กังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงพลอยทำให้ผลงานของคุณสุวรรณไม่ได้รับการสนใจไปทั่ว จึงมีผู้เขียนถึงวรรณกรรมของคุณสุวรรณไว้ตรง ๆ น้อยมาก การศึกษากันกว่าของผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีวิเคราะห์จากผลงานของคุณสุวรรณโดยตรง เป็นส่วนใหญ่ แต่มีนักเขียนทั้ง ไทยและต่างประเทศบางคนเขียนวิจารณ์วรรณคดีไว้ และเข้ากันได้กับลักษณะของการที่นักวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณครั้งนี้ ผู้วิจัยก็นำมารวบรวมไว้ด้วย โดยแบ่งเป็นเอกสารที่กล่าวถึงโดยตรงพวกหนึ่งและเอกสารที่อ้างถึง ๕๗ ๑๙๕ วิเคราะห์วรรณกรรมคุณสุวรรณอีกพวกหนึ่ง ดังนี้ :-

๑. กานบุคลิกภาพและพฤติกรรมของคุณสุวรรณ

๑.๑ เอกสารที่กล่าวถึงโดยตรง

สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ ได้เขียนประวัติคุณสุวรรณไว้ว่า "มีอุปนิสัยใจรักการแต่งกลอนแต่ยังเด็ก คุณสุวรรณมาป็นชื่อเสียงโด่งดังเมื่อรัชกาลที่ ๕ เหตุด้วยเสียจริตแต่ไม่คลั่งไคล้อันใด เป็นแต่ฟังไปในกระบวนกลอนเท่านั้น"

ประจักษ์ ประภาพิตยากร ได้เสนอแนวความคิดว่า "ที่ว่าคุณสุวรรณวิกลจริตนั้นคงไม่จริง อาจจะเพียงพันเพื่อนในการแต่งกลอน หลักฐานก็คือกลอนของท่านดูลักษณะบังคับของฉันทลักษณ์ทุกประการ เป็นแต่ใช้คำที่ไม่เป็นภาษาเท่านั้น มีผู้กล่าวว่าคุณสุวรรณมิได้วิกลจริตแต่อย่างใด ต้องการเพียงเขียนลึ้มที่เลียนลีลากลอนของสุนทรภู่ซึ่งเป็นครูของท่าน โดยมุ่งสัมผัสเป็นใหญ่ไม่คำนึงถึงความหมาย คุณสุวรรณจึงแต่งพระมะเหลเถไถล้อโดยใช้คำให้หนักเขาไปอีก

อุษณา กาญจนทัต ผู้เขียนบทความเรื่อง "บทละครพระมะเหลเถไถ เป็นเพียงเรื่องตลกขบขันเท่านั้นหรือ" ได้แสดงทัศนะส่วนคำว่า "คุณสุวรรณเขียนเรื่องนี้ขึ้นเพื่อระบายความรู้สึกที่เก็บกดความไม่สบายใจหว่ากถลัว แสดงถึงจิตใจที่ต่อสู้ระหว่างความรู้สึกฝ่ายสูงกับฝ่ายต่ำมากกว่า"

๑.๒ เอกสารที่ ๑๓-๑๔-๑๕ วิเคราะห์วรรณกรรมคุณสุวรรณ

ชลธิรา สัตยาวัฒนา ได้กล่าวว่า "การศึกษพบว่า ภายใต้วรรณคดีมักจะมีปัญหาใหญ่ให้แก่อ่านอยู่สองปัญหา คือปัญหาในค่านข้อความที่ยากต่อการเข้าใจ และปัญหาในค่านบทบาทหรือลักษณะตัวละคร ที่มีทั้งค่าแปลกและเข้าใจยาก นักวิจารณ์พิจารณาวรรณคดีประเภทนี้ว่าเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึกนึกคิดของกวีผู้นั้น ซึ่งอาจจะสร้างอย่างจงใจหรือไร้นานักก็ได้"

---

๑ สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ บทละครเรื่องพระมะเหลเถไถ หน้า ๒.
 ๒. ประจักษ์ ประภาพิตยากร ความรู้เชิงภาษาไทย หน้า ๕๕.
 * ๓. อุษณา กาญจนทัต ศาสตร์และศิลป์แห่งอักษร หน้า ๗๐.
 ๔. ชลธิรา สัตยาวัฒนา การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย หน้า ๓๒.

กาล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) ได้กล่าวว่า
กวีหรือผู้แต่ง เปรียบเหมือนคนเล่าเรื่องต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วในอดีต สำหรับ
วิธีที่เล่านั้น พลังงานทางจิตจะแปรประสบการณ์ให้แสดงออกมา เป็นระบบสัญลักษณ์โดยที่
บางครั้งก็ไม่รู้ตัว และผู้อ่านไม้อาจจะเข้าใจความหมายที่แท้จริงซึ่งซ่อนอยู่ในสัญลักษณ์
นั้น ๆ ได้

๒. ด้านความกึกก้องเริ่มสร้างสรรค์ของคุณสุวรรณ

๒.๑ เอกสารที่กล่าวถึงโดยตรง

☞ สมเด็จพระยาค้ำรงราชานุภาพ ได้ประทานคำอธิบายใน
บทนำของการพิมพ์บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถว่า "บทละครของคุณสุวรรณที่เป็นของ
แปลนั้นคือ คุณสุวรรณแต่งเป็นภาษาบ้างไม่เป็นภาษาบ้าง ปะปนกันตั้งแต่คนจนปลาย
ส่วนอุดรทร้อยเรื่องนั้น คุณสุวรรณเกณฑ์ให้ตัวบทในละคร เรื่องต่าง ๆ มารวมกันอยู่
ในเรื่องเดียว ถ้าคุณกระบวนความอยู่ข้างจะเลอะ แต่ไปตีทางคำนำนวนกลอนกับแสดง
ความรู้เรื่องบทละครต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีอยู่บทหนึ่งในอุดรทร้อยเรื่องที่ดีควรสรรเสริญ
กระบวนความว่าเป็นความกึกก้องแปลก็คือ บทเจ้าแลงตัว"

✍️ นรินทร นวมารก และคนอื่น ๆ ผู้เขียนหนังสือประวัติ
วรรณคดีได้วิจารณ์คุณสุวรรณและงานของท่าน "คุณสุวรรณมีความคิดแปลกที่คนธรรมดา
คิดไม่ถึง แต่ก็แปลกในด้านความคิดเท่านั้น ความรู้ความชำนาญในเชิงกลอนยังถูกต้อง
หลักเกณฑ์ และมีหน้าซ้ำบางตอนยังมีลักษณะเป็นกลอนห่ออีกด้วย ลักษณะอย่างนี้กลอนของคน
สติดี ๆ ยังหาได้ยาก"

✓ ประจักษ์ ประภาพิตยากร สรุปผลงานของคุณสุวรรณไว้ว่า
"เส้นห่อของกลอนบทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถอยู่ที่การไว้คำไม่เป็นภาษา แต่ใครอ่าน
ก็เข้าใจเรื่องได้ตลอด เสียงของกลอนก็ไพเราะกลมกลื่น ส่วนการใช้คำที่ไม่เป็นภาษานั้น

---

๑ สมเด็จพระยาค้ำรงราชานุภาพ บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ หน้า ๓๔.
๒ นรินทร นวมารกและคนอื่น ๆ ประวัติวรรณคดีเล่ม ๔ หน้า ๗๘.

ดูจะเป็นไปตามอัตโนยัติไม่ไ้แก่ล้งคั้ง เออคำที่ไม่เป็นภาษาเข้าไปผสม ทั้งยังถือเป็นเรื่อง
แปลกในประวัติวรรณคดีอีกด้วย ชื่อน่าสัง เกศอีกชื่อหนึ่งก็คือเรื่อง "อุ้มสม" วรรณคดี
อื่น ๆ เช่น สมุทโฆษ อนิรุทธคำฉันท์ ลิลิตศรีวิชัยชาดก ล้วนแต่เป็นการอุ้มสมตัวพระ
ไปสมสู่ตัวนางทั้งสิ้น แต่เรื่องพระมะเหลเถไถ กลับอุ้มสมตัวนางมาสมสู่กับตัวพระคู่แปลก
กว่าใคร ๆ"^๑

๒.๒ เอกสารที่ ๑๓ หน้า ๙๖ วิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ

ไอ.เอ.ริชาดส์ เขียนไว้ในหนังสือ Principles of
Literary Criticism ตอนที่ว่า นักกลอนบางคนสามารถแต่งคำประพันธ์ที่เป็น
สัญลักษณ์ แสดงให้เห็นทั้งภาพพจน์ น้ำเสียง จุดมุ่งหมายหรืออารมณ์สะเทือนใจ แต่
เนื่องจากคำประพันธ์นั้นมีลักษณะไม่ตรงกับแบบแผนของฉันทลักษณ์ที่กำหนดไว้แต่โบราณ
จึงไม่ได้รับการยกย่องหรือสนับสนุนในความคติกริเริ่มของเขาเลย การประเมินค่าอย่างนี้
อาจจะไม่ยุติธรรมนัก สำหรับกวีผู้มีความเห็นว่ารสความงามทางศิลปะมีความสำคัญเหนือ
แบบแผนทางฉันทลักษณ์ของโบราณในบางครั้ง

เจกนา นาควิระ ักเขียนถึงการศึกษาภาษาในวรรณคดี
ว่า "วรรณคดีวิจารณ์อาจต้องครอบคลุมไปถึงการศึกษากลวิธีของการแต่งคำประพันธ์
หรือฉันทลักษณ์ด้วย โดยศึกษาว่า ฉันทลักษณ์แบบใดเป็นสื่อความหมายได้เหมาะสมอย่างใด
นักวิจารณ์จะซาบซึ้งในวรรณคดียิ่งขึ้น ถ้าได้เห็นว่ากวีสามารถเอาชนะความยากลำบากที่
แฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ได้"^๒

จากเอกสารอ้างอิงที่เขียนมาทั้งหมดนี้ เป็นโครงร่างคร่าว ๆ
เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานของคุณสุวรรณตามความคิดเห็นของกันอื่น ๆ ซึ่งอาจจะถูกผิด
อย่างไรผู้เขียนไม่ขอวิจารณ์ แต่จะขอเสนอการวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณจาก
วรรณกรรมของคุณสุวรรณเอง กังจะเขียนเรียงลำดับวิธีการศึกษาไปที่ละตอนตั้งแต่บทที่ ๒
เป็นต้นไป

^๑ ประจักษ์ ประภาสพิทยากร ความรู้เชิงภาษาไทย หน้า ๕๕-๕๖.

^๒ เจกนา นาควิระ วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี หน้า ๒๕.

บทที่ ๒

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

งานวิเคราะห์วรรณกรรมคุณสุวรรณี ผู้เขียนใช้วิธีเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ และสถิติวิเคราะห์ประกอบกันไป

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑. หนังสือรวบรวมวรรณกรรมของคุณสุวรรณี ฉบับหอสมุดวชิรญาณซึ่งประกอบด้วย บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ บทละคร เรื่องอุณรุทธิ์เรื่องกลอนเพลงยาว เรื่องพระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสรสุภาเทพ กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเป็กสวรรค์

๒. ข้อทดสอบแบบปรนัย ๒ ชุด เพื่อหาความหมายของคำไว้ทำความเข้าใจตามพจนานุกรม

ชุดที่ ๑ ข้อสอบแบบเติมคำในช่องว่าง จำนวน ๕๐ ข้อ

ชุดที่ ๒ ข้อสอบแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด จำนวน ๕๐ ข้อ
รายละเอียดของข้อทดสอบทั้ง ๒ ชุด รวบรวมอยู่ในภาคผนวก

ก และ ข ตามลำดับ

๓. กลุ่มตัวอย่างที่นำข้อทดสอบไปดำเนินการทดสอบ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก ๕๐ คน ประกอบด้วยประชาชนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอเมือง อำเภอนครหลวง ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีถึง ๔๕ ปี ซึ่งมีอาชีพต่าง ๆ เช่น นักเรียน แม่บ้าน อาจารย์ ข้าราชการตำรวจ ภารโรง คนขับรถยนต์รับจ้าง พ่อค้า
ทำแบบทดสอบชุดที่ ๑ กลุ่มหลังคือ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๑๒ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๐๐ คน ทำแบบทดสอบชุดที่ ๒

ข. การรวบรวมข้อมูลและกระทาคอข้อมูล

๑. การวิเคราะห์โดยใช้ภาษาศาสตร์ และสถิติช่วย

๑.๑ หากความหมายของคำไร้ความหมายตามพจนานุกรม แต่คิดว่ามีความหมายระดับลึกแฝงอยู่ (Deep meaning) โดยวิธีสร้างแบบทดสอบ ชุดที่ ๑ เป็นข้อทดสอบปรนัยชนิดเติมคำในช่องว่าง คำที่จะนำมาตั้งเป็นแบบทดสอบ คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากบทละครเรื่องพระมะเหลเถไถ จำนวน ๕๐ คำ และคัดลอกคำประพันธ์ก่อนที่มีคำที่ต้องการทราบความหมายประกอบให้ ค่าย ใหญ่ทำแบบทดสอบเขียนความหมายของคำตามความรู้สึกของเขา ใส่ลงในช่องว่าง ที่เว้นไว้ให้ (ดูภาคผนวก ก. ประกอบ)

๑.๒ นำแบบทดสอบชุดที่ ๑ ไปทดสอบกลุ่มตัวอย่างแรก ซึ่งแจ้งวิธีการทำให้เข้าใจ ให้เวลาทำข้อทดสอบโดยเสรี เพียงแต่ให้นำข้อทดสอบมาคืน ความเวลานักหมายเท่านั้น

๑.๓ รวบรวมคำตอบจากแบบทดสอบชุดที่ ๑ แต่ละข้อย่อย ให้เข้าหมวดหมู่ โดยยึดความหมายของคำตอบที่ต่างกันเป็นเกณฑ์ในการจัดเข้าพวก นำคำตอบที่จัดเป็นพวกไว้ไปเป็นตัวเลือกในแบบทดสอบชุดที่ ๒ ซึ่งเป็นข้อทดสอบปรนัย แบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด จำนวน ๕๐ ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกไม่เท่ากัน ตั้งแต่ข้อละ ๒-๕ ตัวเลือก เพราะขึ้นอยู่กับคำตอบแต่ละข้อของแบบทดสอบชุดที่ ๑ (ดูภาคผนวก ข. ประกอบ)

๑.๔ นำแบบทดสอบชุดที่ ๒ ไปสอบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหลัง ให้เวลาทำแบบทดสอบ ๕๐ นาที แล้วเก็บแบบทดสอบมาเลย นำมาแจกแจงความถี่ ของจำนวนคำตอบในแต่ละข้อ

๑.๕ ทดสอบเพื่อหาความสำคัญของความแตกต่างในการกระจาย จากคำตอบข้อย่อย ๆ นั้น ใช้เครื่องมือทดสอบทางสถิติที่เรียกว่า χ^2 (Chi - Square Test) เป็นการหาความแตกต่างระหว่างค่าความถี่ที่ได้จากข้อมูลกับค่าความถี่ที่เป็นไปตามทฤษฎี อันจะชี้ให้เห็นว่าทั้ง ๒ กลุ่ม มีความแตกต่างกันจริงอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

โดยวิธีสุ่ม

$$\chi^2 = \frac{(O - E)^2}{E}$$

เมื่อ O คือ ค่าความถี่ของผู้ที่เลือกคอมพิวเตอร์แต่ละข้ออยู่ในแบบทดสอบ
 E คือ ค่าความถี่ของผู้ที่เลือกคอมพิวเตอร์แต่ละข้อโดยที่มาจากตามทฤษฎี
 ว่าตัวเลือกแต่ละข้อ ควรจะมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน
 เวน จำนวนผู้ทำข้อทดสอบ ๑๐๐ คน และคำถามมีตัวเลือก
 ๕ ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกย่อย จะมีโอกาสถูกเลือกข้อละ
 ๒๐ เท่ากัน

χ^2 คือ ค่า Chi - Square Test ที่ได้

ในทำของ O และ E ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ความเชื่อมั่นระดับ .๐๕
 โดยการเทียบค่า χ^2 ที่หามาได้กับค่า χ^2 ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ถ้าค่า χ^2 ที่หามาได้
 แต่ละข้อมีค่าสูงกว่าค่า χ^2 ที่ระดับความเชื่อมั่น ก็ถือว่าคำตอบนั้นมีความแตกต่างกันจริง
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามีเหตุอันใดอันหนึ่งที่ทำให้ผู้ทำข้อทดสอบ เลือกความหมาย
 ใดความหมายหนึ่ง ค่า χ^2 ดังกล่าวนั้นเปิดคู่มือจากตารางค่าของไค - แสควร์
 จากการแจกแจงของ χ^2 ในหนังสือสถิติเพื่อการวิจัยทั่ว ๆ ไป

๑.๖ วิเคราะห์ผลของข้อทดสอบ โดยหลักวิชาภาษาศาสตร์
 ในเรื่องหน่วยเสียง หน่วยคำ และความหมายที่แฝงอยู่ในหน่วยเสียง หน่วยคำนั้น

๒. วิเคราะห์กลวิธีในการสร้างคำใหม่ของคุณสุวรรณ โดยอาศัย
 ความรู้เรื่องเกณฑ์กำหนดในการสร้างคำของภาษาไทยเป็นแนวทาง

๒.๑ ข้อสันนิษฐานวิธีการกำหนดอักษร โครงร่างของคำที่สร้าง
 ขึ้นใหม่ และวิธีสร้างคำ

๒.๒ การสร้างคำใหม่โดยการเติมคำในลักษณะเติมอุปสรรค

๒.๓ การสร้างคำใหม่โดยการเติมคำในลักษณะลงวิภक्ति

๒.๔ การสร้างคำใหม่โดยเลียนแบบวิธีแผลงคำ

๒.๕ การสร้างคำใหม่โดยการยวนคำ

๒.๖ สรุปความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องวิธีสร้าง

คำใหม่ของคุณสุวรรณ

๓. การวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณีในแง่วรรณศิลป์

๓.๑ วิเคราะห์ค่านรูปแบบ (Form) ของกลอนบทละคร

และกลอนเพลงยาว

๓.๒ ลักษณะกลอนของคุณสุวรรณี

๓.๓ ประสิทธิภาพ (Invention) ในวรรณกรรมของคุณสุวรรณี

๓.๔ ความรู้ที่รับรู้เกี่ยวกับกานิยม (Value)

ชนบธรรมเนียมของข้าราชการในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

๔. วิเคราะห์ลักษณะบุคลิกภาพของคุณสุวรรณีที่ปรากฏในวรรณกรรม

ของท่าน

๔.๑ บุคลิกภาพที่คุณสุวรรณีเล่าถึงตนเองในวรรณกรรม

๔.๒ บุคลิกภาพที่แฝงอยู่ในการเขียนวรรณกรรมของท่าน

การวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ

๑. วิเคราะห์โดยใช้ภาษาศาสตร์ และหลักการทางสถิติช่วย

๑.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย

คำในภาษาประกอบด้วยเสียงกับความหมาย การสื่อสารติดต่อกันในชีวิตประจำวันยึดความหมายของคำเป็นสำคัญ แต่การศึกษาวรรณคดีมิได้ยึดแต่ความหมายของคำเพียงอย่างเดียว ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องความหมายของเสียงของคำด้วย อันได้แก่ เสียงตามพยางค์ คือคุณสมบัติของเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ที่ประกอบขึ้นเป็นคำ ตลอดจนลักษณะการ เปล่งเสียง จังหวะ (rhythm) และการเคลื่อนไหวมีส่วนช่วยสื่อความหมายอย่างไรบ้าง ไม่ว่าคำนั้นจะมีความหมายหรือไร้ความหมายตามพจนานุกรมก็ตาม

เสียงของคำสัมพันธ์กับความหมายได้ ๓ ทาง

ก. เลียนเสียงธรรมชาติ นับว่าเป็นการสัมพันธ์โดยตรง เพราะจะต้องอาศัยประสาทหูฟัง และเลียนแบบการออกเสียงให้เหมือนเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

เลียนเสียงปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้องครืน

ฝนตกจุก ลมพัดคอ

เลียนเสียงสัตว์ เช่น สุนัขร้องเอ็ง นึ่งบิณฑัง เป็ดร้องก๊าก

เลียนเสียงคน เช่น ฮา ว้าย โฮ อู๋ตาย

เลียนเสียงสิ่งของ เช่น เสียงปิ่นปิง ระซังกัง เห่งหง่าง

จ. จากตกเพลง

ข. นัยประหวัด เป็นความสัมพันธ์โดยทางอ้อม คือ เมื่อใดยินคำนั้นแล้วนึกเชื่อมโยงไปถึงอีกสิ่งหนึ่ง เพราะลักษณะของเสียงทำให้นึกถึงการเคลื่อนไหวบางอย่างที่ไปใกล้กับคุณสมบัติของสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มานานแล้ว ตัวอย่างเช่น

คำที่ให้นัยประหวัดเกี่ยวกับเสียง เช่น ฉอเลอะ ฉอเตอะ สะอื้น

กรียวกราว

คำที่ให้นัยประหวัดเกี่ยวกับน้ำ เช่น และ กระเซ็น กระฉอก
เปือก ซด

คำที่ให้นัยประหวัดเกี่ยวกับการบอกปริมาณของมาก ๆ เช่น ยุ่มยับ
สะพรั่ง พรุน สลอน พลุกพล่าน

ค. เสียงสัมพันธ์กับคำที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันอยู่แล้ว ทำให้เสียง
นั้นมีความหมายไปในเชิงนั้นด้วย ความสัมพันธ์ในที่นี้หมายถึง มีพยัญชนะต้นร่วมกัน หรือ
มีสระตัวเดียวกันก็ได้ ตัวอย่าง เช่น

เสียงพยัญชนะ (ข) และ (ค) นั้น มักจะปรากฏในคำที่มีความหมาย
แสดงอาการโกรธซึ่งรุนแรงทุกคำ คือ ขุน ช้อง ชัด แค้น เคือง ซึ่ง เคียด คลั่ง
ขี้ข่า ตะคอก จึงทำให้คำว่า (ตา)เซียว ซึ่งมีพยัญชนะต้น ข ได้รับความอิทธิพลทางเสียง
พลอยมีความหมายว่า เป็นการแสดงออกของอาการโกรธ นับได้ว่า เป็นลำดับชั้น (levels)
ที่ ๒ ของความหมาย

๑.๒ การสืบค้นความหมายจากเสียง

มีผู้ที่สนใจ เรื่องความหมายของเสียง ได้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายท่าน
ทั้งที่เป็นการศึกษาในแง่ความหมายของเสียง คำพูดในชีวิตประจำวัน กับในแง่ความหมาย
ของเสียงในวรรณคดี ดังจะเสนอต่อไปนี้

พ. นววรรณ เขียนบทความเรื่อง การใช้ภาษาว่า "ถึงแม้เสียง
กับความหมายจะไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรง เพราะไม่จำเป็นว่าคำที่มีเสียงเพราะความหมายจะ
ต้องดี หรือคำที่มีความหมายไม่ดีเสียงจะต้องไม่เพราะ แต่มีคำบางพวกที่เสียงที่ประกอบ
เป็นคำนั้นกับความหมายมีความสัมพันธ์กัน เป็นที่น่าสังเกต เช่น เสียงพยัญชนะ /อ/ หรือ
สระ /ออ/ แสดงสิ่งที่มีรูปร่างกลม เช่น คำว่า น่อม อ่อม ป่อม ค่อม ล่อม เสียง
พยัญชนะ /ว/ แสดงสิ่งที่มีแสงสว่างพร่า เช่น แวบ วาบ แว วาว ดังนี้ เป็นต้น"

อีกตอนหนึ่งในหนังสือเล่มเดียวกันว่า "ในภาษาไทยมีคำหลายคำที่
มีลักษณะแปลก คือ เสียงที่ประกอบเป็นคำนั้นสัมพันธ์กับความหมายของคำด้วย เช่น

คำที่มีเสียงสระ /แะ/ ให้ความหมายในทางทำให้หลุดออก เช่น ช้า แหละ ศพ แหะ ห้อง แกะ กระ คุม แคะ เล็บ แเงะ คา ปู แทะ ขนม แยก แยะ ข้อม มุด เสียงสระ /-ะ/ มี /บ/ สะกดให้คำที่มีความหมายว่าซ้อน ทับกัน เช่น กาย กล ้วย ฉาบ น้ำ ตาล เอา เอา นาม สาว เลื้อ นอน พัง พาบ อาบ น้ำ ยา คาบ ปาก กา"^๑

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราชพงศประพันธ์ ใค้พิมพ์ไว้ในหนังสือ "วิทยาวรรณกรรม" ว่า "ในกระบวนเสียงนี้ เราควรจะสืบค้นอีกทางหนึ่ง คือ เสียงชนิดใดมีความหมายไปในทางใด ข้าพเจ้าลองเปิดพจนานุกรมดูและจดคำที่ขึ้นต้นด้วยตัว คล กล้ากัน ดังต่อไปนี้ คลวง คลอ คลอง คล่อง คลอก คลอน คล้อย คละ คลัง คลัก คลิ่ง คลา กล้า, คลาง แคลง คลาค คลาน กล้าย คลาว คล่า คล้า คล้า คลิ่ง โคลง คลิค คลี คลิง คลื่น คลุก คลุ้ง คลุม คลุ่ม คลุ้ม เคล็ด เคล้น เคล้า เคลิบเคลิ้ม เคลี้ย คลิง เคลื่อน เคลือบ ถ่าสัง เกศคุณแล้ว ดูเหมือนนอกจากคำว่า คลวง และคลัง แล้วไม่มีคำใดจะแสดงสภาวะที่นิ่งแน่นอน มักจะแสดงอาการ เคลื่อนไหวหรือเคลื่อนคลาคลาที่ไม่เที่ยงหรือไม่บริสุทธิ์ทั้งนั้น"^๒

ขมัยพร แสงกระจ่าง เขียนบทความเรื่อง "ภาษาจากรู้สึก"
ตอนหนึ่งว่า

"มาถึงตัวสะกดของคำ เราจะพบว่า เสียงที่ลงท้ายปิดคำนั้น สามารถให้ความรู้สึกที่สอดคล้องกับความหมายได้อย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามลักษณะของเสียงตัวพยัญชนะดังกล่าวมาแล้ว คือทั้งพยัญชนะต้น และตัวสะกดจะต้อง เอื้อกัน ถ้าพยัญชนะต้นให้ความรู้สึกดี ตัวสะกดให้ความรู้สึกดี ถ้อยคำนั้นจะละ เมียคละไมคี่ขึ้น เช่น คำว่า เกลียว เสียง /ก/ เป็นพยัญชนะต้นที่ให้ความรู้สึกกล้าแข็ง /ล/ ให้ความรู้สึกเลื่อนไหล และ /ว/ ให้ความรู้สึกเป็นประกายมีแสง และว่องไว รวมกันแล้วออกมา เป็น เกลียว ที่ให้ความหมายออกมาอีกแบบหนึ่ง แต่ก็ไม่ทิ้งรูปคำเดิมเสียทั้งหมด หรือถ้าพยัญชนะต้นให้ความรู้สึกคำร้าย ตัวสะกดก็ร้าย คำนั้นจะให้ความรู้สึกที่ร้ายขึ้นไปกว่าเดิม เท่ากับ

^๑ พ. นววรรณ (นามแฝง) การใช้ภาษา หน้า ๑

^๒ กรมหมื่นนคราชพงศประพันธ์ วิทยาวรรณกรรม หน้า ๓๕๔

ตัวสะกดเป็นการเพิ่มระดับความรู้สึกต่อคำนั้น เช่น คำว่า โหด เคียด เสี่ยง /ห/ และ /ค/ ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นของคำทั้งสองให้ความรู้สึกที่โหดร้าย เมื่อมีตัวสะกดที่ยังคับเสียงให้ลงหนักเช่นนั้น จึงยิ่งเน้นอารมณ์ให้มากขึ้นไปอีก บางครั้งถ้อยคำเกือบจะงาม ถ้าไม่ติดอยู่ที่ตัวสะกดเพียงตัวเดียว อย่างเช่น คำว่า เกลี้ยง ที่มีความหมายงาม ถ้าเปลี่ยนตัวสะกดเป็น /ค/ จะทำให้ความหมายกระด้างขึ้น คือ เกลี่ยค เพราะตัวสะกดเป็นตัวบังคับ"

ตัวอย่างคำที่มีพยัญชนะ /ค/ ผสมอยู่ในฐานะตัวสะกดแล้วให้ความรู้สึกด้านโหดร้าย เมื่อเทียบกับคำอื่น ๆ เช่น

เคียด	เมื่อเทียบกับ	เคียน, เคียน
เคียด	เมื่อเทียบกับ	เคียน
แค้น	เมื่อเทียบกับ	แค้น, แค้น
โหด	เมื่อเทียบกับ	โหย

ชลธิรา สัตยาวัฒนา เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาไว้กับวรรณคดีไทย คณะการวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์ ว่า

"จังหวะ และความเคลื่อนไหวแฝงอยู่ในถ้อยคำหรือเสียงที่ใช้ในบทประพันธ์อยู่เสมอ ลักษณะการเปล่งเสียง เพื่อประกอบรูปคำแต่ละคำย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับความหมาย ซึ่งมีรสวรรณคดีแฝงอยู่ นักอ่านบางคนรู้สึกถึงรสนั้นด้วย ทั้งหู ปาก ลิ้น และระบบหายใจ ทนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ใคร่สเหล่านั้นโดยการอ่านออกเสียง จะทำให้รู้สึกถึงจังหวะ และความเคลื่อนไหวที่แฝงอยู่ในเสียงหรือคำนั้น ๆ ดังตัวอย่างบทประพันธ์ เช่น

ละคร หุกคุดคุดคุดมวยปล้ำ	เป็นประจำหลายสู เป็นคู่ขัน
มงคลใส่สวมหัวไม่กตัวกัน	ตั้งประจันจกจับขยับมือ
ตีเข้าปัมรับไปกสองมือปิก	ประจมตึกเตะนางหมักขว้างหัว
กระหวัคหวิดหวิววา เสียงฮาฮือ	คนคู่อือเอาลิ้นสนั่นอึง

ลักษณะปาก และลิ้น เวลาออกเสียงจะช่วยก่อให้เกิดถึงจังหวะความเคลื่อนไหว
ต่าง ๆ เช่น จังหวะหนักเป็นช่วง ๆ แสดงอาการบุกเขาคอสู เช่น คำว่า อุดลุก
ประจัน จก จับ ชัยบ บับ รับ ไปก บิด คัด เคะ กระทบ หวัด จังหวะเบาแสดง
อาการปล่อยกำลังออกไปแล้ว เช่น ยาง คว้าง หวือ หวีว ผวา จังหวะของเสียง
อุทาน เช่น อา ฮือ เอา อึง อ้อ เสียงของคำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับจังหวะ และ
การเคลื่อนไหวจริง ๆ"

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนี้ คงเป็นหลักฐานว่า การศึกษาวรรณคดีให้สมบูรณ์แบบ
เรื่องของ เสียง เป็นสิ่งจำเป็นที่จะมองข้ามไปไม่ได้ และการศึกษาค้นคว้าสืบค้นความหมาย
ของเสียงของคำ พอสรุปได้เป็น ๒ พวก คือ พวกแรกสืบค้นโดยใช้ความรู้สึกของตนเอง
เป็นเกณฑ์ คือเข้าใจว่า เสียงนั้น ๆ ควรจะมีความหมายว่าอย่างไร แล้วหาตัวอย่างคำ
ที่มีใช้มาช่วยยืนยัน พวกหลัง เก็บข้อมูลที่ปรากฏจริงในภาษามาได้จนมากพอ แล้วสรุป
ลง เป็นกฎเกณฑ์ ซึ่งพวกหลังนี้ นับว่าศึกษาตรงตามแนวภาษาศาสตร์ ก็คือศึกษาภาษาตาม
ที่ปรากฏอยู่จริง

* ๑.๓ อิทธิพลของเสียงที่มีต่อความหมายในวรรณคดี เรื่องพระมะ เหลเถไถ

สืบเนื่องจากแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง เสียงกับ
ความหมาย และการสืบค้นความหมายจากเสียงดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้เขียนเกิด
ความคิดว่า ถ้อยคำในบทละคร เรื่องพระมะ เหลเถไถ ซึ่งถึงแม้จะไม่มี ความหมายใน
ภาษาไทยก็ตาม แต่ก็มีความหมายในตัวเอง และความหมายนี้ได้มาจากเสียงของคำ
เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานนี้ ผู้เขียนจึงสร้าง ข้อทดสอบหาความหมายของคำโดยแบ่งออกเป็น
ข้อทดสอบแบบ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด การที่ให้เลือกความหมายได้หลายทางนี้ ถ้า
สมมุติฐานถูกต้อง ผู้ทำข้อทดสอบควร จะเลือกข้อความที่ให้ ความหมายอันใดมาจากเสียง
เป็นส่วนมาก จนมีจำนวนพอที่จะ เชื่อมั่นได้ แต่ถ้าหากสมมุติฐานผิด ผู้ทำข้อทดสอบก็ควร
จะเลือก เปะปะไป จนจำนวนผู้เลือกคำตอบแต่ละความหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
๒๕๖๓ ๒๕๖๓ ๒๕๖๓

สำคัญทางสถิติ และผลพลอยได้ จากการวิเคราะห์ผลของค่าคอมซ้อทดสอบ จะทำให้รู้ว่า ผู้ทำข้อทดสอบใช้อะไร เป็นเกณฑ์ในการ เลือกค่าคอมนั้น ๆ ควบ

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างตัวเลือกของค่าคอมแต่ละข้อย่อยในข้อทดสอบทั้ง ๕๐ ข้อ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ประการหนึ่ง และ เพื่อรู้ความแตกต่างของค่าคอมที่มีผู้เลือกมากที่สุด และรองลงมาของแต่ละข้อ ว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่อีกประการหนึ่ง ผู้เขียนจึง เสนอตาราง แสดงค่าการทดสอบ (Chi - Square) ๒ ตาราง คือ

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนตัวเลขค่าคอมแบบทดสอบทั้งหมด และค่าการทดสอบ รวมของทุกค่าคอมในแต่ละข้อ เพื่อหาว่าความหมายของค่าที่ผู้ทำข้อทดสอบตอบมาจะมีแนวโน้มไปทางใดอย่าง เชื่อมั่นได้หรือไม่

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนตัวเลขของตัวเลือกย่อย ที่มีจำนวนสูงสุด และรองลงมา และค่าการทดสอบ ของทั้ง ๒ ตัวเลือกนั้น

ตาราง ๑ แสดงจำนวนตัวเลขเลือกค่าคอมแบบทดสอบทุกข้อ ๒ แสดงค่าการทดสอบไค - สแควร์

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๑	๕๓	๓๘	๘	-	-	๓๐.๐๕๐๐	คือค่า χ^2 ที่ต่ำกว่าค่า χ^2 ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ๕.๘๘๐๐
๒	๕๔	๔๕	๑	-	-	๔๘.๓๐๘๓	
๓	๓๗	๔๐	๒๓	-	-	๕.๘๘๔๘	
๔	๗๕	๖	๑๕	-	-	๘๕.๑๕๕๑	
๕	๖๘	๑๕	๑๖	-	-	๕๙.๓๑๗๒	
๖	๖๓	๓๔	๒	-	-	๕๖.๒๓๕๒	
๗	๒๕	๑๑	๑๓	๓๘	๘	๒๘.๐๐๐๐	
๘	๓๒	๒๘	-	-	-	๑๒.๘๖๐๐	
๙	๔๔	๑๖	๔๐	-	-	๑๓.๗๘๓๗	
๑๐	๕๕	๑๔	๒๕	๒	๔	๓๓.๓๐๐๐	

ตาราง ๑ (ต่อ)

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๑๑	๓๑	๑๓	๒๙	๒๗	-	๘.๐๐๐๐	
๑๒	๒๘	๒๓	๙	-	-	๕๗.๐๙๗๐	
๑๓	๒๐	๓๐	๑๔	๑๘	๑๘	๗.๒๐๐๐	๙.๕๕๐๐
๑๔	๒๒	๒๔	๑๔	-	-	๓๘.๕๑๘๔	
๑๕	๓๒	๒๓	๕๕	-	-	๗.๓๓๕๓๓	
๑๖	๑๘	๘๒	-	-	-	๔๐.๙๖๐๐	
๑๗	๔๔	๑๗	๕๕	-	-	๒๒.๕๘๖๕	
๑๘	๑๑	๑๐	๒๖	๑๘	๑๕	๓๓.๓๐๐๐	
๑๙	๓๓	๒๑	๓๐	๑๖	-	๗.๕๕๐๐	๓.๘๒๐๐
๒๐	๓๐	๒๙	-	-	-	๑๕.๒๒๖๐๐	
๒๑	๓๙	๓๗	๒๓	-	-	๕.๖๐๖๐	๕.๙๕๐๐
๒๒	๓๙	๑๐	๔๔	๑	-	๔๓.๒๕๐๐	
๒๓	๑๓	๕๙	๑๒	๑๘	-	๕๕.๔๕๐๐	
๒๔	๒๑	๓๕	๒๘	๑๒	-	๑๕.๖๐๐๐	
๒๕	๓๓	๔๘	๑๐	๙	๑	๗๗.๕๐๐๐	
๒๖	๑๒	๑๕	๙	๕	-	๑๒๓.๕๓๐๐	
๒๗	๒๑	๑๖	๖๓	-	-	๔๐.๐๑๙๙	
๒๘	๒๘	๒๓	๙	-	-	๕๗.๖๐๖๐	
๒๙	๒๕	๔๘	๑๗	-	-	๒๘.๓๖๘๓	
๓๐	๒๘	๑๒	๒๖	๕	๕	๘๘.๒๐๐๐	
๓๑	๕๕	๑๒	๒๓	๕	๑๖	๘๘.๕๐๐๐	
๓๒	๒๕	๑๓	๒๘	๒๑	๑๓	๙.๕๐๐๐	๙.๕๕๐๐

ตาราง ๑ (ต่อ)

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๓๓	๔๔	๓๕	๖	๑๔	-	๓๖.๒๔๐๐	
๓๔	๖	๔๕	๙	๒๐	๒๐	๔๓.๑๐๐๐	
๓๕	๓๔	๑๕	๖	๔	-	๑๓๖.๑๒๐๐	
๓๖	๒๐	๓๑	๒๑	๒๓	-	๓.๖๕๖๐	๓.๕๒๐๐
๓๗	๕๖	๒๓	๑๓	-	-	๒๔.๖๔๕๕	
๓๘	๑๕	๓๐	๕๕	-	-	๒๔.๕๒๕๕	
๓๙	๕๒	๒๓	๒๑	-	-	๑๖.๒๓๖๒	
๔๐	๕๐	๙	๕	๓	-	๑๖๒.๑๖๐๐	
๔๑	๖๖	๑๑	๒๓	-	-	๕๐.๒๓๐๖	
๔๒	๕๓	๕๒	-	-	-	๒.๒๖๑๐	๓.๕๔๐๐
๔๓	๓๐	๖๕	-	-	-	๑๕.๒๒๐๐	
๔๔	๑๓	๑๕	๓๑	-	-	๖๕.๖๕๖๕	
๔๕	๕๒	๒๓	๓๕	-	-	๕.๕๕๕๕	๕.๕๕๐๐
๔๖	๕๓	๓๕	๙	-	-	๓๐.๐๕๐๐	
๔๗	๖๒	๑๕	๒๐	-	-	๓๓.๐๓๗๑	
๔๘	๕๕	๒๓	๑๕	-	-	๓๐.๐๕๐๐	
๔๙	๑๑	๒๕	๖๑	-	-	๓๕.๕๑๕๕	
๕๐	๒๕	๕	๒๓	๕	-	๓๓.๓๒๐๐	

หมายเหตุ ๑. ข้อ ๖, ๒๐, ๒๑, ๒๕, ๓๕, ๔๖, ๔๓ และ ๔๔ มีผู้ทำข้อทดสอบเพียง ๕๕ คน

๒. ตัวเลขในช่องหมายเหตุ ก่อ ถ้า χ^2 ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

ตาราง ๒ แสดงจำนวนตัวเลขของตัวเลขที่เลือกที่มีคะแนนสูงสุด และรองลงมา และค่าการทดสอบไค - แสควร์

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๑	๕๓	๓๘	-	-	-	๒.๕๗๒๔	ถือว่า χ^2 ที่ต่ำกว่า
๒	๕๔	๕๕	-	-	-	* ๖.๘๑๘๐	ค่า χ^2 ที่ระคัม
๓	๓๗	๕๐	-	-	-	* ๖.๑๑๒๘	ความเชื่อมั่น .๐๕
๔	๗๕	-	๑๕	-	-	๘๓.๕๗๔๔	
๕	๒๕	-	๑๖	-	-	๓๓.๕๗๔๐	
๖	๒๓	๓๔	-	-	-	๘.๒๗๐๐	
๗	๒๕	-	-	๓๕	-	* ๒.๒๘๒๔	
๘	๓๒	๒๘	-	-	-	๑๒.๕๖๐๔	
๙	๕๕	-	๕๐	-	-	๐.๑๕๘๔	
๑๐	๕๕	-	๒๕	-	-	๑๑.๒๕๐๐	
๑๑	๓๑	-	๒๕	-	-	* ๖.๐๖๖๖	
๑๒	๒๘	๒๓	-	-	-	๒๒.๒๕๒๖	
๑๓	๒๖	๓๐	-	-	-	* ๒.๐๐๐๐	
๑๔	๒๒	๒๕	-	-	-	๑๖.๗๕๐๖	
๑๕	๓๒	-	๕๕	-	-	* ๒.๑๕๔๔	
๑๖	๑๘	๒๒	-	-	-	๕๐.๕๖๐๐	
๑๗	๕๕	-	๕๕	-	-	* ๐.๐๑๑๒	
๑๘	-	-	๒๒	-	๑๕	๘.๖๗๒๐	
๑๙	๓๓	-	๓๖	-	-	* ๐.๑๕๒๘	
๒๐	๓๐	๒๕	-	-	-	๑๕.๒๒๐๐	
๒๑	๓๕	๓๗	-	-	-	๐.๕๕๒๖	
๒๒	๓๕	-	๕๕	-	-	* ๖.๐๓๐๐	
๒๓	-	๕๗	-	๑๘	-	๒๐.๒๘๐๐	

ตาราง ๒ (ต่อ)

ชด	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๒๔	-	๓๙	๒๕	-	-	* ๑.๘๐๕๘	
๒๕	๓๓	๕๘	-	-	-	* ๒.๓๙๓๖	
๒๖	๓๒	๑๕	-	-	-	๓๓.๓๔๕๘	
๒๗	๒๑	-	๓๖	-	-	๒๑.๓๐๐๐	
๒๘	๒๕	๒๓	-	-	-	๒๒.๒๕๒๖	
๒๙	๒๕	๕๘	-	-	-	๑๓.๑๒๐๘	
๓๐	๒๕	-	๕๒	-	-	๗.๒๐๐๐	
๓๑	๕๕	-	๒๓	-	-	๗.๑๑๓๖	
๓๒	๒๕	-	๒๕	-	-	* ๐.๑๑๕๘	
๓๓	๕๕	๓๕	-	-	-	* ๑.๕๓๑๑	
๓๔	-	๕๕	-	๒๐	-	๙.๖๑๕๒	
๓๕	๓๕	๑๕	-	-	-	๓๙.๑๑๒๖	
๓๖	-	๓๑	-	๒๓	-	* ๑.๘๘๒๒	
๓๗	๕๖	๒๓	-	-	-	๑๐.๑๓๒๘	
๓๘	-	๓๐	๕๕	-	-	๗.๓๕๒๘	
๓๙	๕๒	๒๓	-	-	-	๗.๕๑๑๖	
๔๐	๕๐	๙	-	-	-	๕๖.๖๔๐๘	
๔๑	๖๖	-	๒๓	-	-	๒๐.๙๙๕๒	
๔๒	๕๗	๒๒	-	-	-	๒.๒๖๐๐	
๔๓	๓๐	๖๙	-	-	-	๑๕.๒๒๐๐	
๔๔	-	๑๕	๓๑	-	-	๓๖.๖๕๕๐	
๔๕	๒๒	-	๓๕	-	-	* ๐.๖๓๖๒	
๔๖	๕๓	๒๕	-	-	-	* ๒.๕๓๒๘	

ตาราง ๒ (ต่อ)

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	χ^2	หมายเหตุ
๔๗	๒๒	—	๒๐	—	—	๒๑.๕๑๒๐	
๔๘	๕๔	๒๓	—	—	—	๑๕.๘๖๕๔	
๔๙	—	๒๔	๒๑	—	—	๑๒.๒๓๕๔	
๕๐	—	๔๔	๒๓	—	—	๕.๘๘๖๐	

จากตาราง ๒ ผลปรากฏว่า จากจำนวนข้อทดสอบ ๕๐ ข้อ ค่า χ^2 ของค่าตอบที่มีความถี่สูงสุด และรองลงมาในแต่ละข้อ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ จำนวน ๓๐ ข้อ และต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน ๒๐ ข้อ

แสดงว่า ค่าที่ตามความหมายและตัวเลือกย่อย ๆ ของความหมายนั้น ส่วนหนึ่งคือจำนวน ๓๐ ข้อ ที่ถูกควบคุมให้ผู้ที่ทำข้อทดสอบ เลือกข้อย่อยใดข้อย่อยหนึ่งอย่างแน่นอนลงไปเลยเป็นจำนวนมากพอ จนทำให้เกิดแตกต่างกันระหว่าง ๒ ตัวเลือกนั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ส่วนสิ่งที่มาควบคุมให้ผู้ที่ทำข้อทดสอบ เลือกความหมายของค่าอย่างนั้นจะกล่าวถึงต่อไป

ข้อทดสอบอีกจำนวนหนึ่ง คือ ๒๐ ข้อ ที่ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้นก็ เป็นเพราะสิ่งที่มาควบคุมให้ผู้ที่ทำข้อทดสอบ เลือกข้อย่อยทั้ง ๒ ข้ออย่างกำกวมกันนั้นมีมากกว่า ๑ อย่าง และสิ่งที่มาควบคุมนั้นมีอิทธิพลต่อความหมายของค่านั้น ๆ พอ ๆ กัน

ตัวอย่าง เช่น ข้อ ๑ มะไหลลา

ก มีผู้ให้ความหมายว่า สูงศักดิ์ มีเกียรติยศ สง่างาม
จำนวน ๕๔ คน

ข มีผู้ให้ความหมายว่า หลกหลิก เหลวไหล สิ้นไกลไปมา
จำนวน ๕๕ คน

ทำให้ค่า χ^2 ออกมา = ๖.๘๑๘๐ ซึ่งต่ำกว่า ค่า χ^2 ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ (๓.๘๑๕๐) ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่ทำข้อทดสอบ จำนวน ๕๔ คน เลือกข้อ ก เป็นพวก

ที่ถือเอาธรรมเนียมของบทละครไทยเป็นหลักในการให้ความหมายคำว่า มะโหลธา เพราะความเคยชินต่อลักษณะของพระเจ้าแผ่นดินในบทละครของไทย เมื่อกล่าวถึงตัวกษัตริย์จะเป็นไปในทำนอง "มาจะกล่าวบทไป ถึงท้าวสามลเรื่องศรี"^๑ หรือ "เมื่อนั้น อีเหนาสุริวงศ์รังสรรค์"^๒ หรือ "เมื่อนั้น องค์ท้าวทศรณาธา"^๓ โดยเฉพาะคำว่า ธา ในมะโหลธา ไปพ้องกับ นธา เข้า จึงเป็นอิทธิพลที่ช่วยให้ตัดสินใจเลือก ข้อ ก มากยิ่งขึ้น

ส่วนผู้ที่เลือกข้อ ข ๔๕ คนนั้น อาศัยเรื่องเสียงของคำเป็นหลักในการให้ความหมาย คือ เสียง คำว่า โหล ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ ธา ก็หมายถึงการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว และมะโหลธา ยังจูงใจให้คิดถึงคำว่า ถลา เพราะอิทธิพลของเสียง ถ กับ ล ที่อยู่ติดกันด้วย นอกจากนี้ เสียง /ถ/ และ /ล/ ที่ควบกล้ำกันมักให้คำที่บอกอาการเคลื่อนไหวทั้งนั้น เช่น ถัด ถลน ถลา ถลึง ถลก ถลุ่ม ถลากไถล จึงทำให้ผู้ทำข้อทดสอบเลือกความหมายว่า หลุกหลิก เหลวไหล

นอกจากนี้การวิเคราะห์ผลข้อทดสอบทำให้รู้ว่า ถึงแม้จะได้ชี้แจงไปในข้อทดสอบแล้วว่าให้ผู้ทำข้อทดสอบใช้ความรู้สึส่วนตัวพิจารณาความหมายของคำนั้น ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ แต่ปรากฏว่าผู้ทำข้อทดสอบยังคงติดนิสัยพิจารณาวรรณคดีในแนวเก่า คือ "อ่านเอาเรื่อง" แทน "อ่านเอารส" โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ เป็นตัวกำหนดความหมายของคำที่ให้เลือก

๑. เลือกให้ความหมายโดยอาศัยธรรมเนียมนิยมทางวรรณคดี (Literature Convention) ของบทละครไทยเป็นหลัก

ข้อ ๒ ความหมายของคำว่า กะโปลา ในคำกลอนว่า สติคยังแทนทองกะโปลา เนื่องจากความข้างต้นกล่าวว่า เป็นศัพท์ของกษัตริย์ และทำด้วยวัสดุสูงค่า

^๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บทละครนอก ๒ เรื่อง หน้า ๕๓

^๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บทละครอิเหนา หน้า ๑๔๗

^๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก บทละครรามเกียรติ์ หน้า ๒๔

คือเป็น "แทนทอง" ด้วยจึงทำให้เลือกความหมายว่า มโหฬาร กระจ่างตา
สวยงาม ใค้งาย

ข้อ ๑๘ ความหมายของคำว่า กะไรโจ ในคำกลอน สนับเพลา
เชิงไรกะไรโจ คนไทยส่วนมากเคยชินต่อการ เห็นและอ่านบทพรรณนาคความงามของ
เครื่องประดับ เสื้อผ้าของตัวละครที่เป็นเจ้านายในวรรณคดี เมื่อมีตัวเลือกว่า งาม
ลวดลายวิจิตร จึงตัดสินใจเลือก

ข้อ ๒๖ ความหมายของคำ มะลาตีก ในคำกลอน ไปสมสร้อยอุษา
มะลาตีก ผู้หญิงในวรรณคดีไทยต้องสวยงามขนาด "จะหางามสามโลกก็เหลือหา"
หรือ "โสกาเพียงนางในสวรรค์" หรือ "นางนี้เป็นบันโลกา" จนเป็นที่เข้าใจกันว่า
นางเอกของเรื่องต้อง เป็นหญิงสวย จึงเลือกให้ความหมายว่า นางผู้ทรงความงาม

ข้อ ๓๒ ความหมายของคำว่า สะเรื้อตอย ในคำกลอน มรยาภาค
ชาติเชื้อสะเรื้อตอย ผู้ทำข้อทดสอบเลือกให้ความหมายว่า กษัตริย์ ก็เพราะว่า ใน
ประโยคแรกบอกว่า เป็น "ท้าวไทสุรามะลาตอย" คำว่า ท้าวไททำให้นึกถึงกษัตริย์
สถาบันกษัตริย์ทันที

ข้อ ๓๓ ความหมายของคำ พะลอบไซ ในคำกลอน สุราต้อง
กองกอยพะลอบไซ เพราะบทละครที่มีเรื่องราว เทวคานสวรรค์ทำผิดจนถูกสาปให้
ลงมา เกิดทนต์ทุกข์ในโลกมนุษย์หลายเรื่องด้วยกัน เช่น บทละครรามเกียรติ์ เรื่อง
พระณัฒพิชัย เมื่อมีความเข้าใจพื้นฐานอยู่แล้ว มามีคำกลอนต่อท้ายว่า เพราะลอบชม
นางฟ้าสลาโสศ ศุภีข้าทำโทษมะโคคไซ จึงทำให้มีแนวโน้มที่จะให้ความหมายว่า
"ต้องคำสาป" มากยิ่งขึ้น

ข้อ ๔๖ ความหมายของคำ มะลูจี ในคำกลอนว่า ต่างตะแ่งแลดู
มะลูจี เมื่อเนื้อหาบ่งว่าเป็นขณะหมอบเฝ้าพระมะเหลเถไถอยู่ จึงคิดว่า มะลูจีนั้นต้อง
หมายถึง พระมะเหลเถไถ จึงเลือกให้ความหมายว่า เจ้านายพระภูมิ ประกอบกับ
เสียงสระ /ุ/ และ /ึ/ ในคำ มะลูจี เหมือนกับสระในคำว่า ภูมิ ด้วย

๒. เลือกให้ความหมายโดยอาศัยเนื้อความ สถานการณ์ บริบทใกล้เคียง เป็นหลัก

เนื่องจากคนไทยชินต่อการ "อ่านเอาเรื่อง" ให้อ่านเนื้อหาของวรรณคดีเป็น
สำคัญมานาน ประกอบกับคำในภาษาไทย มีคำซ้อนประเภท เสื้อสาคร ทนทาง ยากจน

เป็นจำนวนมาก เมื่อพบศัพท์ที่ไม่เคยใช้ ไม่รู้ความหมาย ก็พยายามเดาจากคำหรือข้อความที่ใกล้เคียง โดยคิดว่าความหมายคงเป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือคล้ายตามกัน แบบทดสอบเรื่องพระมะเหลเถไถบังเอิญมีคำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรม จึงทำให้ผู้ทำข้อทดสอบบางคนใช้วิธีเดาจากเนื้อหา สถานการณ์ บริบทเป็นหลักให้ความหมายของคำ วิเคราะห์จากแบบทดสอบได้ดังนี้

๒.๑ พวกที่อาศัยคำที่มาข้างหน้าในวรรคเดียวกัน เป็นตัวไขความหมายของคำ ได้แก่

ข้อ ๓ คำว่า กะเปเล ในวรรค สุซาปาลากะเปเล แปลว่า สุกใส สบาย เพราะเสียงของคำ สุซา

ข้อ ๑๑ คำว่า มะเลาเตา ในวรรค จึงแจ่งกิจจนะเลาเตา แปลว่า เรื่องราว เนื้อหา เพราะเสียงของคำ กิจจา

ข้อ ๑๖ คำว่า มะเลตัน ในวรรค จะเสด็จเตร็ดเตร่มะเลตัน แปลว่า ไปเรื่อย ๆ ซอกซอนไปทั่ว ก็เพราะคำว่า เทร็ดเตร

ข้อ ๓๔ คำว่า มะโตคไซ ในคำกลอน ผู้ลิข้থাไทมมะโตคไซ แปลว่า ตั้งใจลงโทษ ทำให้เข็ด เพราะคำว่า থাโทษ

ข้อ ๕๔ คำว่า มะลอนโหว ในคำกลอน กะตึงถินกลิ่นขจร มะลอนโหว แปลว่า กลิ่นโชยตามลม กลิ่นโชยเป็นระยะ เพราะคำว่า กลิ่นขจร ที่มาข้างหน้า ประกอบกับเสียง /หว/ มักทำให้เกิดคำที่มีความหมายว่า เมา และเคลื่อนไหวได้ คือ หวือหวา หวิว ไหว วาบหวาม หรือย

๒.๒ อาศัยการแปลความหมายให้สอดคล้องกับความที่มาข้างหน้า หรือข้างหลัง

ข้อ ๔ มะลิกคิก ในคำกลอน วันหนึ่งพระจึงมะลิกคิก แปลว่า คิก นึก ตรึกตรอง เพราะข้อความต่อไปให้แนวทางว่าพระมะเหลเถไถคิกจะไปเที่ยวป่าล่าสัตว์

ข้อ ๕ มะลมเต ในคำกลอนว่า แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเต แปลว่า ธรรมชาติ ทิวทัศน์ เพราะอิทธิพลของคำว่า ลม นั้นเอง

ข้อ ๑๗ มะแลงแตง ในคำกลอนว่า ว่างแล้วชวนกันมะแลงแตง
แปลว่า ไปด้วยกันทั้งหมด ไปเตรียมตัว เพราะประโยคข้างหน้าที่ว่า จะเสด็จ
เตร็ดเตร่มะเลตัน มาทำให้เข้าใจความหมายว่า เสนาคองออกไปตามเสด็จด้วย

ข้อ ๓๖ สระโอง ในคำกลอนว่า เทียวไล่จับสัตว์ไพร่สระโอง
คำว่า ออกไปจับสัตว์ ก็ทำให้นึกไปถึงป่าซึ่งเป็นที่อยู่ของสัตว์ จึงเลือกให้ความหมาย
ว่า ในป่าใหญ่

ข้อ ๓๘ มะลารี ในคำกลอนว่า สรุระกอยดอยท่ามะลารี คำว่า
ดอยท่า ทำให้เข้าใจว่าเกิดการลังเล จึงเลือกคำว่า คูหาที่ ประกอบกับเสียงสระ
ของ /-า/ และ /-ี/ ซ้ำกันในคำว่าท่าที่ด้วย

ข้อ ๔๓ มะลุดยุง ในคำกลอนว่า พาที่เมี้ยวม้วยมะลุดยุง คำว่า
ม้วย ซ้ำกับคำแปลว่า ม้วยไม้ และข้างหน้ายังมีคำว่าพาที่ ซึ่งแปลว่า พูก พาที่เมี้ยวม้วย
จึงหมายรวมว่า พูกกันด้วยการทำท่าทางม้วยไม้ จึงทำให้เลือกความหมายว่า ม้วยไม้
ส่งสัญญาณ

๓. เลือกให้ความหมายโดยอาศัยเสียงของคำเป็นเกณฑ์ตัดสิน

เป็นหัวข้อที่จะพิสูจน์ว่า เสียงของคำมีส่วนช่วยกำหนดความหมายได้
อย่างไร จากข้อทดสอบต่อไปนี้

๓.๑ พวกที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำที่ใช้ในภาษา

ข้อ ๒ กะโปลา คำนี้เสียงใกล้เคียงกับคำ กะโปโล ซึ่งมีความหมาย
ว่า เก่า มอมแมม และใกล้เคียงกับคำว่า กะลา ซึ่งเมื่อประกอบเป็นกะไหลกะลาแล้ว
หมายถึง ของที่ไร้ค่า จึงมีผู้เลือกให้ความหมายว่า ทรุคโทรม ดุพัง เก่า เป็น
จำนวนมาก

ข้อ ๑๔ มะลิ่งคิง คำนี้เสียงใกล้เคียงกับคำว่า คิงคิง ซึ่งออกถึง
เสียงอันคัง นอกจากนี้ เสียง /-ี/ มี /ง/ สะกด ยังมักให้คำที่แสดงถึงเสียงคัง
อีกด้วย เช่น บิง อิง คิง กิง หวัง ผลิ่ง จึงมีผู้ให้ความหมายว่า โครมคราม
เอะอะคิงคัง

ข้อ ๒๑ กะโปตัน คำนี้เสียงเดียวกับข้อ ๒ คือเสียงใกล้เคียง
กับคำ กะโปโล จึงมีผู้เลือกให้ความหมายว่า เก่า สีคร่ำคร่า เป็นจำนวนมาก

ข้อ ๒๗ มะ เลคฺง เสียงสระ /-/ มักประกอบอยู่ในคำที่ให้ความหมายว่า พัลวัน ชุลมุน เช่น ชุน บุง รุงรัง กรุย ลุย นุงนัง จุนจัน และคำ มะ เลคฺง ใกล้เคียงกับ อีรุงตุงนัง ค้วย จึงเลือกให้ความหมายว่า ชุลมุน อีรุงตุงนัง

ข้อ ๓๕ ทะลงใจ คำนี้เสียงใกล้เคียงกับคำว่า ทะนงใจ ต่างกันเฉพาะเสียง /ล/ กับ /น/ ที่เป็นพยัญชนะต้นเท่านั้น และยังมีเงื่อนไขที่เกิดของทั้ง ๒ เสียงนี้ ก็คือปุ่มเหงือกเหมือนกัน จึงมีแนวโน้มที่จะทำให้ทั้ง ๒ เสียงนี้สลับแทนที่กันได้ในความรู้สึกของผู้ทำข้อทดสอบ

ข้อ ๓๗ มะลันจ้อง มีผู้เลือกให้ความหมายว่า มองดู เข้มมอง ก็เพราะอิทธิพลของคำว่า จ้อง นั่นเอง

ข้อ ๔๐ ประชีไซ เสียงของประชีใกล้เคียงกับประชิด ซึ่งแปลว่า คัด และเสียง /ช/ บางครั้งจะปรากฏรวมในคำที่แสดงภาวะใกล้เคียงกัน เช่น กระชั้น กระแฉะ ขน ชุลมุน เขยช็ค ชิคชม จึงทำให้ผู้ทำข้อทดสอบเลือกความหมายว่า พัวพัน คลุกคลี ประชิดตัว

ข้อ ๓๑ มรายกาด เสียงของคำนี้ใกล้เคียงกับ มัณรายกัจ โดยคำว่า มราย ใกล้เคียง มัณราย กาดว่าเสียงกับ กัจ คนจึงเลือกให้ความหมายว่า ร่ายกัจ อันตราย

ข้อ ๔๖ กะทรกกด คำว่า กะทรก เสียงใกล้เคียงกับคำว่า กระตก คำว่า กด หมายถึงสิ่งที่อยู่เป็นกลุ่ม ๆ และทุกพยางค์เป็นคำที่มีสระเสียงสั้น และมีตัวสะกดเป็นพยัญชนะกัก (stop) จึงทำให้การออกเสียง สะกุดลง เป็นช่วง ๆ จึงทำให้เลือกคำตอบว่า กะโศก กะเคก สูง ๆต่ำ ๆ

ข้อ ๓๘ มะลฺยปอย มีผู้เลือกให้ความหมายว่า ตะลุมไปเรื่อย ๆ ไปข้างหน้า นั้น เพราะอิทธิพลของคำว่า ลุย นั่นเอง

๓.๒ การ เคาจากลักษณะของเสียงเอง

เสียงที่มีอิทธิพลมาก คือ เสียงสระ และวรรณยุกต์ จากตัวอย่างข้อทดสอบต่อไปนี้

ก. สระเอ /-/ จะปรากฏในคำที่บ่งความหมายไม่แน่นอน ไม่ตรง ออกนอกเรื่องนอกราว ไม่อยู่ในลู่ทาง ไม่ว่าจะปรากฏแต่ลำพัง หรือปรากฏ ร่วมกับสระโอ /-/ เช่น เป้ เข เหล่ เจ เย้ เข เบ้ เท โลเล

โงนงน โอนเอน โขเซ โปกเ โยเย้ เสเพล

ข้อ ๙ โปกเป มีผู้เลือกให้ความหมายว่า เปะปะ ปะปนกัน

ข้อ ๓ กะเปเล มีผู้เลือกให้ความหมายว่า ตามเรื่องตามราว

ข้อ ๒๘ มะลิกเป้ มีผู้เลือกให้ความหมายว่า บิด บ้ายเบียง

เอียงตัวหนี

ข้อ ๒๒ โปกเป มีผู้เลือกให้ความหมายว่า ยุ่งเหยิง วุ่นวาย

ไม่เป็นระเบียบ

ข. เสียงสระโอ /-/ ให้ความหมายว่า ใหญ่โต มากมาย จากตัวอย่างคำที่ปรากฏใช้ คือ โท โหล อักโข โขทาร์ โอโถง โม่ (คุย)

โฉ่ (กลั่น) โขมง (เสียง) โขกโขน (ขาว) โพลน

ข้อ ๖ มะโลโต มีผู้เลือกให้ความหมายว่า กว้างขวาง

ใหญ่โต

ข้อ ๒๐ สีสะโร มีผู้เลือกให้ความหมายว่า สีต่าง ๆ หลายสี

ข้อ ๒๕ มะโลโต มีผู้เลือกให้ความหมายว่า มือชรักไขว่

พัลวัน

ข้อ ๒๒ โปกเป มีผู้เลือกให้ความหมายว่า วุ่นวาย พันกัน

ไปมา ยุ่งเหยิง

ค. เสียงสระ /-/ มี /ค/ สะกด บอกความหมายของคำที่ แสดงอาการรีบร้อน ไม่นุ่มนวล เช่น สะคุด รุด ดุด ยุค หลุด มุด อุด ชุก บุค หุกหวิด

ข้อ ๙ ตะหลุกคุก มีผู้เลือกให้ความหมายว่า อุดลุด

ประชิดตัว

ข้อ ๑๐ คำคุกกะหลาคำ มีผู้เลือกให้ความหมายว่า คุกเข้า

งอกองอชิง

ข้อ ๒๕ อีหลุกขลุกขลุ่ย มีผู้เลือกให้ความหมายว่า ขรุขระ
ไม่เป็นขบวน

ง. เสียงวรรณยุกต์จัตวา ให้ความหมายว่า ที่สุด เช่น
ตัวอย่างคำว่า หวือหวา แจ้ว ไร้วี่ บินปร้อ ก่ากั้น ชมปี แขนแต่คแต่
แหงแก่ โก้เก้ เขียวอื้อ

ข้อ ๑๒ กะเหงาเก่า ในความหมายว่า เกร้าโศก
เงียมเหงามาก

ข้อ ๑๕ กะหงันกั้น ในความหมายว่า ตัวเก่งที่สุด ตัวสำคัญ

ข้อ ๑๘ กะโง้โก้ ในความหมายว่า ทาแป้งทั่วตัว

ข้อ ๒๓ มะลิกเก่า ในความหมายว่า ความหลัง เรื่องเก่า ๆ

ข้อ ๒๔ ตะลุ่มปุย ในความหมายว่า เสียงดังสนั่น

ข้อ ๔๗ มะโหลโต ในความหมายว่า มากมายเต็มไปหมด

นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลของ เสียงอื่นประกอบด้วย เช่น

คำว่า กะหงันกั้น นอกจากอิทธิพลของ เสียงวรรณยุกต์จัตวา
แล้วยัง เป็นเพราะเสียงสระ /ะ/ มี /น/ สะกด ส่วนมากจะประกอบในคำที่ให้
ความหมายก้ำกึ่ง เช่น สำคัญ ล่าสัน ตัวกลั่น ประกัน แข็งขัน

คำว่า มะลิกเก่า คำว่า มะลิก ใกล้เคียงกับคำว่า ระลิก
และเก่า ใกล้เคียงกับคำว่า เก่า ค้วย

คำว่า ตะลุ่มปุย ใกล้เคียงกับคำว่า ตะลุ่ม ซึ่งแปลว่า ไปข้างหน้า
เรื่อย ๆ เสียงสระ /-/ มี /ย/ สะกด มักปรากฏในคำที่มีความหมายแฝงถึงเสียง
เช่น วัย อัย (ตาย) คุย หุยฮา มุย (เสียงฆ้อง)

จึงเป็นที่แน่ใจได้ว่า เสียงของคำนั้นมีส่วนกำหนดความหมาย
ได้ค้วย แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ เหล่านี้มีความหมาย
อยู่ในตัวเอง หรือว่าเป็นเพราะคำในภาษานั้นจำนวนมากที่ใช้สระ พยัญชนะ หรือ
วรรณยุกต์ ตัวเดียวกัน แล้วให้ความหมายออกมาแนวเดียวกันหมดแน่ ซึ่งข้อนี้
อยู่นอกเหนือจุดประสงค์ของการค้นคว้าในครั้งนี้ ขอเสนอให้ผู้สนใจศึกษาวិธีการ
พิสูจน์ต่อเท่านั้น

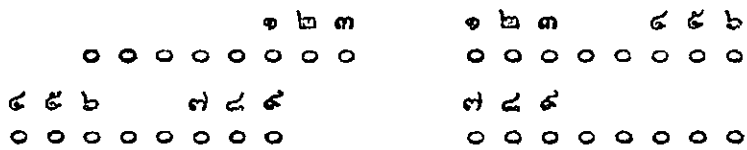
๒. การวิเคราะห์หลักวิธีในการสร้างหน่วยคำใหม่ของคุณสุวรรณ

คุณสุวรรณสร้างคำไร้ความหมายที่ไม่มีในพจนานุกรมขึ้นใช้ในการเขียนบทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ จำนวน ๓๒๒ คำ จากคำทั้งหมด ๕๗๒๐ คำ เมื่อพิจารณาคำทั้ง ๓๒๒ คำแล้ว พบว่าคุณสุวรรณไม่ได้สร้างคำเหล่านั้นอย่างไรหลักการหากสร้างโดยกำหนดตัวอักษรโครงร่างของคำนั้น ๆ คือ พยัญชนะต้นเป็นตัวยืมไว้เปลี่ยนแปลงเฉพาะสระ และวรรณยุกต์บ้าง โดยอาศัยเกณฑ์กำหนดในการสร้างคำของภาษาไทยเป็นแบบอย่าง เพียงแต่คุณสุวรรณไม่ได้เขียนบอกวิธีการไว้ตรง ๆ เท่านั้นเอง หลักวิธีในการสร้างคำใหม่ของคุณสุวรรณมีดังนี้

๒.๑ การกำหนดชุดของอักษรโครงร่างของคำ และวิธีสร้างคำใหม่

คุณสุวรรณได้กำหนดตัวอักษรโครงร่างของคำไว้เป็นชุด ๆ ละ

๓ ตัวอักษร ที่ต้องกำหนดค้อย่างนี้เพราะคุณสุวรรณประสงค์จะใช้ประโยชน์ในการแต่งกลบทชนิดกลอักษร ค่าย กลบทมีแผนผังบังคับการใช้อักษรไว้เลย เช่น กลบทข้างประสานงา นาคบริพันธ์ และนาคราชแสงฤทธิ์ ต่างก็บังคับอักษร ๓ คำท้าย ของวรรคแรก เหมือนกับ ๓ คำแรก ของวรรคหลัง และ ๓ คำหลัง ของวรรคหลัง บาทที่ ๑ เหมือนกับ ๓ คำแรก ของวรรคแรก ของบาทที่ ๒ ดังแผนผังต่อไปนี้

พยัญชนะที่เป็นตัวอย่างอักษรโครงร่าง เช่น

ม ล ต   ม ล ท   ม ล ช   ม ล ป   ม ล จ   ม ล ก   ก ง ก   ก ปร ล
(ก)   (จ)

ทั้งเรื่องมี ๑๗๐ คำกลอน คือ ๓๔๐ วรรค ๆ ละ ๔ คำ จึงเป็น ๒๗๒๐ คำ โดยประมาณ

๒ กลบท มี ๒ ชนิด คือ กลโครง^๑ และกลอักษร คุณสุวรรณนำมาใช้แต่กลอักษรเพียงอย่างเดียว

พยัญชนะเหล่านี้จะคงรูปแบบเดิมไว้ เมื่อจะสร้างคำใหม่จะ
เปลี่ยนเฉพาะสระ และระดับเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ดังวิธีการต่อไปนี้

๒.๑.๑ เปลี่ยนเฉพาะสระ และตัวสะกดของอักษรโคงร่าง
ตัวที่ ๒ และ ๓ เท่านั้น และใช้สระ ตัวสะกดตัวเดียวกันด้วย ตัวอย่างคือ
มะ ลัน คัน มะ ลิง คิง มะ หลีก คึก มะ ลู กู มะ แลง แตง มะ โล โท มะ เหลาะ เตะาะ
มะ เลอ เตะอ มะ เลอ เตะา มะ เล เตะ มะ ลอก ทอก มะ ลอน ขอน มะ ลุก ปุก มะ หลู จู
มะ แลง แจง กะ มิง กิง กะ งวย กวย กะ โง้ กั กะ เป เล กะ โป ง โลง

๒.๑.๒ เปลี่ยนแค่สระ และตัวสะกดของอักษรโคงร่างตัวที่ ๓
ตัวอย่าง คือ

มะ ลู กู	มะ ลู กอง	มะ ลู เตะา	
มะ ลา คัน	มะ ลา คึก	มะ ลา เตะ็ค	มะ เลอ เตะา
มะ ลา ที	มะ ลา เท	มะ ลา โท	มะ ลา ไท
มะ แลง กั	มะ แลง กั	มะ แลง เก	
มะ ลา ซี	มะ ลา แงง	มะ ลา ขอน	มะ ลา ไช
มะ ลอน ชัน	มะ ลอน ชา	มะ ลอน ฉู	มะ ลอน ไช
มะ เหลอ ถา	มะ เหลอ ถ	มะ เหลอ ถ	มะ เหลอ ถ
กะ โป ลา	กะ โป ลัน	กะ โป โล	

๒.๑.๓ เปลี่ยนเฉพาะสระ และตัวสะกดของโคงร่างตัวที่ ๒
ตัวอย่าง คือ

มะ ลา เตะา	มะ ลู เตะา	มะ เลอ เตะา		
มะ เล โตะ	มะ ลง โตะ			
มะ ลี ทา	มะ ลู ง ทา	มะ เล ทา	มะ โล ทา	มะ ลาน ทา
มะ ลัน ที	มะ ลา ที	มะ โล ที	มะ ลอย ที	มะ ลวง ที
มะ ลู ทอง	มะ แลง ทอง	มะ โล ทอง	มะ ลน ทอง	
มะ ลา ไช	มะ ลี ไช	มะ ลอน ไช		
มะ ลาน ชา	มะ ลอน ชา	มะ โล ชา	มะ เลอ ชา	

มะลาจี   มะลูจี   มะแลนจี   มะลอนจี
 มะลาถี   มะลูถี   มะลันถี
 กะปาลัน   กะโปลัน   กะปอยลัน

๒.๑.๔ เปลี่ยนสระ และตัวสะกดของโครงร่างคำที่ ๒ และ ๓ โดยให้ตัวสะกดของทั้ง ๒ คำเหมือนกัน ตัวอย่าง คือ

มะลัน⁺คอง   มะลุง⁺แกง   มะลึง⁺แกง   มะหลก⁺ตึก   มะเลิง⁺คุง
 มะลุง⁺แซง   มะหลอน⁺ชอน   มะลุด⁺ปอย   มะลอง⁺กึ่ง

นอกจากคุณสุวรรณีมีโครงร่างของคำไว้เป็นชุด ๆ ดังกล่าวมาแล้ว อาจพิจารณาการสร้างความหมายของคุณสุวรรณีในแง่ของ การใช้เกณฑ์กำหนดคในการสร้าง คำของหลักภาษาไทยมาวิเคราะห์ ก็จะพบว่า คุณสุวรรณีอาศัยกลวิธีบางอย่างของการ สร้างคำในหลักภาษาไทยมาสร้างคำใหม่ขึ้นแน่นอน แต่เป็นการ เลียนแบบในเชิงวิธีสร้างรูปคำขึ้น เท่านั้น คุณสุวรรณีไม่คำนึงถึงความหมายของคำ และการนำไปใช้ว่า ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่หลักภาษากำหนดไว้หรือไม่ มุ่งประโยชน์ทางเสียงของคำที่สื่อความหมายได้แทนความหมายของคำมากกว่า

ต่อไปนี้เป็น การแสดงกลวิธีสร้างคำที่มีอยู่ในหลักภาษาไทยเปรียบ เทียบกับการ สร้างคำของคุณสุวรรณี

๒.๒ การสร้างหน่วยคำใหม่ในลักษณะ การ เติมอุปสรรค

อุปสรรค คือ คำที่ใช้ประกอบหน้าศัพท์ เพื่อให้ศัพท์นั้นมีความหมายแปลกไปจากเดิม ตัวอย่าง เช่น

อภี = ยิ่งใหญ่, เฉพาะ   เติมหน้าคำศัพท์เป็น อภิสัทธ = สัทธอัน
 อยู่เหนือ

อนุ = น้อย, ภายหลัง   เติมหน้าคำศัพท์เป็น อนุชา = ผู้เกิด
 ภายหลัง

อุป = ไกล, รอง   เติมหน้าคำศัพท์เป็น อุปราช = รองจากพระเจ้า
 แขนง

ตัวอย่างจากทศคร เรื่องพระมะเหลเถไถ คือ

กะ คุณสุวรรณ เติมหน้าศัพท์ เป็น กะ เหงา กะรณ กะ เป
มะ คุณสุวรรณ เติมหน้าศัพท์ เป็น มะ เลิศ มะลุย มะไหล
ประ คุณสุวรรณ เติมหน้าศัพท์ เป็น ประ เหยียค ประชี
ทะ คุณสุวรรณ เติมหน้าศัพท์ เป็น ทะ เวศ ทะโยง
พะ คุณสุวรรณ เติมหน้าศัพท์ เป็น พะกู พะลา

และใช้คำที่ เติมแล้วในความหมายของศัพท์ เติม หรือบางทีมี
ความหมายเน้นหนักกว่าคำเดิมอีก ตัวอย่างประโยคที่คำเหล่านี้ปรากฏ คือ

กะ เหงา	จากประโยค	ไม่สขายถาย เทกะ เหงา เกา
มะ เลิศ	จากประโยค	เจ้างามขึ้นคั้น เถิกมะ เลิศพฐ
มะลุย	จากประโยค	คั้นคั้นบุกปุคปุยมะลุยปอย
ประ เหยียค	จากประโยค	มะลันปี่สี่ เสี้ยคประ เหยียคกัน
ทะ เวศ	จากประโยค	ทะ เวศกายคายคั้นรันจวน
พะกู	จากประโยค	มาลอบค้อมค้อมอยู่พะกูแกง

จากการทำสถิติ ปรากฏว่า คำที่นิยมนำมา เติมหน้าในลักษณะ
คำอุปสรรค มีจำนวนดังนี้

มะ ใช้เติมหน้าศัพท์มากที่สุด จำนวน ๒๐๐ ครั้ง ในจำนวนคำกลอน
ทั้งหมด ๓๔๐ วรรค

กะ ใช้เติมหน้าศัพท์รองลงมา จำนวน ๘๒ ครั้ง ในจำนวนคำกลอน
ทั้งหมด ๓๔๐ วรรค

ทะ ใช้เติมหน้าศัพท์รองลงมา จำนวน ๑๕ ครั้ง ในจำนวนคำกลอน
ทั้งหมด ๓๔๐ วรรค

ระ ใช้เติมหน้าศัพท์รองลงมา จำนวน ๑๓ ครั้ง ในจำนวนคำกลอน
ทั้งหมด ๓๔๐ วรรค

นอกจากนี้ยังมี สะ พะ ตะ และประ บ้างอย่างละ ๓ - ๔ ครั้ง
และเพื่อให้เสียงของคำที่สร้างขึ้นเข้าลักษณะบังคับของกลอนบ้าง
เพื่อให้เสียงถ่วงกันบ้าง คุณสุวรรณจึง เติมท้ายคำของศัพท์ใหม่เป็น ๓ พยางค์ หรือ

๓. จังหวะขึ้น โดยเทียบระดับเสียงพยัญชนะ และสระที่เติมให้เหมือนกับเสียงของ
ต้นศัพท์เดิม พยัญชนะตัวที่เติมใช้ตัวเดียวกับส่วนที่เติมในลักษณะอุปสรรคนั้นเอง
ตัวอย่าง เช่น

กะเหงา^กเกา^ก เสียง เกา^ก เท่ากับ เหงา และ เกา^ก เทียบพยัญชนะต้น
มาจาก กะ

กะหลุก^กหลุก^ก เสียง หลุก^ก เท่ากับ หลุก และ หลุก^ก เทียบพยัญชนะต้นมาจาก กะ
กะหึ่ง^กหึ่ง^ก เสียง หึ่ง^ก เท่ากับ หึ่ง และ หึ่ง^ก เทียบพยัญชนะต้นมาจาก กะ
กะทรก^กทรก^ก เสียง ทรก^ก เท่ากับ ทรก และ ทรก^ก เทียบพยัญชนะต้นมาจาก กะ
ตะโหล^กโหล^ก เสียง โหล^ก เท่ากับ โหล และ โหล^ก เทียบพยัญชนะต้นมาจาก กะ

๒.๓ การสร้างคำใหม่ในลักษณะการลงวิภक्ति

วิภक्ति คือ คำประกอบท้ายศัพท์นาม และกริยา มองภาษาตระกูล
มีวิภक्तिปัจจัย เช่น บาลี และสันสกฤต เพื่อทำคำศัพท์นั้นให้เป็นคำพหูที่สมบูรณ์ และ
วิภक्तिยังบอกหน้าที่ของคำด้วย เช่น บอกพจน์ บอกกาล ฯลฯ ตัวอย่าง

กุมาร (ศัพท์) ประกอบด้วย ลี วิภक्ति เป็น กุมาโร บอกว่า
เป็น เอกพจน์

กุมาร (ศัพท์) ประกอบด้วย โย วิภक्ति เป็น กุมาราย บอกว่า
เป็น พหูพจน์

กม (ธาตุ) ประกอบด้วย ทิ วิภक्ति เป็น กจฺฉติ บอกว่าเป็น
เอกพจน์ ปัจจุบันกาล

กม (ธาตุ) ประกอบ อนติ วิภक्ति เป็น กจฺฉนติ บอกว่าเป็น
พหูพจน์ ปัจจุบันกาล

คุณสุวรรณนำวิธีการลงวิภक्तिมาใช้ ก็คือ เมื่อถือว่าตัวใดเป็นวิภक्ति
ก็จะนำคำนั้นไปเติมโดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปคำวิภक्तिนั้น และไม่คำนึงถึงหน้าที่ และ
ความหมายของคำที่สร้างใหม่ว่าจะเกี่ยวกับคำเดิมก่อนลงวิภक्तिหรือไม่ ใจเป็นศัพท์ใหม่
อีกตัวหนึ่ง ไปต่างหากเลย ตัวอย่าง เช่น

คำว่า เกา^ก โโก^ก คุณสุวรรณถือว่าเป็นวิภक्ति นำไปเติมลงท้ายคำ

ต่าง ๆ กัน เช่น

กะเหงา^๑เกา^๑ มะลึ^๑กเกา^๑ มะแล^๑งเกา^๑
 กะวง^๑โก^๑ กะง^๑โก^๑ กะโหล^๑โก^๑ มะแล^๑งโก^๑

๒.๔ การสร้างคำใหม่ในลักษณะการแปลงคำ

คำแปลง ก่อ การเปลี่ยนแปลงเสียง และรูปของอักษรให้
 ผิดไปจากเดิม โดยที่ความหมายยังคงเดิม หรือความหมายเปลี่ยนแปลงไปบ้าง
 แต่ยังไม่ถึงแก่เดิม การแปลงอักษร มี ๓ วิธี ก่อ แปลงสระ แปลงพยัญชนะ
 และแปลงวรรณยุกต์ แต่ในที่นี้จะแสดงตัวอย่างแต่การแปลงสระ ซึ่งเป็นวิธีการ
 แปลงคำที่กฤษสุวรรณเสียนแบบมาสร้างคำใหม่ขึ้นเท่านั้น

แปลง สระ อะ เป็น อา เช่น

ราชะ เป็น ราชา

อธรรม เป็น อาธรรม

แปลง สระ อะ เป็น อี อี้ และ เอ เช่น

กาย แปลงเป็น กายา กายิน กายี กาเยศ

กมล แปลงเป็น กมลตา กมลเศศ

* ตัวอย่างจากในเรื่องพระมะเหลเถไถ กฤษสุวรรณใช้วิธีแปลง

๒ แบบ

วิธีแรก แปลง สระ อา เป็น อี อู อู เอ แอ โอ
 ออ โอ เอา โดยแปลงเฉพาะสระของตัวท้าย ส่วนตัวต้น - ตัวกลางคงเดิมไว้ เช่น

มะริกคา มะริกคี มะริกเซ

มะไลทา มะไลที มะไลทุง มะไลเท มะไลโท มะไลทอง

มะลุกู มะลุกอง มะลุกเภา

มะลาชี มะลาแซง มะลาซอน มะลาไซ

มะเหลเถ บะเหลเถ มะเหลเถา

มะแลง^๑กา^๑ มะแลง^๑โก^๑ มะแลง^๑เกา^๑

วิธีที่สอง แผลง สระ อา เป็น อี อู อู เอ แอ โอ
 ออ ไอ เอา โดยแผลงเฉพาะสระของตัวกลาง ส่วนตัวต้น - ตัวท้ายคงเดิมไว้ :
 เช่น

มะลานทา มะลืทา มะลุงทา มะเลทา มะไลทา

-าน   ื   ุง   -   ใ-

มะลาจี มะลูจี มะแลนจี มะลอนจี

มะลานชา มะลอนชา มะไลชา มะเลาชา

มะลาเตา มะลูเตา มะเลาเตา

มะลันถึ มะลูถึ มะเลถึ

ส่วนการนำคำศัพท์ที่สร้างขึ้นไปใช้นั้นบางที่กฤษสุวรรณีใช้ใน
 ลักษณะเกี่ยวกับคำศัพท์เดิม เช่น ใช้คำว่า มะลานชา ในลักษณะของคำวิเศษณ์
 ก็จะใช้คำว่า มะลอนชา มะไลชา และมะเลาชา ที่แผลงออกไปในลักษณะของ
 คำวิเศษณ์เช่นกัน ตัวอย่าง เช่น

สถิตที่วิมานมะลานชา

เสด็จสิงห์ไกรสรมะลอนชา

เหาะมายังกรุงไกรมะไลชา

พระมะเทลดเถือเฝ้ามะเลาชา

หรือใช้คำ มะลูเตาในฐานะคำวิเศษณ์ ก็จะใช้ มะเลาเตา
 มะลาเตา ในฐานะคำวิเศษณ์ด้วย เช่น

แล้วเล่าโสมไฉนกรมะลูเตา

จึงแจ้งกิจจามะเลาเตา

นี่ยุของพี่ยามะลาเตา

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ขยาย กำนาม คำกริยา คำสรรพนาม เพื่อให้ได้
 ความชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่าง เช่น มะม่วงมีรสเปรี้ยว เขาอยู่ไกล นายเล็ก
 ร้องเพลงเพราะจริง

ซึ่งการใช้ในลักษณะ เป็นคำวิเศษณ์นี้เป็นเพียงอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนสามารถตีความออกมาได้ อาจจะเป็นคำอย่างอื่น ๆ เช่น คำกริยา หรือ คำนามบ้างก็ได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจ และการแปลความหมายของแต่ละคน

๒.๕ การสร้างคำใหม่โดยวิธียวนคำ

คำยวน คือ การสลับที่ของสระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดในคำ แต่คงที่พยัญชนะต้นไว้ จะ เกิดเป็นคำใหม่ขึ้น อาจมีความหมายหรือไม่มีก็ได้ เช่น

มะลิ	ยวน เป็น	มิละ
ทองฟ้า	ยวน เป็น	ฟ้าทอง
กินสอ	ยวน เป็น	คอสิน

คุณสุวรรณใช้ลักษณะของการยวนคำด้วยวิธีการ ช่างยวนนี้ เปลี่ยนคำศัพท์เก่าให้เป็นคำศัพท์ใหม่ขึ้นอีก ๑ คำ และใช้ในความหมายของคำศัพท์เดิม ตัวอย่าง เช่น

มะลิทา	ในประโยคว่า	เลิกล้านาริมะลิทา
มะลาตี	ในประโยคว่า	เห็นนางกัลยามะลาตี
กะโปลา	ในประโยคว่า	สติดยั้งแทนทองกะโปลา
กะปาไล	ในประโยคว่า	ออกจากพารากะปาไล
มะลาไท	ในประโยคว่า	ไค้ฟังพจนามะลาไท
มะไลทา	ในประโยคว่า	เพลิกเพลินฤทัยมะไลทา
มะไลซอน	ในประโยคว่า	ประหมที่ศรีไสมะไลซอน
มะลอนไซ	ในประโยคว่า	ไปลักพามาอนมะลอนไซ

ข้อน่าสังเกตุอย่างหนึ่ง ของกลวิธีในการสร้างคำใหม่ของ คุณสุวรรณ ก็คือ คุณสุวรรณมุ่ง เรืองเสียงของคำที่นำมาใช้เสียงเดียวกัน ๑๕๕ คำนี้ถึงความแตกต่างของตัวอักษร นั้น ๆ เช่น มีกลุ่มอักษรโครงสร้าง ม ร ฉ อยู่ในคำกลอนว่า "มาลีซาคมาคชอนมะรอนฉา" แล้วคุณสุวรรณก็ใช้กลุ่มอักษร ม ร ช มารับสัมผัสต่อไป เช่น ในคำกลอนว่า "มะรินชิงจึงจ้อมะยอตา" ทั้ง ๓ ที่ ฉ เป็นอักษรสูง และ ช เป็นอักษรต่ำ แต่อาจจะคิดในแง่ว่า คุณสุวรรณ

เข้าใจคุณสมบัติของหน่วยเสียงทั้งสองนี้ว่า เป็นหน่วยเสียง เกี่ยวกันก็ได้เช่นกัน เพราะลักษณะใช้หน่วยเสียงที่เป็นอักษรต่ำมาแทนอักษรสูงที่เป็นอักษรคู่กันนี้ คุณสุวรรณห่างไปได้อย่างไม่ผิดพลาดเลยสักครั้งเดียว และมีตัวอย่างที่ใช้เป็นจำนวนมาก เช่น

ถ	↔	ท	เช่น	กะทิง <u>ถ</u> น	↔	กะ <u>ท</u> ม <u>ท</u> อน
ฉ	↔	ช	เช่น	กะ <u>ฉ</u> ลา <u>ฉ</u> น	↔	กะ <u>ช</u> ลา <u>ช</u> อน
ช	↔	ค	เช่น	มะ <u>ร</u> ีก <u>ช</u>	↔	มะ <u>ค</u> ริก <u>ค</u> า
ส	↔	ซ	เช่น	ส <u>ล</u> า <u>ส</u> ก	↔	ส <u>ซ</u> ล <u>ซ</u> ้า

* สรุปผลจากการวิเคราะห์ด้วยภาษาศาสตร์ โดยใช้หลักสถิติช่วย และวิเคราะห์การสร้างความใหม่ โดยอาศัยเกณฑ์กำหนดของการสร้างความใหม่ในภาษาไทย ทำให้ได้ข้อยืนยันว่า คุณสุวรรณห่างเขียนบทละคร เรื่องพระมะ เหลด เถ่ไถ อย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีกลวิธีในการแต่งที่แน่นอน เป็นการ เจตนาที่จะกระทำมิใช่ลักษณะของการสร้างงานแบบ เป๊ะเปะไร จุดมุ่งหมาย แล้วบังเอิญเข้าหลักเกณฑ์ที่ผู้เขียนนำเข้ามาประกอบการวิเคราะห์เท่านั้น และที่น่าทึ่งยิ่งกว่าคุณสุวรรณห่างกว่าที่เป็นอัจฉริยะ ก็คือ บทละครเรื่องนี้ เวลาผู้อ่านแต่ละคนอ่านตอนใดตอนหนึ่ง จะตีความไปตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งการตีความนี้ก็ขึ้นอยู่กับ ความรู้เรื่องวรรณกรรม ประสบการณ์ในการอ่านหนังสือ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน หรือแม้แต่ในตัวคนเดียวกัน อ่านแต่ละครั้งก็อาจจะตีความบางตอน แปลกไปจากที่เคยตีความไว้เดิมบ้างก็ได้ และความหมายที่ตีความออกมานั้น ก็อาจเป็นไปได้หลายทางจริง ๆ ถึงแม้ปรากฏผลจากผู้ที่ขอทดสอบ เองก็มีที่ให้ ความหมายของข้อความบางตอนมาต่าง ๆ กันในระดับความถี่ของคะแนนใกล้เคียงกัน ฉะนั้นผู้เขียน จึงขออ้างถึงคำกล่าวของผู้วิจารณ์คุณสุวรรณห่างว่า "เสียจริตแต่ไม่คลั่งไคล้อันใด เป็นแค่พุ่งไปในระบวนกลอน" นั้น เข้าใจผิดพลาดเมื่อผู้เขียนวิเคราะห์พบว่า "การพุ่งไปในระบวนกลอน" ความจริงก็คือแสดงกลวิธีในการแต่งวรรณกรรมผิดไปจากธรรมเนียมของกวีในสมัยก่อนหรือร่วมสมัยกับท่าน แต่ไม่ได้เขียนบอกกล่าวไว้ตรง ๆ ผู้อ่านซึ่งไม่เคยชินไม่เข้าใจกลวิธี

นั้น จึงพากันลงความเห็น ว่า คนที่ทำเช่นนั้น คงจะเสียจริตไป นับว่าน่าเสียดาย
ที่ความเข้าใจ เช่นนี้มีอิทธิพลต่อการ ประเมินค่าวรรณกรรมของคุณสุวรรณ เพราะ
เมื่อเข้าใจว่า เขียนขึ้นจากความโรสติ จึงไม่สนใจต่อกลวิธีในการ เขียนอันแสดง
ถึงความเป็นอัจฉริยะของคุณสุวรรณ เช่น การใช้กลบทมาประกอบการ แต่ง
บทละคร และแต่งได้อย่างที่หากวีในสมัยต่อ ๆ มาทำเทียมไม่ได้เลย

๓. การวิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณในแง่วรรณศิลป์

คำว่า "วรรณศิลป์" หมายถึง องค์ประกอบของวรรณคดี เป็น
ส่วนสำคัญที่ทำให้วรรณกรรม เล่มใดเล่มหนึ่งมีคุณค่า เป็นวรรณคดีขึ้นมา องค์ประกอบ
นี้อาจจะเป็น รูปแบบของวรรณกรรม กลวิธีในการแต่ง คุณค่าทางด้านความรู้
ความบันเทิงใจที่ได้รับจากการอ่านวรรณกรรมนั้น ก็ได้

๓.๑ วิเคราะห์ในคำกริยาแบบ (Form) ของกลอนบทละคร และ

กลอนเพลงยาว

วรรณกรรมคุณสุวรรณทั้ง ๔ เรื่อง เรียงตามลำดับผลงาน
ก่อนหลัง แต่งด้วยกลอนเพลงยาว ๒ เรื่อง คือ เพลงยาวพระอาการประชวร
กรมหมื่นอัปสรสุภาเทพ และ เรื่องหม่อมเป็สดวรรค์ แต่งด้วยกลอนบทละคร
๒ เรื่อง คือ บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ กับคุณรุทรวัยเรื่อง เพื่อสะดวก
แก่ผู้ศึกษาผลงานนี้ จะวิเคราะห์แยกเป็น ๒ พวก คือ กลอนบทละครพวกหนึ่ง
และกลอน เพลงยาวอีกพวกหนึ่ง

เรื่องพระมะเหลเถไถ ถึงแม้จะเป็นบทละคร และแต่งด้วย
กลอนหก แต่มบทกลอนส่วนใหญ่ที่แท้จริง ๆ เป็นกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ทั้งสิ้น
คือแทนที่จะมีคำ ๖ - ๗ คำ ในแต่ละวรรค กลับมี ๗ - ๘ คำเป็นพื้น เช่น

เมื่อนั้น	พระมะเหลเถไถมะไหลเถ
สถิตย์ยังแทนทองกะโปลา	สุชาษาลากะเปเล
วันหนึ่งพระจึงมะหลิกตีก	มะเหลเถไถไพรชฤกษ์มะริคเซ
แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเศ	มะโลโตไปเปมะลูญ

มีส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นกลอนหกจริง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนำคำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรมมาแต่ง จะให้ไค้ทั้งคำ และความพร้อม ในจำนวน ๖ คำ ตามบังคับของกลอนบทละครนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก จำเป็น ต้องอาศัยคำอื่น ๆ มา เป็นบริบท เสริม เข้าไป เพื่อช่วยให้เข้าใจเรื่องขึ้น จึงทำให้ เรื่องนี้มีคำเกินบังคับของกลอนบทละคร เป็นส่วนมาก

การแต่งบทละครทั้งสอง เรื่อง คุณสุวรรณพยายามคงรูปแบบ ตามธรรมเนียมนิยม (Literature Convention) ของบทละครไทยไว้ เช่น มีทั้งบทชมโฉม ลงสรง จักทัพ มีการใส่ทำนองเพลงประกอบไว้ทุกตอน และ เลือกทำนอง เพลงไค้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เช่นเดียวกับบทละคร ของกวีอื่น ๆ เช่น เวลาลงสรงใช้ เพลงโหม โอโหมใช้ ทาตรี คำเนินเรื่องใช้ รัย เหล่านี้ เป็นต้น

ส่วนธรรมเนียมยกานเนื้อเรื่อง คุณสุวรรณได้รับอิทธิพล จากวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวคือ ให้ตัวละครเอก เป็นกษัตริย์ ตลอดจนรับอิทธิพลจากเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ อันเป็นนิทานคำกลอนที่เขียนถึง เรื่อง อธิปไตยหาริย์อันพันวิสัยมนุษย์จริงจะทำได้ เนื้อเรื่องมักกล่าวถึง เจ้าชายไปศึกษา วิทยาการ กับอาจารย์ตามป่า หรือต่างเมือง เมื่อเรียนเสร็จเดินทางกลับบ้านเมือง พม นางงาม ซึ่งอาจเป็นเจ้าหญิง ชิกากษัตริย์ หรือยักษ์ โดยการกลั่นกาลของ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มักไค้นางนั้นมาหลังจากรบชนะแล้ว จนมีบทกลอนที่ล้อ ๆ กันว่า เป็น เรื่องประเภท "รักลูกสาวยักษ์พากันจร แล้วกลับย้อนมาฆ่าพ่อตาย" การ เลียนแบบที่เห็นได้ชัด คือ การที่พระมะเหลเถไถออกไปประพาสป่า ค้างคืน แล้วมีพระอินทร์มาซักหาคุกรองให้โดยการอุ้มสม และการที่ให้ตัวผู้ร้าย คือ ท้าวมะลากอย เป็นยักษ์ เป็นต้น

ที่กล่าวมาแล้ว เป็นแบบแผนการ เขียนกลอนบทละครที่
 คุณสุวรรณ เลียนแบบธรรมเนียมนิยมของบทละครสมัยเก่า แต่มีบางอย่างที่เป็น
 รูปแบบพิเศษของกลอนบทละครทั้งสอง เรื่อง ซึ่งคุณสุวรรณคิดขึ้นเอง ไม่เคยมี
 บทละคร เรื่องใดเคยทำมาก่อน * คือ การใช้คำไร้ความหมายตามพจนานุกรมมา
 แต่งในบทละคร เรื่องพระมะ เหลลเถไถ หรือการนำเอาชื่อตัวละครจากวรรณกรรม
 หลายสิบ เรื่องมา เขียน เกี่ยวโยงกันอยู่ในบทละคร เรื่อง เดียวกัน คือ ในอุณรุท
 ร้อยเรื่อง นับได้ว่า เป็นลักษณะ เฉพาะของบทละคร ของคุณสุวรรณ เท่านั้น นับ เป็น
 การแสดงอารมณ์ขึ้นอย่างหนึ่งของกวีผู้แต่ง

ส่วนกลอน เพลงยาว ๒ เรื่อง ไ้แก่ เรื่องพระอาการ
 ประชวร ของกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ และ เรื่องหม่อมเบ็คสวรรค์นั้น คุณสุวรรณ
 เข้าใจมุ่งหมายของการ เขียนกลอน เพลงยาวอย่างถูกต้องว่าไม่ใช่ เป็นจดหมาย
 รักระหว่างชาย - หญิง เท่านั้น เพราะจากการวิเคราะห์วรรณกรรมกลอน เพลงยาว
 ของ สุภา ทิวถนอม พบว่า " เพลงยาวสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ไม่ใช่แต่ง
 เป็นจดหมายรักเพียงอย่างเดียว แต่เพื่อประโยชน์อื่น ๆ ด้วย เช่น เป็นการ
 บันทึกเหตุการณ์ สรร เสริฐพระ เกียรติยศพระมหากษัตริย์ สั่งสอน หรือล้อเลียน
 เสียดสีผู้อื่นด้วย" ฉะนั้นการใช้กลอน เพลงยาว เขียน เล่าอาการ ประชวร ของ
 กรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ ซึ่ง เป็นเจ้านายของตน หรือเขียนล้อเลียนพฤติกรรมของ
 หม่อมช่า (หม่อมเบ็คสวรรค์) ซึ่งชอบ เล่น เพื่อน จึงไม่ผิดธรรมเนียมนิยมของ
 การ เขียนกลอน เพลงยาวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นแต่ประการใดเลย

๓.๒ ลักษณะกลอนของคุณสุวรรณ

คุณสุวรรณ เป็นกวีที่มีผลงานปรากฏ เฉพาะที่แต่งด้วยคำประพันธ์
 ประเภทกลอนเพียงอย่างเดียว คือ กลอนบทละคร (กลอนหก) และกลอนสุภาพ
 (กลอนแปด) จากการวิเคราะห์โดยสุ่มตัวอย่างคำกลอนของคุณสุวรรณทั้ง ๔ เรื่อง

มา เรื่องละ ๒๐ คำกลอน เพื่อพิจารณาหาลักษณะกลอนที่เป็นลักษณะ เฉพาะตัวของ
คุณสุวรรณเอง ว่ามีสิ่งใดเหมือน ๆ กับกวีอื่น ๆ ร่วมสมัยกับท่าน และสิ่งใดเป็น
ลักษณะที่คุณสุวรรณใช้เพียงผู้เดียว

ลักษณะกลอนที่เป็นแบบ เฉพาะตัวของคุณสุวรรณ

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ซึ่งคุณสุวรรณเริ่มเขียนวรรณกรรมนั้น
กวีเด่นคนหนึ่ง คือ สุนทรภู่ ไคร้ เริ่มเขียนกลอนใหม่สัมผัสใน^๑ ขึ้น และกวีคนอื่น ๆ
ก็ทำตาม คุณสุวรรณก็คงจะได้รับอิทธิพลนี้ด้วย เพราะวรรณกรรมของคุณสุวรรณ
ทั้ง ๔ เรื่อง มีสัมผัสในอย่างเห็นได้ชัด ต่างกันกับสุนทรภู่ ตรงที่สุนทรภู่นิยมใช้
สัมผัสสระ เป็นส่วนมาก แต่คุณสุวรรณนั้นถนัดใช้สัมผัสอักษร มากกว่าสัมผัสสระ
เท่านั้นเอง

ผลการวิเคราะห์ พบว่าคุณสุวรรณชอบส่งสัมผัสอักษร ในคำ
ที่ ๓ - ๔ ของวรรคเสมอ และคำที่ส่งสัมผัสนั้นใช้ได้ทั้งคำและความ ถ้าเร้ เข้า
หาสัมผัสโดยไม่คิดถึงความหมายก็เป็นไปโดยเจตนา เสียชื่อเสียง กวีที่เขียนแบบกลอน
พาไป เช่น ในเรื่องพระมะเหลเถไถ เท่านั้น ตัวอย่าง เช่น

จากเรื่องพระมะเหลเถไถ

มะโยถึง <u>ปริงปราง</u> ลางสาบ	ลางสาบ <u>หากหา</u> มะหลัน ^๑ บิน
มะลันมี <u>สี่เสียด</u> ประเหียบกัน	ประยงค์ <u>แก้วแถว</u> หันมะลันคา ^๒
จากเรื่อง <u>อุทรทร</u> อยเรื่อง	
แตรสังข์ <u>แซ่ของ</u> กลอง เภา	ระคมคี <u>ครั้นครั้น</u> สนั่น ^๑ คัง
พระสังข์ <u>คล้ายคลึง</u> ไบชาพลาง	ออกจากพระนคร <u>กาหลัง</u> ^๓

^๑สัมผัสใน คือ สัมผัสภายในวรรค ซึ่งอยู่นอกเหนือบังคับของฉันทลักษณ์
อาจเป็นสัมผัสอักษร หรือสระก็ได้ อย่างน้อย ๑ คู่ ในแต่ละวรรค

^๒คุณสุวรรณ บทละครพระมะเหลเถไถ หน้า ๑๑

^๓ก. หน้า ๔๔

พบว่า ในกลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเบ็คสวรรคค์ ใช้คำเกินทั้งหมดจำนวน ๖๔ พรรค จากจำนวนคำกลอนทั้งหมดเรื่อง ๗๒๐ พรรค ตัวอย่างคำกลอน เช่น

จากเรื่องหม่อมเบ็คสวรรคค์

หน้า ๗๖ ผู้คิดสอบมาให้ใช้ไต่ฝ่าพระบาท
 หน้า ๘๓ ครั้นรับประทานแล้วขึ้นไปในพระค้ำหนัก
 หน้า ๘๖ เมื่อเคื้อนสืบสองคาแจ้งซั่มรับกับนายมี
 หน้า ๑๐๘ เขาว่าเจ้านั่งอยู่สองคนบ่นว่าไร
 หน้า ๑๐๗ มาพบกับท่านเจ้าชรัวนายฝ่ายข้างใน
 หน้า ๑๑๕ จะเทข้าวเหนียวเสียเดี๋ยวนี้อจะน้อยใจ

จากเรื่องพระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสรสุคาเทพ

หน้า ๑๒๗ เราเพียงแต่เปรยควรรหรือแจ้งทุกแห่งไป
 หน้า ๑๒๗ ประชวรพักนี้มีเสียแรงไม่แก่งว่า
 หน้า ๑๔๘ ข้างในก็มีแต่หม่อมชำหม่อมป้าเปื้อ
 หน้า ๑๕๔ ไคยีนเขากลาวก็เลยอันไม่กลันไค
 หน้า ๑๕๘ ทั้งพวกสัศัจะไคฟังเหมือนหนึ่งประสงคค์
 หน้า ๑๖๖ ประคาคประคักประคิษฐุว่าจะทำเช็ญ
 หน้า ๑๗๕ เป้าบนบวงสร วงสังเวบเหมือนเคยประมาณ

*เท่าที่ผู้เขียนไควิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณหั้ง ๔ เรื่อง

พบแบบการเขียนกลอนเฉพาะตัวของคุณสุวรรณหั้ง ๒ แบบ คือ นิยมสงสัมบัศอักษร คำที่ ๓ - ๔ ของวรรคอย่างหนึ่ง กับชอบใช้คำเกินบังคับอีกอย่างหนึ่ง ดังตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นแล้ว ผลพลอยไคจากการวิเคราะห์ค่อนนี้จะทำให้ข้อสันนิษฐานของผู้ที่เชื่อว่า คุณสุวรรณหั้งเป็นผู้แต่งกลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเบ็คสวรรคค์ โดยอธิบายว่า เพราะ เนื้อหาหลายตอนเกี่ยวพันค่อนเนื่องกับ เรื่องพระอาการประชวรของกรมหมื่นอัปสรสุคาเทพ ทั้งชื่อบุคคล ชื่อสถานที่นั้นสมจริงขึ้น เพราะลักษณะเฉพาะตัวที่กล่าวมาแล้ว ปรากฏใน เรื่องหม่อมเบ็คสวรรคค์ เป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะคิดว่าเป็นการบังเอิญไปปรากฏเหมือนกับวรรณกรรมอีกสามเรื่องที่ยอมรับว่าเป็นผลงานของคุณสุวรรณหั้งเท่านั้น

๓.๓ ประดิษฐกรรม (Invention) ในวรรณกรรมคุณสุวรรณ

ประดิษฐกรรม คือ การคิดสร้างสรรค์สิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน "กวีเปรียบ เหมือนพรหมที่สร้างสิ่งทั้งหลายขึ้น กวีที่สร้างบทกวีกลอนที่มีทำนอง เรื่อง โวหาร หรือแบบฉันทลักษณ์เหมือน ๆกับที่กวีอื่น ๆได้ทำไว้แล้ว ได้ชื่อว่ากวีนั้นไม่มี ประดิษฐกรรม และจะยกย่องว่า เป็นกวียิ่งใหญ่ไม่ได้"

ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนวรรณกรรมทำได้หลายประการ เช่น การสร้างฉาก โวหาร ตัวละคร แนวคิด เปลื้อง ฦ นคร ได้แบ่งลักษณะ ของการสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

๑. ประดิษฐกรรมเริ่มแรก (Originative Invention) คือ การสร้างสิ่งที่ยังไม่เคยมีมาก่อนในวรรณกรรม หมายถึง การสร้างฉาก ตัวละคร พฤติกรรมของตัวละคร โวหารคำพูด โครงเรื่อง ที่ไม่มีปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง ใดมาก่อนเลย นับเป็นประดิษฐกรรมชั้นเยี่ยมยอด

๒. ประดิษฐกรรมตามแบบ (Reproductive Invention) คือ การเอาแนวความคิดที่เคยมีอยู่อันทำไว้แล้วมาดัดแปลงเป็นรูปใหม่ ทำให้สวยงามขึ้น หรือชัดเจน เข้าใจง่ายขึ้น เช่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นำเรื่อง พระนลในวรรณคดีสันสกฤตมาแต่งเป็นกวีกลอนไทย เรื่องพระนลคำหลวงขึ้น โดยใช้ คำประพันธ์หลายชนิดขึ้นกว่าเดิม หรือนายนรินทร์ เลียนแบบโวหารของศรีปราชญ์ แต่ ใช้คำง่ายกว่า เป็นต้น^๒

ในวรรณกรรมของคุณสุวรรณ มีประดิษฐกรรมทั้ง ๒ แบบ ที่กล่าวมา แล้วข้างต้น เห็นได้ชัดเจนจากเรื่องพระนะ เทลเถาไถ และ เรื่องอุณรุทหรือเรื่อง ดังจะ เสนอต่อไปนี้

๓.๓.๑ ประดิษฐกรรมเริ่มแรก

ประดิษฐกรรมเริ่มแรกที่เด่นที่สุด ก็คือ กลวิธี (Technique)

^๒ เปลื้อง ฦ นคร "ประดิษฐกรรมและพฤติกรรม" คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง
ชุมนุมภาษาไทยครูสภา หน้า ๓๘

ในการแต่ง ซึ่งมีทั้งกลวิธีในการ เลือกริคำ และกลวิธีในการดำเนินเรื่อง

ก. การนำคำไร้ความหมายตามพจนานุกรมมาใช้ และทำให้เกิดความหมายในการแต่ง

กลวิธีนี้มีผู้วิจารณ์กันหลายแนว บางคนว่าคุณสุวรรณีใช้ เพราะต้องการให้เรื่องพระมะ เหลลเถใด เป็นบทละครตลก บางคนว่าคุณสุวรรณีแต่ง ล้อกวีที่แต่งกลอนโดยเร่ เข้าหาสัมผัส โดยไม่คำนึงถึงความหมาย คุณสุวรรณีจึงใช้ คำที่ไม่เป็นภาษา ยิ่งไปกว่า แต่เมื่อวิเคราะห์โดยการ ออกแบบทดสอบ และผลปรากฏว่า คำไร้ความหมายเหล่านั้นส่วนใหญ่นี้มีความหมายในตัวเอง อันเป็นความหมายที่ได้มาจาก เสียงของคำนั้น ๆ ซึ่งไปสัมพันธ์กับคำที่มีความหมายอยู่ ผู้เขียนจึงขอแสดงความคิดเห็นว่า คุณสุวรรณีจะมีจุดมุ่งหมายอย่างไรนั้นไม่สำคัญ แต่ผล คือ เป็นการ เสนอแนวทาง ใหม่ในการแต่ง และอ่านวรรณกรรมไทย นับว่า เป็นความกล้าหาญในการ แสดงออกอย่าง อิสระ ไม่ผูกพันกับรูปแบบของการ เขียนในแนวเดิมไปทุกอย่าง คุณสุวรรณี เปลี่ยนแปลง ไปตามความคิดส่วนตัว แก่คงลักษณะ เก่าบางอย่างไว้ เช่น ทำตามธรรมเนียม ของกวีดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การใช้คำไร้ความหมายตามพจนานุกรม เป็นการ คัดแปลงโครงร่างของคำที่ใช่แต่งวรรณกรรมให้แปลกไปจากผู้อื่น ต่อมาแม้จะมีผู้ เลียนแบบ ก็ทำได้ไม่แนบเนียนเหมือนที่คุณสุวรรณีเขียนไว้ เห็นได้จาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระราชนิพนธ์นิราศมะ เหลลเถใด ล้อบทละคร เรื่อง พระมะ เหลลเถใด เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ โดยทรงไว้เป็นแบบจดหมายเหตุนรายวัน คำกลอน เนื่องในการ เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคประพาสมณฑลอยุธยา และ นครสวรรค์ คำไร้ความหมายตามพจนานุกรม ของพระองค์ท่าน เป็นคำที่จึ่งใจจะ เร่ เข้าหาสัมผัสคำนั้น เสียงของคำแวกล้อม หรือบริบทไม่กลมกลืน และไม่เป็นที่ไปตาม

การแต่งกลอนโดยเร่ เข้าหาสัมผัส ไม่คำนึงถึงความหมายของคำ คือ การ แต่งกลอนโดยใช้คำผิดเพี้ยนเสียงสระ หรือเปลี่ยนตัวสะกดให้สัมผัสระหว่างคำในวรรค ใกล้เคียงหรือต่างวรรค เช่น ใช้คำ ฟังงา บำฉุติ และคัทษย์ แทนที่จะใช้ ฟงา บำฉุติ และคัทษย์ ดังตัวอย่างกลอนว่า "แล้วครัสหยอกบอกลิ่งแกฟังงา" "ทุกคืนคบำฉุติ ระมัดกาย" หรือ "แน่นไม่แน่นแล้วจพักให้คัทษย์" เป็นต้น

อัคนิมิตฺติแบบของคุณสุวรรณ คัวอย่างคำประพันธ์จากเรื่องนिरासमे हेल ऐड เช่น

นिरास ^๑ ร้าง ^๒ ทาง ^๓ เหจาก ^๔ เค ^๕ โ ^๖ ห	ตาม ^๗ เส ^๘ ค ^๙ จ ^{๑๐} ม ^{๑๑} พิ ^{๑๒} ตร ^{๑๓} อิ ^{๑๔} ศ ^{๑๕} โร
กู ^{๑๖} เน ^{๑๗} อง ^{๑๘} แน ^{๑๙} น ^{๒๐} ส ^{๒๑} น ^{๒๒} จะ ^{๒๓} มะ ^{๒๔} โล ^{๒๕} โ ^{๒๖} ช	โ ^{๒๗} อ ^{๒๘} อ ^{๒๙} โร ^{๓๐} ร ^{๓๑} อ ^{๓๒} น ^{๓๓} ร ^{๓๔} ม ^{๓๕} มะ ^{๓๖} ม ^{๓๗} ม ^{๓๘} ม ^{๓๙} ม ^{๔๐} ม ^{๔๑} ม ^{๔๒} ม ^{๔๓} ม ^{๔๔} ม ^{๔๕} ม ^{๔๖} ม ^{๔๗} ม ^{๔๘} ม ^{๔๙} ม ^{๕๐} ม ^{๕๑} ม ^{๕๒} ม ^{๕๓} ม ^{๕๔} ม ^{๕๕} ม ^{๕๖} ม ^{๕๗} ม ^{๕๘} ม ^{๕๙} ม ^{๖๐} ม ^{๖๑} ม ^{๖๒} ม ^{๖๓} ม ^{๖๔} ม ^{๖๕} ม ^{๖๖} ม ^{๖๗} ม ^{๖๘} ม ^{๖๙} ม ^{๗๐} ม ^{๗๑} ม ^{๗๒} ม ^{๗๓} ม ^{๗๔} ม ^{๗๕} ม ^{๗๖} ม ^{๗๗} ม ^{๗๘} ม ^{๗๙} ม ^{๘๐} ม ^{๘๑} ม ^{๘๒} ม ^{๘๓} ม ^{๘๔} ม ^{๘๕} ม ^{๘๖} ม ^{๘๗} ม ^{๘๘} ม ^{๘๙} ม ^{๙๐} ม ^{๙๑} ม ^{๙๒} ม ^{๙๓} ม ^{๙๔} ม ^{๙๕} ม ^{๙๖} ม ^{๙๗} ม ^{๙๘} ม ^{๙๙} ม ^{๑๐๐}
เส ^{๑๐๑} ียง ^{๑๐๒} ส ^{๑๐๓} ร ^{๑๐๔} ว ^{๑๐๕} ล ^{๑๐๖} เส ^{๑๐๗} เฮ ^{๑๐๘} อ ^{๑๐๙} า ^{๑๑๐} ม ^{๑๑๑} ะ ^{๑๑๒} กา ^{๑๑๓} ก ^{๑๑๔} ัน	ใจ ^{๑๑๕} อ ^{๑๑๖} ค ^{๑๑๗} ก ^{๑๑๘} น ^{๑๑๙} ิก ^{๑๒๐} ถึง ^{๑๒๑} เค ^{๑๒๒} ห ^{๑๒๓} ิง ^{๑๒๔} เร ^{๑๒๕} า

ถึงบ้านสำเภาลมมะงมจื่อ

ขออย่าให้नावีของชาลม

จะเห็นว่า คำที่ไร้ความหมายเหล่านี้ เข้าใจง่ายกว่าของ

คุณสุวรรณ เสียอีก เพราะ เป็นการ เปลี่ยนสระ ของพยางค์หน้า หรือท้ายของคำเป็น ส่วนมากให้ เป็นไปตามลักษณะบังคับของกลอน เช่น

เคโห มาจาก เคหา

อิศโร มาจาก อิศเรศ

อุโร มาจาก อุรา

เคหิง มาจาก เกหา

नावी มาจาก นาวา

บางตอนก็เลียนแบบคุณสุวรรณชนิดคำคอค่า คังคัวอย่าง
บทละครพระมะ เหล ऐड

ครันถึงจิง เข้าตะหลุกคูก

กม เกล่า เคาคูกคะหลาค่า

นिरासमे हेल ऐड

ครันถึงจิง เข้าตะหลุกคูก

กม เกล่า เคาคูกคาลาค่า

เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่า การแต่งเรื่องฉอนี้ วรรณกรรมที่จะเป็น
สื่อให้เกิดเรื่องล้อ มักเป็น เรื่องที่นิยมกันทั่วไป รู้จักกันแพร่หลาย เช่น บทละคร
พระมะ เหล ऐड ของคุณสุวรรณ ส่วนนिरासमे हेल ऐड ของรัชกาลที่ ๒ ไม่ได้รับ
ความนิยมจากผู้อ่านเท่าบทละคร เรื่องพระมะ เหล ऐड ปัจจุบันแทบจะไม่มีใครกล่าวถึง
ด้วยซ้ำ

ข. กลวิธีผูกเรื่องให้เกิดมุขตลก

P 67, 2 22

บทละคร เรื่องอุรุทรั้น เนื้อหาไม่ได้เป็นเรื่องราวของ พระอุรุทรากามชื่อเรื่อง เพียงคนเก็บชาติได้ชื่ออุรุทร้อยเรื่อง เพราะขึ้นกับบทละครด้วย คำกลอนว่า "เมื่อนั้น พระอุรุทรูปร่างรักมี" เท่านั้นเอง คุณสุวรรณได้นำตัวละคร จากบทละครนอก ๑๘ เรื่อง ในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา และจากบทละครใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ๓ เรื่อง คือ อีเหนา อุรุทร และรามเกียรติ์ จาก นิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณี จากบทเสภาขุนช้างขุนแผน จากชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มาเขียนดำเนินเรื่องใหม่โดยให้ตัวละคร เหล่านั้นมีบทบาทไม่เหมือนเดิม ใจความสำคัญของอุรุทร้อยเรื่อง คือ การแสดงวิธีจัดทัพ และการรบในแนวของ บทละคร เท่านั้นเอง ลงท้ายด้วยการให้ตัวละครสำคัญถูกศรของข้าศึก และสังเวย ความ กอนตาย

ตัวอย่าง ชื่อตัวละครจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ที่คุณสุวรรณนำมา แต่ง เป็นบทละคร อุรุทร้อยเรื่อง คือ

เมื่อนั้น	พระอุรุทรูปร่างรักมี
สมสู้อยู่ควายนางจันทิ	ภูมิตรีศรีทนต์ใน
แคนควยอีเหนากุเรบัน	กับสุวรรณมาลีศรีใส
เอานางจันสุคทายาใจ	ไปยกให้พระสมุทบุตรระดู

บทละครนอก ๑๘ เรื่อง ในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ เรื่องการเกศ ไกรทอง คาวี โคบุตร ไชยเชษฐ ไชยทัต พิкулทอง พิณสุริวงส์ พิมสุวรรณค์ มโนธรา มณีพิชัย โมงป่า รตเสน สังข์ทอง สังข์ศิลป์ไชย สุวรรณศิลป์ สุวรรณหงส์ โสวัตร ศิลป์สุริวงส์

คุณสุวรรณ บทละคร อุรุทร้อยเรื่อง หน้า ๒๘

พระอุรุท จากบทละคร เรื่องอุรุทในรัชกาลที่ ๑
นางจันทิ จากบทละคร เรื่องสังข์ทอง ในรัชกาลที่ ๒
อิเหนา จากบทละคร เรื่องอิเหนา ในรัชกาลที่ ๒
สุวรรณมาลี จากนิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณี ของสุนทรภู่
จันสุกา จากบทละครนอก เรื่องควาวิ
พระสมุท จากสมุทโฆษคำฉันท์

ขอนำสัง เกต แม้วาตัวละคร จะมาจากต่าง เรื่องกัน แต่คุณสุวรรณ ใช้วิธีบรรยายให้ดู เหมือนว่า ตัวละครแต่ละตัวดำเนินบทบาทติดต่อกันไปโดยตลอด เช่น ตอนคนจับลงด้วยบั้ง เสนาให้จักทัพ ตอนต่อไปก็ขึ้นด้วย เสนารับคำสั่ง เหมือนกัน จาก คำกลอนว่า

คำพิลางทางมีพจนารถ	สั่งท้าวสันนุราช เรื่องศรี
กับทั้งคำมะ หงง เสนี	จงจักพลมนตรี ยานาน
เมื่อนั้น	กุมภกรรฐ กำนับรับบริหาร
กับพระควาวิปริชาชาญ	รับสั่งแล้วคธานออกมา
หรือตอนคนจับด้วยการ แผลงสร	ตอนต่อไปก็ขึ้นด้วยบั้งอีกฝ่ายหนึ่ง

อุกสร จากคำกลอนว่า

จึงว่า เหวยสังคามารตา	มาสังหาร ลุกยาญคักไชย
วาพลางทางขึ้นศร ชัย	แผลงไปถูกท้าวกรุงพาล
เมื่อนั้น	วายุบุตร วุฒิไกรใจหาญ
ยี่สิบกร กุมศร พระอวตาร	สิบโษษฐสังสาร สุวิชชา

ความขบขันที่เกิดขึ้นในใจของผู้อ่านบทละคร เรื่องอุรุทร้อย เรื่อง นั้น เกิดจากการที่คุณสุวรรณสร้างลักษณะนิสัย และความเกี่ยวข้องของตัวละครแต่ละ เรื่อง ที่ตนเอง เคยศึกษามาก่อนในสภาพที่ฉีกแปลกไปจากเดิม เช่น นางเมรี จากบทละคร

๑ คุณสุวรรณ บทละครอุรุทร้อย เรื่อง หน้า ๓๐ .
๒ ก. หน้า ๕๖.

เรื่องรถเสนว่าให้ออกตามหาพระสังข์ทอง ซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องสังข์ทอง หรือ กุมภกรรฐจากบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ไปเป็นสหายของพระคาวิ จากบทละคร เรื่องคาวิ ยิ่งมูอานเคยอ่านบทละคร มา มาก จดจำลักษณะ และชื่อตัวละครได้มากเท่าใด ก็คง เกิดความขบขันในสภาพการณ์ใหม่ของตัวละครนั้น ที่ปรากฏในเรื่องคุณสุทรน้อย เรื่อง มากยิ่งขึ้น เท่านั้น

ส่วนกลอน เพลงยาว เรื่องพระอาการ ประชวร กรมหมื่นอัปสรสุคา เทพ คุณสุวรรณคำเนิน เรื่องโดยการ เขียนเล่า เรียงไป ตามลำดับ เหตุการณ์ ตั้งแต่กรมหมื่น อัปสรสุคา เทพเริ่มประชวร ในปีเถาะ เดือน ๘ (พ.ศ. ๒๓๘๖) ประชวร อยู่นาน ๖ เดือน คุณสุวรรณ เขียน เป็นทำนองจดหมายเหตุ เล่าถึงการรักษาพยาบาล ระบุชื่อบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล และบุคคลอื่น ๆ ในตำแหน่ง ของกรมหมื่นอัปสรสุคา เทพว่า มีบทบาทอย่างไรระหว่าง เจ้านายประชวร ดังตัวอย่างคำกลอนว่า

ทั้ง เข้า เย็น เข้าประจำคามท่านอง	คอยสนองโอรุรับพระโองการ
ถ้า เพลาพระระวีสีมิง เศษ	ค่างนอม เกศทูลพระโรคโศกสงสาร
จะ เมาพระองค์เป็นอย่างไรในอาการ	พระอาหารมากน้อยถอยทวี

เวลา เสวย เกยหากออกกลาคเคลื่อน	คังไส้ เดือนถูกแสงพระสุริยใส
พอสีทும் เจ้าจอมกลับต่างหลับไป	เหลืออาลัยพวกประจวบหลบไม้ทัน
จนลวง เข้าหลาย เดือนคอยเคลื่อนคลาค	ฝ่าพระบาทนั้นคลายววยโศกคล้าย
แต่ยังไม่ทันพระองค์เช่นก่อนนั้น	ทรงพระกรรสะอยู่ไม่รู้ววย

ในเรื่องหม่อม เป็ดสวรรค์ คุณสุวรรณคำเนิน เรื่อง ๒ แบบ คือ มางตอน คุณสุวรรณ เล่า เรื่อง เอง เหมือนทำนอง เขียนใน เรื่องพระอาการ ประชวร กรมหมื่นอัปสรสุคา เทพ แต่มางตอนคำเนิน เรื่อง โดยพรรณนาอย่างสามารรถ ล่วงรู้ เรื่องทั้งปวง แม้ที่ลึกลับในจิตใจของบุคคลในเรื่อง นั่นคือการ เขียนแบบหยั่งรู้

ลักษณะการ เขียนแบบนี้ เป็นข้อเสีย เพราะทำให้เรื่องไม่สมจริง

คุณสุวรรณ กลอน เพลงยาวพระอาการ ประชวร กรมหมื่นอัปสรสุคา เทพ

คนอ่านเข้าใจยาก ส่วนเนื้อหา เป็น เรื่องล้อการ เล่น เพื่อนของหม่อมข้ากับหม่อมสุก ซึ่ง เป็นข้าหลวงของกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพเช่นเดียวกับคุณสุวรรณ ในเรื่อง คุณสุวรรณ จะเรียกหม่อมข้าว่า หม่อมเบ็คสุวรรณค์ และเรียกหม่อมสุกว่า คุณโม่ง ตามที่ กรมหมื่นอัปสรสุภา เทพตั้งสมญาให้

ตัวอย่างการ เขียนทั้ง ๒ แบบ ของคุณสุวรรณในเรื่องหม่อมเบ็คสุวรรณค์

แบบคุณสุวรรณเล่าเอง

ครั้งหนึ่งพระองค์กรมวงศา	เสด็จมาในพระตำหนักนั้น
หม่อมเบ็คนั้น เป็นคนคนสำคัญ	สารพัน เพ็ดทูลพระอาการ
ครั้นสิ้นเรื่องในพระโรคนั้นสำเร็จ	หม่อมเบ็คบังคมประสมประสาน
เกล้ากระหม่อมมีนทามาช้านาน	ขอประทานยานัตถุ์เครื่องข้างใน

แบบพรรณนาอย่างสามารถลวงรู้เรื่องทั้งปวง

วันหนึ่งจึงหม่อมเจ้าจอมเบ็ค	ขึ้นเล่นไฟในเสด็จหน้าที่นั่ง
หลายกระคานนาน เนินเกินกำลัง	ให้คัมคั่งในอุทรร้อนรนใจ
นั่งนวกปวกป่วนจวนจะออก	มีอาจบอกความจริงกับใครได้
ถวายมังคบกมกลานลนลานไป	ให้อาวุธร้อนในเหมือนไฟลุก
ครั้นถึงที่สรীরสำราญชานเข้าไป	ออกสีกอ้างว่างใจค่อยได้สุข
ค่อยเสื่อมคลายหายรำคาญที่พลานพลุก	ครั้นสิ้นทุกข์แล้วก็กล้มมาฉิมไว

จึงสรุปได้ว่า ทั้ง ๔ เรื่อง คุณสุวรรณใช้กลวิธีต่างไม่เหมือนกันเลย

ทั้งนี้ เพราะคงมีจุดมุ่งหมายในการแต่งวรรณกรรมแต่ละเรื่องแตกต่างกันไป โดยการ ทดลองใช้วิธีการที่แปลกใหม่มาแต่งแทนธรรมเนียมที่กวีอื่น ๆ เคยใช้ในการแต่ง

ก. การใช้ลักษณะของกลบทช่วยบอกความหมายของคำ

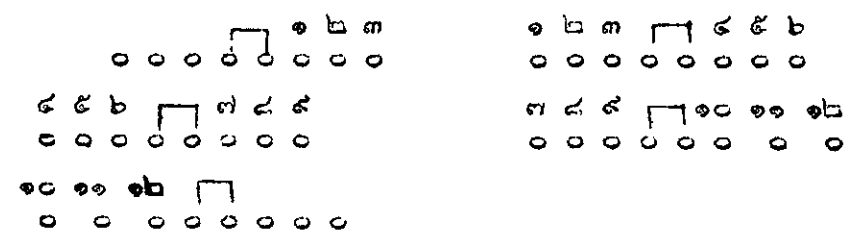
บทละครโดยทั่วไป จะแต่งด้วยกลอนบทละคร คือ กลอนหกเท่านั้น

แต่คุณสุวรรณได้นำเอา กลบท ชนิดกลอักษร เข้าไปแต่งบทละครด้วย จะเป็นเพราะ

ก. กลบท คือ กลอนที่มีวิธีการ เขียนพิเศษไปจากกำหนดคตินลักษณะของกลอนสุภาพ เพื่อแสดงความสามารถของกวี มีทั้งกลโคลง กลอักษร คุณสุวรรณนำมาใช้แต่งกลอักษร เพียงอย่างเดียว

คุณสุวรรณต้องการให้แต่ละครของท่านแหวกแนวกว่าแต่ละครอื่น ๆ ในสมัยเดียวกัน หรือ เพื่อแสดงว่าท่านมีฝีมือ มีความสามารถในการเขียนกลอนสูง เพราะกลอนกลบทนั้นมี ขอบบังคับพิเศษ แดงยากกว่ากลอนธรรมดา มีผู้เขียนหลายท่านชมเชยกลอนกลบทของคุณสุวรรณว่า แดงไค้ดีกว่ากลบทของกวีอื่น กลบทที่คุณสุวรรณใช้เขียนบทละคร พระมะ เหล เต โถ มีจำนวนทั้งหมด ๑๑๒ คำกลอน จากคำกลอนทั้งเรื่อง ๓๔๐ คำกลอน กล่าวไค้ว่า เกือบครึ่งหนึ่งของบทละครเรื่องนี้ คุณสุวรรณใช้กลบท ๓ ชนิด คือ กลบทข้างประธานงา กลบทนาคราชแดงฤทธิ์ กลบทนาครพิงษ์ ทั้งแผนผังและ ตัวอย่างกลบทที่เขียนไว้ข้างล่างนี้

๐ กลบทข้างประธานงา

ตัวอย่างของกรมหมื่นนิพนธ์อักษร ว่า
 บ่าวสาวแกแลหลามตามตลาด ตั้งตลอดร้านราษฎรไม่ขาดหลั่น
 มีของหลายขายค้าสารพรรณ สำหรับแดงแดงประชันประชันเรียง

ลักษณะบังคับ คือ คำที่ ๔ และ ๕ ของทุกวรรคต้องสัมผัสอักษรกัน และ ๓ คำท้ายของวรรคแรก เป็นหลักให้ ๓ คำแรกของวรรคต่อไปเขียนแบบพยัญชนะต้น เป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ จนจบบท

คุณสุวรรณนำมาแต่ง เป็นบทกลอนว่า
 ถลากายหมายมั่นมะลันจ้อง มะ เหลจับรับรองสะรองก็
 สุรากอยถอยทามะลารี มะ เหลรุกคดลูกคี่ประชีไซ

✓ กลมทนาคราชแดงฤทธิ

		๑	๒	๓		
	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๔	๕	๖		๗	๘	๙
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐

๑	๒	๓		๔	๕	๖
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๗	๘	๙				
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐

ตัวอย่างพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๓

ทุกเช้าค่ากำตราวลัญจนถึง

รังใจทุกชุกจิกคึกคักนึ่ง

ซึ่งแก่นางอย่างประหนึ่งจะคลั่งไคล้ จวน เคลิม เคลิ้ม กลุ่ม อรานิทรา ครีก

ลักษณะบังคับ คือ ๓ คำท้ายของวรรคแรก เป็นหลักให้ ๓ คำแรกของวรรคต่อไปเปลี่ยนแบบพยัญชนะต้น เป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไปจนจบบท

คุณสุวรรณนำมาแต่ง เป็นบทกลอนว่า

กาหลงโศกมะโยแป้ว

มะโย ปมม แมวมะแส แฉฉ

มะไลย ฉาว สาว หุยมะลู ลลิล

มลิลา สาร กิมะตี ไช

✓ กลมทนาคบริพันธ์

		๑	๒	๓		
	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๔	๕	๖		๗	๘	๙
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐

๑	๒	๓		๔	๕	๖
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๗	๘	๙				
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐

ตัวอย่างของหลวงนายชาฎฎเบศร์

แหวยคร่ารำพึงคำนึง นุช

คำนึง นาน มิไค้ หุยก ละ ห้อย หวน

ละ ห้อย หวน เมศ ตาก็ แปร ปรวน

ก็ แปร ปรวน แต่ ล้วน เห็น เลื่อน ลอย

ลักษณะบังคับ คือ ให้ ๓ คำหลังของวรรคแรก เป็นหลักให้ ๓ คำของวรรคต่อไปเปลี่ยนแบบพยัญชนะต้น และระหว่าง ๒ คำแรกของ ๓ คำหลังของวรรคแรกซ้ำกับ ๒ คำแรก ของ ๓ คำแรกในวรรคต่อไปด้วย เป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไปจนจบบท

✓ คุณสุวรรณนำมาใช้เขียน เป็นคำกลอนว่า

ถลาโถมโถมจับมารับ กา

มารับ กัน จำ นั้ น จาก ะ สา ล ง

กระ สา เลน เบญ จวัน มะ ลัน ปี

มะ ลัน ไป โน รี มะ ลี้ ส ม

มะ ลี้ โส น โก ญ นา กระ ทา ท ม

กระ ทา เที อง เงี อม ง ม มะ ล ม า

ผู้เขียนได้พิจารณาถ้อยคำทั้ง ๓ ชนิดที่คุณสุวรรณีใช้แล้วพบว่า นอกจากจะทำให้
บทละครมีลักษณะแปลกกว่ากลอนบทละคร ของกวีอื่น ๆ ที่แต่งด้วยกลอนสุภาพและกลอน
บทละครแล้ว คุณสุวรรณียังอาศัยลักษณะถ้อยคำช่วยบอกความหมายของคำที่ไม่มี ความหมาย
ความพจนานุกรมที่ท่านใช้แต่งบทละครนี้อีกด้วย การที่คุณสุวรรณีจงใจเลือกถ้อยคำทั้ง ๓ ชนิด
ข้างต้นมาแต่ง ก็เพราะลักษณะบังคับคำอันฉันทลักษณ์ ของกลอนทั้ง ๓ แบบนี้มีส่วนเหมือน
กันอยู่อย่างหนึ่งคือ มีอักษร ๓ คำ ท้ายของวรรคแรกเป็นหลักให้ ๓ คำแรกของวรรค
ต่อไป เลียนอักษรตาม ต่อไปเรื่อย ๆ จนจบบท คุณสุวรรณีจะใช้ ๓ คำแรกของวรรคหลัง
ช่วยอธิบายหรือแนะนำความหมายของ ๓ คำหลังของวรรคแรก ถัดกันไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ต้น
จนจบบทนั้น ตัวอย่างเช่น

คอนชมคอกไม้ แดงควายกลบทช่างประสานงา

มาลีควางพวง <u>ชอมะลอซร</u>	มาลีชาคมาค <u>ชอนมะรอนฉา</u>
มะรินชิงจิง <u>จ้อมะยอคา</u>	มะยอเต็ม <u>เข้มลามะลาโล</u>
มะกาลิงปิง <u>ปุมกระทุมทอน</u>	กระทิง <u>ดินกลิ่นขจรมะลอนโหว</u>
มะลิวันมัน <u>โมกกะโหลกโก</u>	กุหลาบแถม <u>แนมโยทกาตี</u>

คำว่า มาลีชาค จะเป็นตัวแทนของคำ มะลาซร มะลิวัน คือ คำแปลของ
มะลอนโหว หรือกุหลาบแถมจะเป็นความหมายของคำว่า กะโหลกโก ที่มาข้างหน้านั้นเอง

* ๓.๓.๒ ประสิทธิภาพการตามแบบ (Reproductive Invention)

เรื่องพระมะเหลเถไถ ปรากฏในค่านเนื้อเรื่อง คือ
เรื่องการ "อุมสม" วรรณคดีไทยเก่า ๆ ที่มีการอุมสมปรากฏในท้องเรื่อง เช่น
สมุทโฆษ อนิรุทธคำฉันท์ บทละครอุรุท ลิลิตกวีวิชัยชาดก เป็นการอุมตัวพระไปสู
ตัวนางทั้งสิ้น แต่เรื่องพระมะเหลเถไถ เทพกลับอุมนางตะแลงแกงไปสมสู่กับ
พระมะเหลเถไถ และวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ หลังจากอุมสมแล้ว รุ่งขึ้นเทพจะอุมตัวพระ
กลับไป ในเรื่องพระมะเหลเถไถ เทพปลอยนางตะแลงแกงไว้กับพระมะเหลเถไถ
เลยไม่น่ากลับ จึงนับว่า เป็นประสิทธิภาพการตามแบบที่ปรุงให้แปลกแหวกแนวไปจาก

ธรรมเนียมนิยมของการ "อุ้มสม" ในวรรณคดีอื่น ๆ

ในเรื่องอุทรุทร้อยเรื่อง มีอยู่ ๒ ตอน ที่แสดงให้เห็น

ประติมากรรมตามแบบ

ตอนแรก เป็นบทที่ว่าครวญของฝ่ายหญิงถึงชายที่หนีไป คุณสุวรรณใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้ง (Contrast) กัน คือ พุดถึง ในสิ่งที่ตรงกันข้าม หรือสิ่งที่แย้งไม่ไว้ใจ หรือขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ดังตัวอย่างคำกลอนว่า

โอวาพระทูลกระหม่อมแก้ว	หนี เมียไปแล้วพระโคมศรี
มีไคสังสนทนาพาที	สกนธ์ยังรูสังยมนา
จระเขยยังรูสังอากาศ	สิงหราขยังรูสังมหิงษา
พิตรังยังรูสังไอยรา	นาคายังรูสังสุบรรณิน
เหมราชยังรูสังชงคุหา	แต่มัจฉายังรูสังซึ่งไพรสินท์
พยัคฆ์ยังรูสังมฤคิน	พระภูมินทร์ควร ภาไมอาลัยลา

สิ่งที่คุณสุวรรณเขียนให้จับคู่สังลา กัน บางคู่ เป็นศัตรูกัน

เช่น เลือดกับเนื้อทราย ครุฑกับนาค บางคู่สลับกัน เช่น นกแทนที่จะสังอากาศ กลับไปสังลาแม่น้ำ และให้ระเขยซึ่งเป็นสัตว์อยู่ในน้ำ สังลาอากาศแทนการเขียนวิธีนี้ แสดงว่า คุณสุวรรณต้องเข้าใจสภาพความขัดแย้งของสิ่งที่ให้จับคู่สังลา กันได้เป็นอย่างดี แค่งใจให้สลับสับสน หรือตรงกันข้ามเลย โดยอาจจะมีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ซับซ้อนมากกว่า และเท่ากับเป็นการล้อเลียนกวีที่ชอบให้สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน หรือที่คงพึงพาอาศัยกัน ราวลา กัน ในวรรณคดีอื่น ๆ จึงได้ลองให้สิ่งที่ขัดแย้งกันมา จับคู่สังลา กันดูบ้าง

ตอนที่สอง บทแปลงตัว คุณสุวรรณคงได้แนวคิด เรื่องการแปลงตัวมาจากวรรณคดี เรื่องขุนช้างขุนแผน รามเกียรติ์ หรืออิเหนา เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่คุณสุวรรณได้ดัดแปลงวิธีแปลงกาย และจัดทัพเสียใหม่ให้ผิดจากวรรณคดีที่กล่าวมาแล้ว

โดยอาศัยลักษณะของภาษา เรื่อง "คำไวพจน์" (Synonym) หรือการหลกาคำอย่างหนึ่ง กับอาศัยความรู้เรื่องชื่อ และ เนื้อหาละครจากวรรณคดีการละครต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่ง มาสร้างบทแปลงตัว ซึ่งแปลงแปลกจากใคร ๆ โดยให้ตัวละครแปลงตัวแล้วคงหมายถึงตัวละครตัวเดิมนั่นเอง ตัวอย่างคำกลอน เช่น

๓. การใช้คำไวพจน์ หรือการหลกาคำมาสร้างบทแปลงตัว ตัวอย่าง เช่น

ว่าพลางนางแปลงกายา	เป็นองค์สุคา เยาวมาลย์
รีพลีให้กลายเป็นโยธา	ไอยราแปลง เป็นคชสาร
พาชีแปลง เป็นอาชาชาฎะ	พระพรหมานแปลง เป็นท้าวธาดา
ไกรสรให้แปลง เป็นสิงหราช	สกุณาชาติให้แปลง เป็นมิกษา
พระราเมศแปลง เพศ เป็นราม	พญาคาแปลง เป็นพญาคมิ
พระยาครุฑแปลง เป็นสุบรรณจร	วานรแปลง เป็นกระบี่ศรี
นาคา เป็นพระยาवासกรี	โกสีย์แปลง เป็นท้าวหัตสนัย
พระสุริยันนั้น เป็นทินกร	ศศิธร เป็นดวงไขไซ

✓ ข. ใช้ความรู้เรื่องวรรณกรรมการละครไทย เกี่ยวกับชื่อตัวละคร มาสร้างบทแปลงตัว ดังคำกลอนว่า

เจ้าพลายงามแปลงนาม เป็นหนื่นไวย	ชาละวันนั้นให้ เป็นกุมภา
พระอิศวร แปลง เป็นพระศุติ	ทรพีแปลง เป็นมิงษา
อุณากรรณนั้น เป็นมูษา	บันทึยแปลงกายา เป็นอายัน
ขุนแผนแปลงแปลงกาย เป็นพลายแก้ว	สียะครา เพรศแพ้ว เป็นย่าหรัน
คนธรรพีให้แปลง เป็นคนธรรพี	นางพิมกลายกายพลัน เป็นวันทอง

คำไวพจน์ หมายถึงการหลกาคำ โดยใช้ศัพท์เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงมีความหมายถึง สิ่งเดิม เช่น น้ำ ถ้าไม่เรียกว่าน้ำ อาจจะเรียกว่า ชลธิ์ คงคา นที ชลาสินธุ์ หรือ ม้า ถ้าไม่เรียก อาจจะเรียกว่า อาชา พาชี อาชาไนย มโนทัย สินธพ อีศว ก็หมายถึงม้าทั้งสิ้น

ตอนนี้ นอกจากเป็นประติมากรที่ไม่ซ้ำแบบใครเลย และทำ
 ใคอย่างน่าชมเชยว่า คีหังคำ คือ สั้น ๆ ง่าย ๆ คีหังความ คือความถูกต้องของตัวละคร
 ที่แปลงแล้วกับก่อนแปลงว่า เป็นคน ๆ เดียวกันแล้ว ยังชี้ให้เห็นว่า คุณสุวรรณเป็นผู้มี
 ความรู้ เรื่องบทละครสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นอย่างกว้างขวาง เพราะในสมัยนั้นยัง
 ไม่มีการพิมพ์วรรณกรรมทุกประเภท คงมีแต่ตัวเขียน และการศึกษาวรรณกรรมก็คือ
 การไต่หัง เล่าต่อกันมา เป็นทอด ๆ แบบมุขปาฐ คือปากต่อปากไปเรื่อย ๆ
 คุณสุวรรณคงต้องสนใจศึกษาคนควาหรือไต่ถามจากผู้อื่น เป็นอันมาก จึงจะมีความรู้
 เรื่องละครต่าง ๆ ทั้งชื่อตัวละคร และเรื่องราวเนื้อหาของบทละคร เรื่องต่าง ๆ มาก
 ถึงเพียงนี้

๓.๘ ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ความเป็นอยู่ กานิยม (Value)
ของข้าราชการสำนักในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

กลอน เพลงยาว เรื่องพระอาการประชวรของกรมหมื่นอัปสรสุคา เทพ
 และเรื่องหม่อมเป็ดสวรรค์ แสดงว่า คุณสุวรรณเป็นข้าหลวงคนสนิทของกรมหมื่น
 อัปสรสุคา เทพ และอยู่ในราชสำนักมานาน จึงสามารถบรรยายสภาพความเป็นอยู่
 ความรู้สึกนึกคิดของสตรีชาววังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างละเอียด และถูกต้อง
 ตามความเป็นจริง ทั้งที่ผู้เขียนจะกล่าวเป็นข้อ ๆ คือ

ก. สภาพความเป็นอยู่โดยทั่ว ๆ ไปของสตรีชาววัง

กล่าวถึงหน้าที่อันเป็นกิจวัตรประจำวัน พรรณนากริยามารยาท
 ของ "ชาววัง" การศึกษาเล่าเรียนวิชาการของลูกผู้หญิง ซึ่งเกิดขึ้นจริง ๆ ในตำหนัก
 ของกรมหมื่นอัปสรสุคา เทพ ดังตัวอย่าง

"สงสารกายอยู่ไหนใช้แค่ศอก หม่อมจนออกเจ็มหงหลังนิจจิง เอ้ย
 เสียงในห้องรอกกรนก็มัน เมย จึงกลานเลยมาข้างหม่อมควาย—
 —ตรอมใจ"

๙ "รู้จักทำกาพย์กลอนอักษรสาร สำหรับอ่านพระราชนิพนธ์ถวาย
หนังสือตกอ่าน เต็มไม้แถมพราย อ่านอยู่ปลายพระแท่นบรรทมใน"

"พอเคลื่อนคลายหายพระโรคที่ไสกเศร้า พวกข้าเฝ้าปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ต่างค้ำคยหม่นน้ำชาวม่าคี่ ยืนตะหนิงบอกลอยหนาหึ่งยามาง"

๙ "แล้วปอกกระจับสำหรับเคยเสวยคำ หม่อมหม่อมท่าลูกมีหัวทุกหน้า
แล้วสำเร็จใส่จานลงส่งเข้ามา คอยเทียบท่าเครื่องควาตั้ง-
-ราวเรียง"

๙. ก้านความเชื่อ และขนบธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
คนไทยนั้นไม่ว่าจะเป็นเจ้านาย หรือสามัญชนที่นับถือ

ศาสนาพุทธ มักจะกระทำศาสนกิจ เช่น ตักบาตร ฟังเทศน์ เป็นประจำ นอกจาก
เชื่อในกฎแห่งกรรมตามหลักของศาสนาพุทธแล้ว สตรีชาววังส่วนมากยังศรัทธาเชื่อใน
เรื่องผีสังเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายด้วยการบนขอให้ความช่วยเหลือในกิจที่ตนเอง
ต้องการ เหล่านี้เป็นต้น

"มาประวราหวนพระโรคนั้นไสกแสน ประมาณแน้นซากพลาอาณิสงส์
โอ้เมียงมายชายแสงพระสุริยง เคยเสด็จลงทรงธรรมประจำวัน"

"เชิญพระขวัญป่าละอองนั้นสองทนต์ ท้าวสี่คนเจ้าคุณมาจัดแจงให้
ท้าววรจันทร์ฟาคขาวแล้วอวยชัย ถวายด้วยทั้งคุณคลังท้าวสุริยา"

๑ คุณสุวรรณ กลอน เพลงยาวพระอาการ ประชวร กรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ

หน้า ๗๗.

๒ ก. หน้า ๑๘๑.

๓ ก. หน้า ๑๘๖.

๔ ก. หน้า ๑๘๘.

๕ ก. หน้า ๑๘๓.

"ทำเป็นพูด เชื้อนแซพอแกคน   คุณสองคนก็ขึ้นนอนบนเตียงใหญ่
พลิกพลอกกอดกายสบายใจ   เข็มประทัดหลับไหลไปด้วยกัน"

หรือ

"ครั้งหนึ่ง เบ็ญจวรรคกระสันจิต   บอกกับคนขอมซิดสนิทหน้า
ว่าคุณโม่งคูชีวิตมานิทร่า   อยู่ในห้องของข้ามาหลายวัน"

ง. การแข่งขันชิงดีในระหว่างข้าราชการสำนักในวัง

ในพระบรมมหาราชวัง หรือ ตำหนักเจ้านายในสมัยก่อน
ย่อมมีบุคคลที่มาถวายตัวเป็นข้าช่วงไข่มากน้อยตามบุญบารมีของเจ้านายแต่ละพระองค์
บุคคลที่เข้าไปถวายตัวต่างต้องการเป็นผู้ใกล้ชิด หรือโปรดปรานของเจ้านาย จึงมัก
มีการชิงดี แข่งขันกันทำงาน เพื่อเสนอตัวเองต่อเจ้านาย หรือนินทาใส่ร้ายผู้อื่นบ้าง
เป็นธรรมดา ดังตัวอย่างค่ากลอนว่า

"โธนาสรवलควรหาชิงอ้อไค้   นำอายุใจอายหน้าเจ้าข้าเอ๋ย
ที่เข้าตัวลีไม่ตั้งทั้งวังเลย   เราเป็นแค่เปรยควรหาแพ่งทุกแห่งไป
ประชวรพักนี้มีเสียวแรงไม่แกล้งว่า   คนเอาหน้ามากเหลือกว่าเนื้อไซ้"

"โอพระคุณมุสิกานราราช   ไม่คิดคากเชื่อคำเขารว่าถวาย
ถ้าข้าบาทชาคถึงชีวิตวาย   ก็เห็นจะตายไหนดจะถามเนื้อความมี"

ฉะนั้นจึงนับได้ว่า กลอนเพลงยาวทั้ง ๒ เรื่องดังกล่าวมา
แล้ว มีคุณค่าด้านสังคมวิทยา ช่วยให้เข้าใจเรื่องราวของชาววังในสมัยรัตนโกสินทร์
ตอนต้น   ปัจจุบันเรื่องราวเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลง หรือเลิกกระทำไปแล้ว

^๑ คุณสุวรรณ กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเบ็ญจวรรค หน้า ๑๘๗.

^๒ ค. หน้า ๑๐๐.

^๓ คุณสุวรรณ กลอนเพลงยาวพระอาการประชวรกรมหมื่นอภัยสุภาเทพ

หน้า ๑๘๗.

^๔ ค. หน้า ๑๘๖.

กลอน เพลงยาว ทั้ง ๒ เรื่อง จึงช่วยบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้มิให้สูญหายไปจากความทรงจำของผู้ศึกษาวรรณคดีตามกาลเวลาที่ล่วงไปทุกวัน

๔.

วิเคราะห์ลักษณะบุคลิกภาพของคุณสุวรรณที่ปรากฏในวรรณกรรมของท่าน

๔.๑ ลักษณะอุปนิสัย และพฤติกรรมแสดงออกที่คุณสุวรรณกล่าวถึงตนเอง

ในวรรณกรรม

ลักษณะนิสัยที่เห็นได้ชัด เจน คือ คุณสุวรรณชอบจับผิดคนอื่น
พฤติกรรมที่แสดงออก เป็นไปในทำนองค่อนข้าง ขิง ไหวชิงพริบกับบุคคลอื่น ^๑ที่ตนเอง
ถือว่า เป็นคู่แข่ง เช่น ตัวอย่างคำกลอนว่า

"เวลา เสวย เกยหากออกกกลาดเคลื่อน
พอสี่ทุ่ม เจ้าจอมกลับต่างหลับไป

ตั้งไล่ เคือนถูกแสงพระสุริยไส
เหลืออาลัยพวกประจบหอมไม่ทัน"^๑

"ประจวบ พักนี้มี เสียดแรงไม่แก้งว่า

คน เอาหน้ามาก เหลือกว่า เนื้อไข"^๒

"บัง เกิดบอชิงบอน เกสร ราก

เป็นอันมาก กายโค่นคันไสว

มีหลายอย่างทางทำหิ้งคำกล่าว
เป็นท่ากว้างทำนางท้าวพระยา
ทั้งพระยา เหมราชชาติ เชื้อหงส์
บาทบงส์ เปรียบองค์พระศุภี
คนพิทักษ์รักษาฝ่าพระบาท
ท่าแปลกภาษาข้าง เราไม่เข้ากัน

ประจวบคราวนี้ ประ เสริฐ เลิศนักหนา
มีทั้งท่ามยุราคู่งินรี
กระบี่คงแคนนคร คิริศรี
สถิตที่ เหลี่ยมฉาพนา วัน
มีหลายชาติจนถึงยักษ์มักกะสัน
ท่าเชิงชั้นหลายอย่างต่างกันไป"^๓

^๑คุณสุวรรณ กลอน เพลงยาวพระอาการ ประจวบ กรมหมื่นอัปสรสุตา เทพ

หน้า ๑๓๐.

๒ ค. หน้า ๑๔๗.

๓ ค. หน้า ๑๔๐.

นอกจากนี้ คุณสุวรรณยังกล่าวในทำนองตนเองถูกกลั่นแกล้ง
จากคนอื่น ๆ ทั่วๆ ไป จากคำกลอนว่า

"แต่ไต่กินน้ำคามาหลายหน   ก็เพราะคนส่ง เสริม เฉลิม เรือง
จึง เสราศรีมีอยู่นั้น เนื่อง เนื่อง   ไต่ขุน เคืองบทรชอยู่อัครา"^๑

"โอ้พระคุณมุสิกานราราช   ไม่กิดคาค เชื่อคำเขารว่าถวาย"^๒

และบางครั้งคุณสุวรรณก็แสดงความหลงตัวเอง คิดว่าตนเอง
สำคัญกว่าคนอื่นในบรรดาข้าหลวงของกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ พุทธิกรรมแสดงออกโดย
เขียนเล่าอย่างภาคภูมิใจในฐานะของคุณ ดังคำกลอนว่า

"ว่าจะ เลี้ยง เคียงบาทไม่คลาดเคลื่อน   ถึงต่าง เรือนก็จะรักไม่ปลัดไส
ก็ชอบน้อมขอบพระคุณด้วยอุ้นใจ   เหมือนตั้งไค้ เมืองสวรรคชั้นวิมาน"^๓

"ตัวของ เรา เล่าก็ตามเสด็จจร   ไม่นิ่งนอนระวังอรรถที่ศรีสการ
จึงไค้เฝ้า เจ้าแผ่นดินพิภพราช   ไค้ตามพระบาทติคเข้าไปด้วยใจหาญ
แต่พี่น้องใครไม่กล้ามาแฉ้วพาน   ใครไม่หาญเข้าไปไค้สักคน"^๔

พุทธิกรรมอีกอย่างหนึ่งที่คุณสุวรรณกล่าวถึงตัวเองไว้ ก็คือ
การที่คุณสุวรรณมีเรื่องยุ่งเกี่ยวกับ "ความรัก" และผิดหวังในความรักนั้น ดัง
คำกลอนว่า

๑   คุณสุวรรณ   กลอน เพลงยาวพระอาการ ประชวรกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ
หน้า ๑๘๖.
๒   ก.   หน้า ๑๘๔.
๓   ก.   หน้า ๑๘๕.
๔   ก.   หน้า ๑๓๑.

"โอวิธกอร่อน เพราะศรรัก
เมื่อเดือนสิบขึ้นค่ำทำไหงง

ไม่ประจักษ์น้ำใจจนไหลหลง
พิศวงแลตะลึง เหมือนหนึ่งตาย

โธ่จจิงกระทั้ง เป็นดังไป

จึงเจ็บใจทุกเวลาค้วยอวรณ์

โธ่คิกอายไค้แตกมไ้ววมขึ้น

กลายเป็นอื่นไม่เหมือนคำที่ร่ำว่า

นำอายเพื่อน เหมือนจะแหวกแหกสุธา กินน้ำตาอยู่ไม่วายค้วยอายคน"^๑

ตอนสุดท้าย คุณสุวรรณได้สรุปความรู้สึก เป็นเชิงยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง ว่า

"ทุกวันนี้สุขแต่ตาจิตงาทุกซ
จะกมหนาไปกว่าวายชีวิต

เพราะ เกิดยุคขึ้นในใจหลงไฝ้น
ที่ทรงธรรมคง เป็นข้าไม้อวรณ์"^๒

เรื่องราวดังกล่าวนี้ น่าเชื่อถือได้ เพราะเจ้าของประวัติเป็น
ผู้เขียนไว้เอง บุคลิกภาพของคุณสุวรรณที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นภาพ
เสมือนที่ใกล้เคียงตัวจริงที่สุด ผู้เขียนคิดว่าความผิดพลาดใน เรื่องรักของคุณสุวรรณ
คงไม่ถึงกับทำให้ท่านเสียสติ แต่คง เป็นแรงผลักดันส่วนหนึ่งให้คุณสุวรรณหาทางระบาย
ความคับข้องใจ โดยการสร้างงานชิ้นสำคัญขึ้นภายหลัง ๒ เรื่อง คือ บทละคร เรื่อง
พระมะเหลเถไถ และเรื่องอุรุษร้อยเรื่อง คือเมื่อผิดหวังจากตัวบุคคล คุณสุวรรณ
คงหันมาทุ่มเทพลังใจให้กับงานด้านกวีนิพนธ์เต็มที่ เพราะตอนหนึ่งของกลอนเพลงยาว
พระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ ก็บ่งว่าท่านตั้งใจได้แล้วจริง ๆ ทั้ง
คำกลอนว่า

"นिरาคร่าพร่าคิคประดิษฐ์ประคัย
ฉันไม่มีที่รักหากนิวรณ์

มีสำหรับ เรื่องรักใช้อักษร
แต่รักกลอนกล่าว เล่นตามเห็นมา"^๓

^๑ คุณสุวรรณ กลอน เพลงยาวพระอาการประชวร กรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ

หน้า ๑๗๖, ๑๘๘, ๑๘๖.

^๒ ก. หน้า ๑๘๘.

^๓ ก. หน้า ๑๖๗.

๕.๒ อุปลิสัย บุคลิกภาพของคุณสุวรรณที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมของท่าน
กล่าวไว้ว่า "จงรู้จักและตัดสินบุคคลด้วยผลงานของเขา" นั้น
คงใช้ได้ก็กับบุคคลที่ผลิตงานด้านการศึกษา เพราะปรกติวิสัยบุคคลย่อมเขียนสิ่งที่ตนเอง
คิด เชื่อ ถนัดอยู่

✂ จากการศึกษาวรรณกรรมทั้ง ๔ เรื่องของคุณสุวรรณ ผู้เขียน
ลงความเห็นว่าคุณลักษณะที่เด่นของท่าน คือ ความเป็นผู้เชื่อมั่นในตนเอง เห็นได้
จากการกล้านำคำใดที่มีความหมายตามพจนานุกรมมาแต่งบทละคร เรื่องพระมะ เหลลเถโล่ขึ้น
★ กล่าเขียนบทละคร เรื่องอุณรุท ร้อยเรื่อง โดยให้ตัวละครจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ มา
ดำเนินเรื่องราวรวมกันไปในเรื่องเดียวกัน โดยไม่เคยมีกวีก่อนสมัย หรือร่วมสมัย
กล้าทำมาก่อน แม้ว่าคุณสุวรรณเป็นกวีหญิง และเป็นชาววังผู้ต้องผ่านการอบรม
สั่งสอนให้อยู่ในกรอบขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด การที่คุณสุวรรณทำสิ่งที่
ตรงกันข้ามกับสภาพแวดล้อมได้ขนาดนี้ ต้องถือว่ากระทำไปโดยความกล้าที่เกิดจาก
ลักษณะนิสัย เชื่อมั่นในตนเองโดยแท้ กวีสมัยหลังที่มีลักษณะเชื่อมั่นในตนเองแบบ
คุณสุวรรณ คือ น.ม.ส. สุภวีนีพนธ์ของ น.ม.ส. จะมีลักษณะพิเศษไปจากธรรมเนียม
นิยมของกวีอื่น ๆ เช่น การแต่ง "สามกรุง" โดยไม่ร้อยโคลง คือ ไม่เขียนโคลง
ให้คำสุดท้ายของบทหน้า ส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑, ๒ หรือ ๓ ของโคลงวรรคแรกของ
บทต่อไป แต่ได้อธิบายประกอบไว้ว่า ที่ไม่แต่งร้อยโคลงนั้น เพราะไม่ประสงค์จะทำ
ไม่ใช่ไม่รู้หรือทำไม่ได้ คุณสุวรรณเองก็คงอยู่ในลักษณะเดียวกัน เพียงแต่ไม่ได้
เขียนบอกไว้ตรง ๆ เท่านั้น

นอกจากความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว ลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ
คุณสุวรรณเป็นคนมีอารมณ์ขัน เห็นได้จาก การเขียนวรรณกรรมในเชิงล้อเลียนกวี
สมัยก่อน และกวีร่วมสมัยกับท่าน ผู้หลายท่านสันนิษฐานว่าคุณสุวรรณเขียนเรื่อง
พระมะ เหลลเถโล่ล้อกวีที่ชอบแต่งกลอน โดยเร่เข้าหาสัมผัสโดยไม่คำนึงถึงความหมาย

คุณสุวรรณจึงใช้คำไร้ความหมายตามพจนานุกรมมาส่งสัมผัส หรือการที่คุณสุวรรณ ขึ้นต้นบทละครว่า "เมื่อนั้น พระมะเหลเถไถมะไหลเถ" เพื่อล้อมบทละครทั่วไปที่นิยมขึ้นต้นในทำนองว่า "เมื่อนั้น ท้าวประมอคันนาถา" หรือ "เมื่อนั้น พิเภกผู้มียศลา" หรือ "เมื่อนั้น ระเคนมนตรีนาถา" เพราะความหมายของ นาถา แปลว่า ที่พึ่งผู้เป็นใหญ่ แต่ มะไหลเถ ให้ความหมายค้านไม่มั่นคง ไม่ภูมิฐานอะไรเลย ทว่าเสียงของคำคล้ายคลึงกับ "นาถา" เป็นต้น หรือการเขียนบท "สังลา" ในบทละครเรื่องอุทรหรืออยู่เรื่อง ดังปรากฏในหน้า ๒๑ โดยจัดให้สิ่งที่ขัดแย้งกัน หรือเป็นไปไม่ใคร่มาจับคู่สังลา กัน วิธีการเขียนอย่างนี้ นอกจากจะสื่อให้เห็นอารมณ์ขันของคุณสุวรรณแล้ว คงจะมุ่งล่อไว้ในสมัยก่อน ๆ ที่นิยม นำสิ่งที่สัมพันธ์กันตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีความขัดแย้งกันมาจับคู่กันเสมอ เช่น "ลางสิงจับแมงไม้ ลางสิง" หรือ "เหลือบเห็นโคกลสาขาริมวาริ เหมือนทรงโคกลโสที่ระกำใจ" หรือ "หมุกรวอนเคล้ากลีบขนกา" / คุณสุวรรณจึงแกดั่งให้สิ่งที่ขัดแย้งกันมาจับคู่ สังลา กันบ้าง เช่น ให้พระเข้สังลาอากาศ นกสังลาแม่น้ำ เสือสังลา เนื้อทราย นอกจากนั้นในกลอนเพลงยาวเรื่องหมอมเบ็คสุวรรณค์ ตอนล่อหมอมข่า (หมอมเบ็ค) คุณสุวรรณเขียนว่า

"อันคนแก่ตะบันหมากมากด้วยกัน   แต่ซึ่งตะบันทุเรียนทามีไม้
 บลมีวักตะบันขันสุคใจ   น่าจะใคร่ศึกษา เป็นอาจารย์"

หรือ

"คำราวารับประทานด้วยความรัก   น้ำคัมพิกก็ชดเป็นรสหวาน
 นี้ข้าวเหนียวมูนเห็นไม่เป็นการ   ยังรับประทานหมอคโคไม่พอพุง"^๒

บุคลิกภาพประการสุดท้ายที่แสดงให้เห็นในวรรณกรรม ก็คือความรักอิสระ ต้องการเสรีภาพ คุณสุวรรณคงได้รับความกดดันจากการที่ต้องระวังกิริยามารยาทให้มั่นคงกลมเป็นชาววัง ดังเคยบันทึกในกลอนเพลงยาวพระอาการประชวร กรมหมื่นอภัยสุภา เทพว่า "สงสารกายอยู่ที่ไหนใช้แค่ศอก หมอบจนออก

^๑ คุณสุวรรณ บทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ หน้า ๔๓.
^๒ ค. หน้า ๘๖.

เจ็บหลังนิจจึง เอย" หรือ " ระวังกายระวังตัวกลัววามมี" เหล่านี้ หรือการต้อง
 เก็บกคความรูสึกไม่แสดงความในใจออกมาหน้า หน้า แม้แต่ตอนมีปัญหาประเภท
 " เพราะวิธีกรวมห้องต้องตำรา อุปมาเหมือนจะสาวเอาดาวเคื่อน" ซึ่งคุณสุวรรณ
 อึดอัดมากถึงขนาด " เนื้อความมีเหลือจะรำ เป็นคำกลอน" ฉะนั้นในงานเขียนซึ่งเป็น
 โลกของความคิดที่มีอิสระไร้ขอบเขต คุณสุวรรณจึงแสดงความต้องการอิสระนี้ให้ปรากฏ
 โดยแต่งให้พระอินทร์อุ้มนางตะแลงแกง ผู้เป็นธิดาพระยายักษ์ อยู่ในพระราชวังออกไป
 ไปสมสู่กับพระมะเหลเถไถถึงในป่า แทนที่จะอุ้มพระมะเหลเถไถเข้าไปสมสู่กับนาง
 ในวังเหมือนดังวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ หรืออาจเพราะคุณสุวรรณต้องการให้ตัวละคร
 ฝ่ายหญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกับท่านไคมีอิสระ หลุดจากขอบชายประเพณี และวงล้อมของ
 กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็เป็นได้ แนวความคิดท่านองนี้ไคมีผู้ศึกษาโดยใช้หลักการทางจิตวิทยา
 ของซิกมันด์ ฟรอยด์ มาประกอบ และไคสรุปว่า "คุณสุวรรณเขียนเช่นนั้น เพื่อระบาย
 ความรูสึกไม่สบายใจ หวาดกลัว แสดงสภาพของจิตใจที่ต่อสู้กันระหว่างความรูสึก
 ฝ่ายสูง คือความไว้วางใจ รักนวลสงวนกายตามลักษณะของหญิงไทย กับความรูสึกฝ่ายต่ำ
 คือ สัญชาตญาณทางเพศที่ต้องการแสดงออกตามธรรมชาติ"

สรุปแล้ว บุคลิกภาพของคุณสุวรรณที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมของ
 ท่านนั้น เป็นเสมือนเงาของคุณสุวรรณที่ถึงแม้เราจะจับต้องอย่างแน่นอนไม่ได้ แต่ก็
 มีเค้าของความเป็จริงแฝงอยู่เช่นกัน และแต่ละบุคคลซึ่งอ่านวรรณกรรมของคุณสุวรรณ
 ก็อาจมองเห็นบุคลิกภาพอื่น ๆ ของคุณสุวรรณแปลก ๆ ไปจากผู้เขียนก็ได้ เพราะกวีที่
 เป็นอัจฉริยะนั้น ย่อมมีคุณค่าของงานเป็นสากล ที่ผู้ศึกษาทุกคนจะค้นพบได้ แต่จะ
 ลุ่มลึกหรือถูกตองแค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระดับของอารมณ์ ประสบการณ์ของแต่ละ
 บุคคล เป็นสำคัญ.

บทสรุป

12/1/2564

การศึกษาวรรณคดีโดยวิเคราะห์เนื้อแท้ของวรรณคดีว่า สาระของแต่ละตอนนั้นสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันเป็นโครงสร้างของวรรณกรรมได้อย่างไร และมีกลวิธีอย่างไร นับได้ว่าเป็นการศึกษาวรรณคดีแนวใหม่ คือ ศึกษาไปตามสภาพความเป็นจริงเท่าที่วรรณคดีเรื่องนั้น ปรากฏแก่ตา วิธีการศึกษาแบบนี้ตรงกับแนววิทยาศาสตร์ คือ สามารถตรวจสอบ พิสูจน์ได้ จะทำให้การศึกษาวรรณคดีมีหลักเกณฑ์ และคุณค่าขึ้นสมกับที่จะเป็น "ศาสตร์" ชนิดหนึ่ง

ผู้เขียนได้วิเคราะห์วรรณกรรมของคุณสุวรรณ กวีหญิงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๓ - ๔) จากวรรณกรรม ๔ เรื่อง คือมทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ มทละคร เรื่องอุทรุทร้อยเรื่อง กลอนเพลงยาวพระอาการประชวรกรมหมื่นอัปสรสุภา เทพ และกลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเบ็ช้สุวรรณ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองใช้วิธีศึกษาวรรณคดีในแนววิทยาศาสตร์ โดยใช้ภาษาศาสตร์ และสถิติเป็นเครื่องมือในการศึกษา และเพื่อหาข้อมูลมาสนับสนุน หรือคัดค้านความเข้าใจมางประการ เกี่ยวกับประวัติของคุณสุวรรณในแง่ที่กระทบกระเทือนไปถึงคุณค่าทางวรรณกรรมของท่าน

จากความคิดนี้ผู้เขียนได้สร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ แบบทดสอบ ๒ ชุด เพื่อศึกษาคำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรม ซึ่งคุณสุวรรณใช้เขียนมทละคร เรื่องพระมะเหลเถไถนั้นมีความหมายระดับลึกแฝงอยู่หรือไม่ โดยใช้เครื่องมือทางสถิติที่เรียกว่า ไค - แสควร์ (Chi - Square) และอธิบายผลของข้อทดสอบด้วยความรู้ทางภาษาศาสตร์ เกี่ยวกับหน่วยเสียง หน่วยคำ และความหมายที่แฝงอยู่ในหน่วยเสียง หน่วยคำนั้น

ผลการศึกษาค้นคว้า

๑. ทำให้ทราบว่า คำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรม ส่วนมากจะมีความหมายระดับลึกแฝงอยู่ และเป็นความหมายที่ได้มาจากเสียงของคำ การที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายระดับลึกนั้นได้ ก็เพราะคำไร้ความหมายตามพจนานุกรมไปสัมพันธ์กันเสียงกับคำอื่น ที่มีความหมายในพจนานุกรมนั้นเอง

๒. สามารถหาคำตอบสมมติฐานข้อที่ว่า คุณสุวรรณเป็นกวีที่ริเริ่มใช้รูปแบบ และกลวิธีในการเขียนกลอนในแนวใหม่คือ คุณสุวรรณใช้เกณฑ์กำหนดในการสร้างคำตาม หลักภาษาไทยได้แก่เรื่อง อุปสรรค วิกิตถิ คำยวน คำแมลง คำไวพจน์ ตลอดจนฉันทลักษณ์ พิเศษของกลอนคือ กลบทประ เทพกลอักษรค้าย แต่คุณสุวรรณไม่ได้เขียนมอกไว้ตรง ๆ ต้อง วิเคราะห์จากเนื้อหาวรรณกรรมที่ท่าน เขียนโดยละเอียดจึงจะพบกลวิธีเหล่านี้

๓. จากผลของสองข้อข้างต้น ช่วยยืนยันบุคลิกภาพของคุณสุวรรณว่า เป็นกวี ที่มีแนวความคิดแปลก ก้าวหน้า และกล้าเสี่ยงแสดงแนวความคิดนั้นออกมา ในลักษณะการ เขียนที่มีรูปแบบแปลกจากกวีอื่นในสมัยเดียวกัน แต่คนทั่วไปไม่สนใจและไม่เคยชินต่อ รูปแบบหรือกลวิธีแต่ง เช่นนั้น จึงคิดว่าคุณสุวรรณสร้างวรรณกรรมขึ้น เพราะสक्तिเพื่อน

๔. ได้แนวทางใหม่ในการศึกษาวรรณคดี คือการศึกษาวรรณคดีด้วยวิธีการ ทางวิทยาศาสตร์อันสามารถพิสูจน์และตรวจสอบได้ มิได้กล่าวยกย่องคุณค่าของวรรณคดี อย่างเลื่อนลอยแบบอัตวิสัย (Subjective) ตามที่นักปราชญ์หรือท่านผู้รู้ได้เคยทำกัน มาแต่ก่อน ซึ่งนับว่า เป็นการประเมินคุณค่าที่ขาดหลักการ

๕. ชี้ให้เห็นว่าวิธีการสอนวรรณคดีโดยให้ผู้เรียนยึดมั่นแต่เนื้อหา ของวรรณคดี เป็นสำคัญ โดยให้ถอดใจความหรือหาความหมายโดยตรงจากคำศัพท์นั้น เป็นวิธีการไม่ ถูกต้องและไม่ไคล้เสมอไป เพราะความหมายของข้อความในวรรณคดีบางครั้งได้มา จากเสียง จังหวะของคำค้าย

ข้อเสนอแนะ

๑. การศึกษาวรรณคดีควรยึดตัววรรณคดีเป็นหลัก ไม่ใช่ประวัติของผู้แต่ง หรือตำนานประกอบเรื่อง เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็น "ความรู้ประกอบวรรณคดี" ไม่ใช่เนื้อ แท้ของวรรณคดี เช่นวรรณกรรมของคุณสุวรรณไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เพราะคนทั่วไปเชื่อ ตามประวัติคุณสุวรรณซึ่งกล่าวว่าคุณสุวรรณแต่งขึ้น เพราะเสียดจริต จึงไม่สนใจศึกษาตัว วรรณกรรมของคุณสุวรรณว่ามีคุณค่าอย่างไรบ้าง

๒. จากการศึกษาคำที่ไร้ความหมายตามพจนานุกรมได้พบว่า เสียงของคำ มีส่วนกำหนดความหมายได้ค้าย แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ที่ประกอบในคำเหล่านั้นมีความหมายอยู่ในตัวเอง หรือว่าเป็นเพราะคำในภาษาจำนวนมาก ที่ใช้สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ร่วมกัน แล้วให้ความหมายออกมาในแนวเดียวกันทดแทน

ข้อนี้อยู่นอกเหนือจุดมุ่งหมายในการศึกษากันกว่าครั้งนี้ จึงขอเสนอให้ผู้สนใจศึกษาทาง
ศึกษาคอ เพราะลักษณะดังกล่าวปรากฏในภาษาไทยมีใช้น้อย

๓. การออกแบบทดสอบ เพื่อวัดทักษะทางภาษาหรือค้นหาความหมายของคำ
คั่งที่ผู้เขียนกระทำนี้ ถ้าหากได้กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบทดสอบชุดที่ ๒ จากบุคคลทุกอาชีพ
เช่น นักศึกษา พ่อค้า ชาวนา ชาวไร่ ข้าราชการ จะทำให้ผลการวิเคราะห์
เรื่องมันได้ดียิ่งขึ้น เพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของคนไทยทั่ว ๆ ไปได้จริง ๆ แต่ใน
ทางปฏิบัติแล้วยุ่งยากและกระทำได้น้อยที่สุด เพราะมีอุปสรรคหลายก้าน เช่น ความรู้
ที่จะนำมาใช้ประกอบการหาแบบทดสอบ การมองข้ามความสำคัญของงานวิจัย การไม่
ยอมให้ความร่วมมือว่าช่วยหาแบบทดสอบ เหล่านี้เป็นต้น

๔. การศึกษาวรรณคดีโดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจาก
นำความรู้เรื่องภาษาศาสตร์ มาช่วยวิเคราะห์คั่งที่ผู้เขียนทดลองใช้ในการวิเคราะห์
วรรณกรรมครั้งนี้ ยังมีแนวทางอื่น ๆ อีก เช่น การวิเคราะห์ในแง่สังคมวิทยา ปรัชญา
หรือจิตวิทยา แต่หมายถึงว่าผู้ทำการวิเคราะห์จะต้องสร้าง เครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์
ให้อยู่ในลักษณะที่สามารถพิสูจน์และตรวจสอบได้ การวิเคราะห์นั้น ๆ จึงจะได้ผล.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๐๐ คู่มือวิชาภาษาไทย เล่ม ๓
 หนวยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ๒๕๑๒, ๘๒๐ หน้า.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรอง ภาษา และ วรรณกรรม ชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๒, ๓๘๓ หน้า.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตร์และศิลป์แห่งอักษร ชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๕, ๒๑๐ หน้า.
- เจตนา นากวัชระ และ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. วรรณคดี ไทยวัฒนาพานิช
 ๒๕๑๔, ๑๕๗ หน้า.
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา การนำวรรณคดีวิจารณ์แนวมโนแบบกะวันตมาใช้กับวรรณคดีไทย
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๔, ๓๐๔ หน้า.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ "รายงานเรื่องการสัมมนาว่าด้วยการสอนวรรณกรรมไทยปัจจุบัน
 ระดับอุดมศึกษา" ภาษาและหนังสือ ๔ : ๙๑ - ๑๐๕ สิงหาคม ๒๕๑๖.
- นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรมหมื่น ภาษา วรรณคดี และ วิทยาการ ก้าวหน้า ๒๕๑๔,
 ๔๘๘ หน้า.
- นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรมหมื่น วิทยาวรรณกรรม แพร่พิทยา ๒๕๑๔, ๑๐๘๒ หน้า.
- นิรันดร์ นวมารค และคณะ ประวัติวรรณคดีเล่ม ๔ โรงพิมพ์วิทยกิจ ๒๕๑๕, ๑๖๘ หน้า.
- บรรจบ พันธุเมธา ลักษณะภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๑๔, ๓๐๘ หน้า.
- ประจักษ์ ประภาพิทยาการ ความรู้งเชิงภาษาไทย โอเคียนบุ๊คส์โตร์ ๒๕๑๕, ๕๐๘ หน้า.
- เปลื้อง ณ นคร และคณะ คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทยครุสภา
องค์การกาของครุสภา ๒๕๑๑, ๘๖๘ หน้า.
- พ. นววรรณ (นามแฝง) การใช้ภาษา สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ๒๕๑๓,
 ๑๒๑ หน้า.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๑๓ พิมพ์ครั้งที่ ๗ ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๑๗,
 ๑๐๕๓ หน้า

เรื่องอุไร กุศลาสัย และคณะ หลักภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย นิยมวิทยา ๒๕๑๕,
๓๖๘ หน้า.

ล้วน สายยศ และอังคณา กันทีรัตนานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช
๒๕๑๕, ๒๗๖ หน้า.

วิทย์ ศิวะกิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๑๖,
๓๔๔ หน้า.

วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร คู่มือการเขียนรายงาน ภาคปริพนธ์และปริญญาานิพนธ์
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ๒๕๑๔, ๑๑๔ หน้า.

ศิลปากร, กรม ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน พิมพ์ครั้งที่ ๒ บ้านฟ้าพิทยา ๒๕๑๐,
๔๕๐ หน้า.

ศิลปากร, กรม ประชุมเพลงยาวฉบับหอสมุดแห่งชาติ โรงพิมพ์อักษรบริการ ๒๕๐๗,
๔๒๓ หน้า.

สุวรรณ, กุณ บทละครเรื่องพระมะเหลเถไถ ศิลปาบรรณาการ ๒๕๑๑, ๒๔๐ หน้า.

เสาวลักษณ์ อนันต์กานต์ บทละครนอกสมัยกรุงศรีอยุธยา วิทยาปริพนธ์อักษรศาสตร์
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๕, ๓๕๗ หน้า.

อนุমানราชชน, พระยา การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๐๐,
๔๐๘ หน้า.

อนุমানราชชน, พระยา กาของวรรณคดี เสวีร์ โภเกศ (นามแฝง) กลังวิทยา
๒๕๐๕, ๓๔๔ หน้า.

อารคา สุมิตร ละกอนไนของหลวงสมัยรัชกาลที่ ๒ วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖, ๓๕๗ หน้า.

อุดม วโรคมสิขคิทธิ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
๒๕๑๔, ๒๑๖ หน้า.

Oyden, C.K., The Meaning of Meaning, Routledge and Kegan Paul Ltd., 1970
246 pp.

Richards, I.A., Practical Criticism, Routledge and Kegan Paul Ltd., 1970
370 pp.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบทดสอบชุดที่ ๑

แบบทดสอบชุดที่ ๑

แบบทดสอบจากละคร เรื่องพระมะเหลเถไถ

คำชี้แจง โปรดทำข้อสอบนี้ด้วยความสามารถของท่านเอง และทำตามความรู้ที่จริง ๆ ของท่านว่าเสียงของคำในแบบทดสอบให้ความหมายอย่างไร โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าคำศัพท์ในข้อทดสอบนั้นจะมีใช้อยู่ในภาษาจริง ๆ หรือไม่ หรือท่านไม่จำเป็นต้องจะไปเปิดดูคำแปลศัพท์ที่ถามจากในพจนานุกรมเลย เพราะไม่มีบอกไว้

วิธีทำ จงบอกความหมายของคำหรือวลีต่อไปนี้ โดยอาศัยข้อความข้างบนและความรู้สึกส่วนตัวของท่านประกอบ

เมื่อนั้น	พระมะเหลเถไถมะไหลลา
สติยังเห็นทองกะโปลา	ศุชาปาลากะเปเล
วันหนึ่ง พระจึงมะลิกตีก	มะเหลเถไถไพรพริกมะริกเซ
แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเต	มะโลโตไปเปมะลुक

ความหมายของคำว่า	มะไหลลา	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	กะโปลา	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	กะเปเล	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	มะลิกตีก	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	มะลมเต	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	มะโลโต	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	ไปเป	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	มะลुक	คือ	.....

กรันถึงจึง เข้ามะหลุกคุด	กมเถลาเกาคูกกะหลาดา
มะเหลเถไถกราบไหว้ทั้งสองรา	จึงแจ้งกิจจาพะเดาเตา
ก้วยบัชนีแก้วมะเหลเถ	ไม่สมายถ้ายเทกะเหงาแก้ว

ความหมายของคำว่า	มะหลุกคุด	คือ	.....
ความหมายของคำว่า	เกาคูกกะหลาดา	คือ	.....

ความหมายของคำว่า มะเลาเตา คือ .....

ความหมายของคำว่า กะเหงาเกา คือ .....

บัดนั้น ไม่นั่งนิ่งวิ่งไปมะลิ่งกึ่ง ว่าบัดนี้มีรับสั่งมะเหลเถ จะเสด็จเกร็จเตรมะเลตัน	เสนารับสั่งกะจ้งกึ่ง มะลันตันครันถึงจิงขอกกัน ใญ่ม้าปาเปกะตงันกัน ว่าแล้วชวนกันมะแลงแกง
---	--

ความหมายของคำว่า กะจ้งกึ่ง คือ .....

ความหมายของคำว่า มะลิ่งกึ่ง คือ .....

ความหมายของคำว่า กะทงันกัน คือ .....

ความหมายของคำว่า มะเลตัน คือ .....

ความหมายของคำว่า มะแลงแกง คือ .....

สระสรทรวงศุภนรปณคลีก สนับเพลาเชิงไซกะไรโจ	ลูบไล้ไปปีกกะงังโก ภูษาสี่สะโรกะโปดัน
--	--

ความหมายของคำว่า กะงังโก คือ .....

ความหมายของคำว่า กะไรโจ คือ .....

ความหมายของคำว่า สี่สะโร คือ .....

ความหมายของคำว่า กะโปดัน คือ .....

ไปสมสร้อยอุษามะลาตีก นิมูญของที่ยามะลาเกา ว่าพลางทางถคมะหลกตีก นางป้องปักหัตถามะลาเท	โนมยงจนิคมะล็กเกา จิงพาเจ้ามาสมมะลมเต ออย่าอายเวียงเมียงนิคมะลิกเป มะโลโคไปเปมะเลตง
---	--

ความหมายของคำว่า มะลาตีก คือ .....

ความหมายของคำว่า มะล็กเกา คือ .....

ความหมายของคำว่า มะลิกเป คือ .....

ความหมายของคำว่า มะโลโก คือ .....

ความหมายของคำว่า โปเป คือ .....

ความหมายของคำว่า มะเลง คือ .....

ออกวางพลับพลามะลาโท ทวยหาญขามโหตะลุ่ย
 คักคั้นปิ่นบุกุกุ่ย อีหลุกขลุ่ยมะลุ่ย

ความหมายของคำว่า ตะลุ่ย คือ .....

ความหมายของคำว่า อีหลุกขลุ่ย คือ .....

ความหมายของคำว่า มะลุ่ย คือ .....

มาจะกล่าวบทไป ถึงท้าวโทสุรามะลากอย
 มรายนกาลวาศีเื้อะเรือคอย สุราต้องกองคอยพะลอยไซ
 เพราะลอบชมนางฟ้าสลาไสค ศุสีฆ่าทำโทมมะโตกไซ
 มาแก้วชาคองทะลงใจ เทียวไล่จับสักรัไพร ะไรกง

ความหมายของคำว่า มรายนาค คือ .....

ความหมายของคำว่า สะเรือคอย คือ .....

ความหมายของคำว่า พะลอยไซ คือ .....

ความหมายของคำว่า มะโตกไซ คือ .....

ความหมายของคำว่า ทะลงใจ คือ .....

ความหมายของคำว่า ะไรกง คือ .....

กลาภายหมายมันมะดินจ้อง มะเหลจับริบรวงสระรองก็
 สุราถอยถอยท่ามะลารี มะเหลรุกกลุกกลี่ประชีไซ

ความหมายของคำว่า มะดินจ้อง คือ .....

ความหมายของคำว่า สระรองก็ คือ .....

ความหมายของคำว่า มะลารี คือ .....

ความหมายของคำว่า ประชีไซ คือ .....

บัดนั้น
ต่างชะงักแลดูมะลูจี
แล้วมาเร่งรัคจักเงา
คอยระมะเหลไถมะไลทง

เสนารับสั่งมะดังปี
พาที่เป็ยว่มมะลุดยุง
พร้อมพรั้งคัง เก้ามะเลาปุง
ต่างนายหมายมุงมะลูทา

- ความหมายของคำว่า มะดังปี คือ .....
- ความหมายของคำว่า มะลูจี คือ .....
- ความหมายของคำว่า บะลุดยุง คือ .....
- ความหมายของคำว่า มะเลาปุง คือ .....
- ความหมายของคำว่า มะลูทา คือ .....

พระชมเขาเนาเนนกะทรกกก รุกชชาติคามคมะไหลโต
มะลาตันสวระพันกะตันโป กะลาปียี่ไถมะโยตัน

- ความหมายของคำว่า กะทรกกก คือ .....
- ความหมายของคำว่า มะไหลโต คือ .....
- ความหมายของคำว่า บะโยตัน คือ .....

มะกาลิงปิงปุมกะทุมต้อน กะทิงถินกลืนขจรมะลอนไหว

- กะทุมต้อน หมายถึง .....
- ความหมายของคำว่า บะลอนไหว คือ .....

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบชุดที่ ๒

แบบทดสอบชุดที่ ๒

แบบทดสอบจากบทละคร เรื่องพระมะเหล็กเถิด

คำชี้แจง โปรดทำข้อทดสอบนี้ด้วยความสามารถของท่านเอง โดยยึดความรู้ที่จริง ๆ ของท่านเป็นหลักว่า เสียงของคำในแบบทดสอบให้ความรู้สึกเกี่ยวกับความหมายของคำอย่างไรบ้าง ไม่ต้องกังวลต่อคำศัพท์ในบทละครว่าเป็นคำที่มีใช้ในภาษาในชีวิตประจำวันหรือไม่

วิธีทำ จงเขียนวงกลมรอบตัวอักษรหน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด โดยอาศัยข้อความข้างบนประกอบ

เมื่อ <u>นั้น</u>	พระมะเหล็กเถิด <u>ทะเลสา</u>
สถิตยัง <u>แท่นทองกะโปลา</u>	ศุข <u>ปาลา</u> กะ <u>เปเล</u>
วันหนึ่ง <u>พระ</u> จึง <u>มะเหล็ก</u> กัก	บะ <u>เหล็ก</u> ไถ <u>ไทร</u> <u>อเมริกัน</u> <u>ริค</u> เซ
แล้วจะ <u>ไป</u> <u>เที่ยว</u> <u>รวม</u> <u>มะ</u> <u>ลม</u> <u>เถ</u>	<u>มะ</u> <u>โล</u> <u>โต</u> <u>ไป</u> <u>เป</u> <u>มะ</u> <u>ลู</u> <u>ค</u>

๑. ความหมายของคำว่า "มะเหล็กเถิด" คือ

- ก. ผู้เป็นใหญ่ กษัตริย์ ผู้มีศักดิ์
- ข. หลกเหล็ก หลวไหล
- ค. กลองแคว ลั่นไถลไปมา
- ง. ไม่เอางานการ

๒. ความหมายของคำว่า "กะโปลา" คือ

- ก. ทรูคไทรม เก้า ผู้พัง ไม่มีราคา
- ข. มัดดังกี่ มโหฬาร
- ค. กระจกรตา สวยงาม
- ง. เล็ก

๓. ความหมายของคำว่า "กะเปเล" คือ
- เต็มที เปี่ยมล้น มากที่สุด
  - ตามเรื่องตามราว
  - ชานาน
๔. ความหมายของคำว่า "มะหล็กตึก" คือ
- นึก ตรึกตรอง
  - คึกคัก ตึงตัง
  - เดินเตียวไป
๕. ความหมายของคำว่า "มะลมเต" คือ
- ธรรมชาติ ทิวทัศน์
  - ทะเล
  - บ้านเมือง ตลาด
๖. ความหมายของคำว่า "มะโลโต" คือ
- กว้างขวาง ใหญ่โต
  - ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน ไร้สาระ ไม่มีจุดหมายแน่นอน
  - พาลพาโล
๗. ความหมายของคำว่า "โปเป" คือ
- หลายอย่างปนกัน
  - ปลา ปลา สัตว์
  - ไป ไปด้วยกัน ไปเรื่อย ๆ
  - เปะปะ ตามเรื่องตามราว
  - ทั่วไป
๘. ความหมายของคำว่า "มะลูตู" คือ
- ไปตามทาง ระบุทาง
  - ไปตามใจชอบ ไปเตียวกู กูเรื่อย ๆ ไป

กรัน^๖ถึง^๖จึง^๖ เข้า^๖มะ^๖หลุ^๖ค^๖ค^๖
มะ^๖เหล^๖ไถ^๖กร^๖า^๖บ^๖ไ^๖ห^๖ว^๖ต^๖ัง^๖ส^๖อง^๖ร^๖า
ก^๖ว^๖ย^๖บ^๖ั^๖ค^๖นี้^๖ก^๖ว^๖ข^๖ำ^๖มะ^๖เหล^๖เ^๖

ก^๖ม^๖เ^๖ล^๖ำ^๖ เ^๖ก^๖ำ^๖ค^๖ค^๖กะ^๖หล^๖า^๖ถ^๖า^๖
จ^๖ึง^๖จ^๖ำ^๖ง^๖ก^๖ิจ^๖จ^๖ำ^๖มะ^๖เ^๖ล^๖า^๖เ^๖ก^๖า^๖
ม^๖ิ^๖ส^๖บ^๖าย^๖ถ^๖าย^๖เ^๖ก^๖ะ^๖เ^๖ห^๖ง^๖า^๖เ^๖ก^๖า^๖

๘. ความหมายของคำว่า "มะหลุคคค" คือ
- รีบเข้ามานั่ง ลงนั่ง
  - เข้าเฝ้า
  - อุตุคค ประชิตตัว
๙๐. ความหมายของคำว่า "เกำคคกะหลาถา" คือ
- น้อมตัว หมอบตักพื้น งอگونงอชิง
  - กราบพ่อแม่ ไหว้ตั้งสองคน
  - คูกเข้าหมอบนั่ง สงบนิ่ง สงบเสงี่ยม
  - พึงพาบ
  - พับเพียบ
๙๑. ความหมายของคำว่า "มะเลาเธา" คือ
- เล่า บอก เป็นเล่า ๆ
  - ต้นที่ อ่างรีบร้อน
  - เนื้อเรื่อง เรื่องราว
  - ชฺระ ความประสงคที่คองการ
๑๒. ความหมายของคำว่า "กะเหงาเกา" คือ
- เงียบเหงา โสภเสธา
  - ไม่สบายใจ
  - รำคาญใจ

บัค^๖นี้^๖
ม^๖ิ^๖น^๖ัง^๖น^๖ึง^๖ว^๖ิง^๖ ไ^๖บ^๖ะ^๖ล^๖ิง^๖ถ^๖ิง
ว^๖ำ^๖บัค^๖นี้^๖มี^๖ร^๖ับ^๖ล^๖ิง^๖มะ^๖เหล^๖เ^๖
จ^๖ะ^๖เส^๖ก^๖ี^๖ว^๖เ^๖ร^๖ี^๖จ^๖เ^๖ก^๖เ^๖ร^๖มะ^๖เล^๖ถ^๖ัน

เส^๖น^๖า^๖ร^๖ับ^๖ล^๖ิง^๖ กะ^๖ง^๖ก^๖ิง
มะ^๖ล^๖ัน^๖ถ^๖ัน^๖กร^๖ัน^๖ถึง^๖จ^๖ึง^๖บ^๖อก^๖ถ^๖ัน
ใ^๖ห^๖ู^๖ม^๖ำ^๖ป^๖า เป^๖กะ^๖ห^๖ง^๖ัน^๖ถ^๖ัน
ว^๖ำ^๖แ^๖ล^๖ว^๖ร^๖วม^๖ถ^๖ัน^๖ บ^๖ะ^๖แ^๖ด^๖ง^๖แ^๖ด^๖

๑๓. ความหมายของคำว่า "กะจ้งกั้ง" คือ
- งงจัน งบก ๆ เจ็บ ๆ
  - รับโดยคารวะ นอบน้อม
  - พยักหน้าจ้งกัก
  - อย่าง เข้มแข็ง ตั้งใจ
  - ทันทีทันใด
๑๔. ความหมายของคำว่า "มะลิ่งต้ง" คือ
- โครมคราม เอะอะต้งต้ง
  - สนดาน รวดเร็ว ก่วน รีบไป
  - อลเวง วุ่นวาย สับสน
๑๕. ถ้าหากว่า "ปาเป" เป็นชื่อม้า ถ้าวา "กะหนังกัน" คือ
- ม้าเร็ว
  - บอมแห่ง ขาเป่ ขาเก บองงโก
  - กัวสำคัญ กัวเก่ง
๑๖. ความหมายของคำว่า "มะเลตัน" คือ
- ทะเล
  - ไปเรื่อย ๆ ซอกซอนไปทั่ว ๆ
๑๗. ความหมายของคำว่า "มะแดงแดง" คือ
- ออกไปทันที
  - ไปคว้งกันทั้งหมด
  - รีบไปจัดการ จัดการอย่างแข็งแรง

สระตรงทรงสุกนขปนกลัก
สนับเพลาเชิงไธกะไรโจ

ลูนไค้ไปปิกกะงักโก
กุนาสีสะโรกะโปลัน

๑๘. ความหมายของคำว่า "กะโ้งโก้" คือ

- ก. เอน้ำปนแป้งทา ทาแป้งขาววอก
- ข. โก้ โก้ทรู ภูมิใจ
- ค. หัวทิ้งร่างกาย หัวตัว
- ง. เป็นสัน กลิบโง้ง กางออก
- จ. หอมฟุ้ง เกรื่องหอม

๑๙. ความหมายของคำว่า "กะไรโว" คือ

- ก. งาม งามวิจิตร
- ข. เยิงงอน เยิงชาย ห้อยชาย ห้อย
- ค. ซากวีน รุงรัง เป็นริ้ว
- ง. รั้วไคเค่

๒๐. ความหมายของคำว่า "สี่สะโร" คือ

- ก. สีสศ สีสวย
- ข. สีต่าง ๆ หลากสี

๒๑. ความหมายของคำว่า "กะไปลัน" คือ

- ก. สีเกา สีกร่ากร่า
- ข. สีกระค่ากระกาง
- ค. สีม้วนมน

ไปสมสร้อยอุษามะลาตีก
ว่าพลางทางถคมะหลกตีก
นางป่องปักหัดถามะลาเท

โฌมยงจันนิคมะลิกเกา
อย่าอายเดียง เบียงบิกมะลิกเป
มะโลโตโปเปมะเลกุง

๒๒. ความหมายของคำว่า "มะลาตีก" คือ

- ก. เวลาตีก
- ข. อายุมาก ตีนตีก
- ค. สวยงาม ผู้มีความงาม
- ง. ครีกรอง

๒๓. ความหมายของคำว่า "มะลึกเก๋า" คือ
- นิก นิกถิง ตรีถกรอง
  - ความหลัง เรื่องเก๋า ๆ
  - อายุ
  - เอ็นดู
๒๔. ความหมายของคำว่า "มะลึกเป่" คือ
- อายุมัน กระจิกกระเมี้ยน
  - บิก เบียงบ้าย เอียงถัว
  - บักป่อง
  - กระจิกกระบวน เจได
๒๕. ความหมายของคำว่า "มะโลโก" คือ
- เจ้าโลม ลวนลามอย่างหนัก
  - พิลวัน มีไม้ซวกไขว่
  - ตั้งสองฝ่าย
  - พาสไมโท
  - ใหญ่โต มาก
๒๖. ความหมายของคำว่า "โปเป" คือ
- เปะปะ วุ่นวาย
  - พันกันไปมา ยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ
  - ยุ่งเกี่ยว ผสมโรง
  - ปะทะกัน
๒๗. ความหมายของคำว่า "มะเลกุง" คือ
- ซัดซัน
  - เซไปมา ไปทางโน้นทางนี้
  - พิลวัน อีรุงกุงนัง ชุลบุน

๓๒. ความหมายของคำว่า "สะเวือกอย" คือ
- ก. กษัตริย์ พระราชา เสด็จมา อยู่นาย
  - ข. ชาวเรือ
  - ค. ยักษ์ กนชาล นักเลง
  - ง. กำกอย
  - จ. คุร้าย เสือ
๓๓. ความหมายของคำว่า "พะลอบไซ" คือ
- ก. ตองกำสาป
  - ข. เกราะหรัาย
  - ค. เส้าไถก
  - ง. โทกราย
๓๔. ความหมายของคำว่า "มะโถกไซ" คือ
- ก. แก้วไซ
  - ข. ลงโทษ จงใจทำให้เช็ด
  - ค. ก้วยความโกรธเคือง
  - ง. โทมหนัก
  - จ. ทารุณ โทคเหี้ยม
๓๕. ความหมายของคำว่า "ทะลงใจ" คือ
- ก. ทะนงใจ ลำพอง กำเวียบ
  - ข. กล้าหาญ
  - ค. ทกล้าใจ ละเลย
  - ง. ไบ่กลัวเกรงใคร
๓๖. ความหมายของคำว่า "สะไรกุง" คือ
- ก. ไกลเมืองหลวง
  - ข. ป่า ด้วป่า ในป่าใหญ่
  - ค. สัตว์ป่า
  - ง. อาหาร กินเป็นอาหาร

ถลา^๑กายหมาย^๒มัน^๓มะ^๔ลัน^๕จ้อง^๖ มะ^๗เหล^๘จับ^๙รับ^{๑๐}รอง^{๑๑}สะ^{๑๒}รอง^{๑๓}ก็^{๑๔}
 สุ^{๑๕}ร^{๑๖}าก^{๑๗}อย^{๑๘}ด^{๑๙}อย^{๒๐}ท่า^{๒๑}มะ^{๒๒}ลา^{๒๓}รี^{๒๔} มะ^{๒๕}เหล^{๒๖}ร^{๒๗}ุก^{๒๘}ก^{๒๙}ล^{๓๐}ก^{๓๑}ล^{๓๒}ี^{๓๓}ป^{๓๔}ระ^{๓๕}ชี^{๓๖}ไซ^{๓๗}

๓๗. ความหมายของคำว่า "มะลันจ้อง" คือ
- มอง เข้ม็ง ถลึงตา จ้องหน้า
  - เข้^๑ร^๒ุ^๓ก^๔ร^๕บ^๖ จะ^๗แ^๘ง^๙ ป^{๑๐}ระ^{๑๑}ด^{๑๒}ค^{๑๓}ป^{๑๔}ระ^{๑๕}ห^{๑๖}าร
  - ค^{๑๗}ู^{๑๘}บ^{๑๙}าง^{๒๐}พ^{๒๑}ิน^{๒๒}ิจ
๓๘. ความหมายของคำว่า "สะรองก็" คือ
- เก^๑่า^๒อ^๓ี
  - จับ^๑ให้^๒แ^๓น^๔น^๕ จับ^๖ก^๗บ
  - อ^๑ย^๒าง^๓ส^๔่า^๕ห^๖ง^๗ เป็น^๘ก^๙อ
๓๙. ความหมายของคำว่า "มะลา^๑รี^๒" คือ
- ก^๑ั^๒ง^๓ร^๔ับ^๕ ค^๖ุ^๗ม^๘เว^๙ิง^{๑๐} ค^{๑๑}ู^{๑๒}ค^{๑๓}่า^{๑๔}ที่
  - ร^๑อ^๒ร^๓ี^๔ ล^๕ัง^๖เล
  - ห^๑ล^๒บ^๓ ก^๔อ^๕บ^๖ห^๗นี้^๘ ห^๑่าง^๒อ^๓อก^๔ไป
๔๐. ความหมายของคำว่า "ประ^๑ชี^๒ไซ^๓" คือ
- ป^๑ระ^๒ช^๓ิค^๔ค^๕ัว^๖ พ^๗ัว^๘พ^๙ัน^{๑๐} ก^{๑๑}ล^{๑๒}ก^{๑๓}ล^{๑๔}ี
  - ไ^๑ก^๒ล^๓เ^๔้า^๕ไป^๖ ห^๑ว^๒ค^๓ห^๔ว^๕ิค
  - ร^๑ุ^๒ก^๓เ^๔้า^๕ไป^๖ ไ^๑ล^๒ก^๓าม
  - จ^๑ัม^๒น^๓ือ^๔ค^๕อง^๖ค^๗ัว

บั^๑ค^๒นั้น^๓
 ต^๑่าง^๒ช^๓ะ^๔แ^๕ง^๖แ^๗ล^๘ค^๙ุ^{๑๐}ม^{๑๑}ะ^{๑๒}ล^{๑๓}จ^{๑๔}ี^{๑๕}
 แ^๑ล^๒ว^๓มา^๔ ร^๑่^๒ง^๓ร^๔ัก^๕จ^๖ิค^๗เจ^๘า^๙
 ก^๑อ^๒ย^๓พ^๔ระ^๕มะ^๖เหล^๗ไ^๘ม^๙ะ^{๑๐}ไ^{๑๑}ต^{๑๒}ุง

เส^๑น^๒า^๓ร^๔ับ^๕ส^๖ั้ง^๗มะ^๘ล^๙ัง^{๑๐}ป^{๑๑}ี^{๑๒}
 พ^๑า^๒ที่^๓เป^๔็^๕ย^๖ว^๗ม^๘ั^๙ย^{๑๐}มะ^{๑๑}ล^{๑๒}ย^{๑๓}ค^{๑๔}ุง^{๑๕}
 พ^๑ร^๒อ^๓ม^๔พ^๕ร^๖ัง^๗ก^๘ัง^๙ เก^๑่า^๒มะ^๓เล^๔า^๕ป^๖ุง^๗
 ก^๑่าง^๒น^๓าย^๔ห^๕มา^๖ย^๗ม^๘ุง^๙มะ^{๑๐}ล^{๑๑}ุง^{๑๒}ท^{๑๓}า

๔๑. ความหมายของคำว่า "มะลึงปี" ก่อ
- ก. ทันที เร็วฉับ
  - ข. เสียงดัง
  - ค. คอยความสงสัย
๔๒. ความหมายของคำว่า "มะลู่จี" คือ
- ก. พระภูมิ เจ้านาย
  - ข. มองดูตากัน สมตากัน
๔๓. ความหมายของคำว่า "มะลุดุง" ก่อ
- ก. กระทบกระชาบ พุดจกกัน
  - ข. บู้บู้ ส่งสัญญาณ
๔๔. ความหมายของคำว่า "มะเลาปุง" คือ
- ก. ปราบเปรี้ยว กักคัก กะนอง
  - ข. มากมาย
  - ค. พร้อมหน้ากัน
๔๕. ความหมายของคำว่า "มะลูงทา" ก่อ
- ก. เดินทาง ขวมนกันออกเดิน
  - ข. คอยทา คอยตาม
  - ค. คอยรับใช้

พระชมเขานาเนนกะทรกกก รุกชชาติคาชคคมะโหลโต
มะลาตันสาระพันกะสันโป กะลาปียี่โงมะโยตัน

๔๖. ความหมายของคำว่า "กะทรกกก" คือ
- ก. กระโถกกระเดก ลุ่ม ๆกอน ๆ สูง ๆต่ำ ๆ
  - ข. เรียงรายเป็นหมู่ เป็นหย่อม ๆ
  - ค. มียอดสูง

๔๗. ความหมายของคำว่า "มะโหลโก" คือ

- ก. มากมาย
- ข. เต็มไปหมด
- ค. มองละลานตา

๔๘. ความหมายของคำว่า "มะโยตัน" คือ

- ก. ทนมะยม
- ข. ทนมะกัน
- ค. ทนมะตูม

มะกาลิงปิง ปุมกะทุมทอน   กะทิงถิ่นกลิ่น ชรมะลอนโหว

๔๙. ความหมายของคำว่า "กระทุมทอน" คือ

- ก. ทนกะทุม
- ข. ทนกะทอน
- ค. ทนกะทุม   ทนกะทอน

๕๐. ความหมายของคำว่า "มะลอนโหว" คือ

- ก. แมลงมาบินว่อน   แมลงมาค่อม
- ข. กลิ่นโชยตามลม   กลิ่นโชยเป็นระยະ
- ค. ตะหลุมบอवाल
- ง. กลิ่นหอม